ÑAPA

Weekendbijlage
van dagblad Amigoe

zaterdag 18 juni 2011

REPORTAGE
5
'Traditie en ongekende passie'

LITERATUUR
7
'Terug tot Tovar' (9)

ECONOMIE
10
AI: 'Op zoek naar het goede'

Stichting Alzheimer Curaçao:

'Hulp bij een ingrijpend proces'

De ziekte van Alzheimer is de meest voorkomende vorm van dementie. Stichting Alzheimer Curaçao draagt sinds maart 2000 bij aan het doorbreken van het taboe op de ziekte van Alzheimer door het verstrekken van informatie, advies en begeleiding aan personen die lijden aan dementie, hun familieleden en andere geïnteresseerden. Onlangs is Stichting Alzheimer toegelaten tot Alzheimer Disease International (ADI). Om dit te vieren organiseert Stichting Alzheimer Curaçao op 21 juni een lezing in de Willemstad Ballroom van het Hilton Hotel.

Tekst: Milangela Plate

De ziekte van Alzheimer is een ongeneeslijke hersenziekte, waarbij de cellen in sommige delen van de hersenen ophouden te functioneren en afsterven. De symptomen van de ziekte ontstaan sluipend, ze worden in het begin nauwelijks opgemerkt. Dit proces van achteruitgang verloopt over het algemeen in drie fasen:

In de eerste fase staan vergeetachtigheid, traagheid en desoriëntatie op de voorgrond. De patiënt stelt meermalen dezelfde vraag, onthoudt niet wat de partner verteld heeft of vergeet afspraken. Daarnaast komt het voor dat de patiënt de datum niet meer weet, geen besef van tijd heeft, zich vergist in de weg of verloren rondloopt op toch bekende plaatsen. De persoon komt mogelijk moeilijker uit zijn woorden en vergeet halverwege zijn verhaal wat hij wil zeggen.

In de tweede fase gaat het kortetermijngeheugen verder achteruit. Herinneringen van vroeger blijven meestal nog lange tijd goed. De persoon kan tevens moeite hebben met het herkennen van vrienden en familieleden. In deze fase krijgt de patiënt meer moeite met het uitvoeren van dagelijkse handelingen; dingen worden verkeerd weggelegd (zoals bestek in de ijskast), men kan zich niet meer goed aankleden, koffie zetten, maaltijden bereiden enzovoorts.

In de derde fase gaan patiënten ook lichamelijk achteruit en hebben zij vaak 24 uur per dag verzorging nodig. Hij/zij kan last krijgen van slaapproblemen, hallucinaties, verlies van controle over de ontlasting. Ook kauwen en slikken kan moeilijker worden.

Dementie is een ingrijpend proces voor zowel de dementerende als de personen (mantelzorgers) die hem verzorgen. De mantelzorger krijgt te maken met een continu proces van verlies en veranderende zorgtaken.

Alzheimer Disease International

Stichting Alzheimer Curaçao is er voor de persoon die lijdt aan dementie en diens familie of verzorger. De stichting werd in maart 2000 opgericht door psychiater Thomas met als belangrijkste doel het informeren van het volk over de ziekte van Alzheimer en andere vormen van dementie. Als opvolger van Thomas is Haydée Clementina nu voorzitter van de stichting. Andere bestuursleden zijn vice-voorzitter Rodney Stewart, secretaris Chanerika Hellement, penningmeester Angeline Manuel en de leden Benedict Bito, Glenn Matroos en Martha Atienzo.

Secretaris van de Stichting Chanerika Hellement is werkzaam als verpleegkundige bij het Wit-Gele Kruis. "De Stichting Alzheimer op ons buureiland Aruba was in 2009 bezig om lid te worden van Alzheimer Disease International (ADI). De vicevoorzitter van deze stichting spoorde ons aan om eveneens lid te worden", verklaart ze. Naar aanleiding hiervan bezochten Hellement en Clementia in juli 2009 een conferentie van ADI in Londen. ADI is een internationale federatie waar Alzheimerstichtingen verspreid over de hele wereld bij aangesloten zijn. De federatie zet zich op deze wijze wereldwijd in voor het verbeteren van de levenskwaliteit van mensen met dementie en hun familie.

Om lid te worden van ADI moet voldaan worden aan diverse eisen, aldus Hellement. Zo moeten aspirantleden gedurende twee jaar werken aan een aantal projecten waarmee zij hun eigen doelen kunnen behalen. ADI stelt aan het begin van elk jaar een nieuw thema vast dat gedurende dat jaar het thema voor activiteiten en lezingen zal zijn. Dit jaar is het thema: 'De verschillende gezichten van dementie'.

Na de conferentie is het harde werken van Stichting Alzheimer Curaçao begonnen. Er werden afgelopen jaar vrijwilligers geworven en er werd in het Avila Hotel een lezing georganiseerd rond het thema van 2010: 'Demensha, tempu pa akshon'. Er werden in 2010 tevens vijf fundraisingen gehouden en er vond een aantal keren een 'Hòfi Alzheimer' plaats. Het werk van Stichting Alzheimer Curaçao aan bovengenoemde activiteiten werd uiteindelijk beloond. Na slechts 18 maanden kwam het heugelijke nieuws dat de stichting was toegelaten tot ADI. Curaçao behoort hiermee tot de 78 landen die wereldwijd zijn erkend door Alzheimer Disease International. Dit heeft als voordeel dat Stichting Alzheimer Curaçao en daarmee ook de bevolking van Curaçao beschikt over de meest recente en relevante informatie, nieuws en ontwikkelingen op het gebied van dementie. Ook foldermateriaal wordt vanuit ADI beschikbaar gesteld voor alle aangesloten stichtingen. De stichtingen mogen de folders vertalen en verspreiden onder de bevolking.

Activiteiten

Stichting Alzheimer Curaçao zit boordevol plannen en voornemens, maar er moet rekening worden gehouden met een beperkt budget. De stichting werkt veelal met donaties en geld uit fundraising. Het streven is om wekelijks activiteiten voor zowel mantelzorgers als dementerenden zelf, te organiseren. Vrijwilligers zijn dan ook zeer welkom, vele handen maken immers licht werk. Momenteel doet het bestuur zelf heel veel werk en het wordt bijgestaan door zo'n tien vrijwilligers. Idealiter zouden zij moeten beschikken over 25 vrijwilligers die kunnen worden ingezet bij activiteiten ten behoeve van een nieuwsbrief, Hòfi Alzheimer, fundraising en PR.

Onder 'Hòfi Alzheimer' vallen informatieve ochtenden en tevens ontmoetingsmomenten. Deze vinden elke twee maanden plaats en worden telkens van te voren aangekondigd in de krant.

De eerstvolgende Hòfi Alzheimer is op 28 augustus van 10.30 tot 12.30 uur in Hòfi Popo Rojer te Banda'bou. Geïnteresseerden, familie, vrienden en kennissen van mensen die lijden aan dementie en dementerende personen zijn van harte welkom in Hòfi Alzheimer. De toegang is gratis. Het is behalve een informatieve ochtend tevens een ontmoetingsmoment. De laatste drie bijeenkomsten van Hòfi Alzheimer werden gesponsord door Novadis en agentschap Janssen, distributeur van onder meer het middel Remynil.

Stichting Alzheimer Curaçao verzorgt tevens jaarlijks een cursus 'Train the trainer' waarin geïnteresseerden worden getraind om gespreksgroepen voor familieleden en mantelzorgers van dementerenden te begeleiden.

In augustus wordt er een cursus met betrekking tot de omgang met (dementerende) ouderen gegeven aan verpleegkundigen en verzorgenden werkzaam in verpleeg- en verzorgingshuizen. Hellement: "Ouderen en dementerenden vereisen toch een andere kennis, benadering en bejegening dan bijvoorbeeld jongeren of (jong) volwassenen."

Gratis spreekuur

Stichting Alzheimer Curaçao houdt wekelijks een gratis spreekuur op woensdag tussen 09.00 en 11.00 uur. Men kan e-mailen voor een afspraak of bellen op maandag, woensdag en vrijdag tussen 09.00 en 12.00 uur. Hellement: "Mensen kunnen weliswaar op internet het nodige vinden aan informatie over de ziekte van Alzheimer. Het kan echter ook prettig zijn om persoonlijk vragen te kunnen stellen, uitleg te krijgen op een eenvoudige manier en in de eigen taal. Bovendien kan men in een gesprek wegwijs gemaakt worden in het zorgaanbod op Curaçao en kan men tips krijgen in de omgang met de dementerende."

De spreekuren vinden plaats dankzij de medewerking van het Wit-Gele Kruis waar Hellement zoals gezegd als verpleegkundige werkzaam is. Het Wit-Gele Kruis stelt haar reeds zes jaar wekelijks en belangeloos in de gelegenheid om enkele uren te besteden aan de spreekuren van Stichting Alzheimer. In de spreekuren wordt bekeken wat de emoties zijn die meespelen bij familieleden. Hellement geeft aan dat zij vaak alle kinderen gezamenlijk uitnodigt, als het bijvoorbeeld gaat om een dementie bij één van de ouders. Op die manier kan worden besproken wat de taken zijn en hoe de taken zijn verdeeld.

Vooral in kleine families komt er veel werk bij één persoon terecht. In de grotere families kunnen taken worden verdeeld onder de kinderen. Verdeling van de taken maakt de taken voor iedereen lichter, brengt rust in de verzorging en schept meer ruimte voor persoonlijke aandacht. Wanneer Hellement met families bespreekt dat zij de taken het beste kunnen verdelen, krijgt zij maar al te vaak te horen dat men geen tijd heeft. Zij legt uit dat twee uur in de week met je ouder doorbrengen in principe weinig voorstelt. Zij wijst families erop dat de oudere er niet voor altijd is. Zij maakt vaak mee dat mensen achteraf maar al te graag hun vader of moeder nog in leven zouden hebben gezien. Hellement benadrukt het belang van aandacht voor onze ouderen. "Persoonlijke aandacht is alles, wees alert op signalen. Soms kan het gebeuren dat een dementerende blijft herhalen dat hij naar huis wil terwijl hij thuis is. In dit geval kan het helpen om die persoon in de auto te laten plaatsnemen en een ritje met hem/haar te maken. Bij thuiskomst zal deze kwestie waarschijnlijk verleden tijd zijn."

Eenheid in de familie is erg belangrijk in de zorg voor een dementerende, aldus Hellement. "Sommige dementerende gaan op een gegeven moment anderen wantrouwen. Een dochter komt haar moeder bezoeken en de moeder vertelt haar dat zij de hele dag nog niks gegeten heeft. Wanneer deze dochter niet op de hoogte is van de problematiek van haar moeder, kan het zijn dat zij de verzorgende dochter boos benadert en vraagt waarom moeder nog niks gegeten heeft. Is iedereen echter goed geïnformeerd, dan zal de verzorgende dochter anders benaderd worden, omdat het duidelijk is dat moeder door haar ziekte mogelijk niet meer weet dat ze heeft gegeten."

Gevoelens van schaamte hoort Hellement ook nog geregeld. "Wat zal men wel niet denken als ik met hem/haar door de stad ga lopen? Men zal merken dat anderen met een beetje uitleg veel begrip kunnen opbrengen. Op deze manier hoeft de oudere geen plezierige momenten te worden ontnomen uit angst voor wat anderen zullen denken of zeggen."

Het is voor personen met de ziekte van Alzheimer belangrijk om (sociaal) actief te blijven. Hellement adviseert om daarbij vooral uit te gaan van wat de persoon nog wel kan, zodat deze functies zo lang mogelijk behouden blijven. Het kan helpen om die activiteiten op te pakken die de dementerende persoon vroeger graag deed: domino, muziek, koffie drinken in plasa, rondrit door de stad.

Met persoonlijke aandacht, structuur en gevoel van veiligheid/zekerheid kan een persoon langer in fase één of twee van het proces van dementie blijven. In het beginstadium van dementie is het (voor zowel de dementerende zelf als diens verzorgers) vaak gemakkelijker om te leren omgaan met de ziekte en de gevolgen ervan. Het is ook in de beginfase dat men de persoon nog goed kan motiveren voor deelname aan dagbesteding (Pasa Dia).

Hellement: "De tendens is dat steeds meer mensen onder de 50 jaar aan dementie lijden. Tot nu toe is er geen genezing voor de ziekte, alleen behandeling om het proces te vertragen. Wij moeten zoveel mogelijk zelf onze gezondheid beschermen. Degenen die intensief zorgen voor een dementerende krijgen mogelijk zelf te maken met stressklachten die op hun beurt weer gezondheidsproblemen met zich mee kunnen brengen. Wanneer deze mantelzorgers in het medisch circuit terecht komen vanwege gezondheidsproblemen/stressklachten en als mantelzorgers uitvallen, dan is er een groter probleem ontstaan. Het is dan ook belangrijk dat mantelzorgers goed worden geïnformeerd en ondersteund, opdat zij goed voor zichzelf blijven zorgen."

ÑAPA 2011 Nr. 23

'Het goede'

Ieder mens streeft in principe naar het goede in het leven, voor zichzelf maar uiteraard ook voor de maatschappij als geheel. Zo geldt dit ook, hebt u op de cover van deze Ñapa kunnen lezen, voor de Stichting Alzheimer Curaçao die veel goed werk verricht en nu ook internationaal is erkend. Patiënten en mantelzorgers kunnen te allen tijde bij deskundigen van deze stichting aankloppen voor hulp en goede raad in dit voor de mens zo ingrijpende proces.

Ook portmaker Pedro de Sá streeft naar het goede in het leven, Hij produceert perfecte portwijnen. Medewerker Peter Onvlee bezocht een exclusieve proeverij waar portwijnen van ongekende kwaliteit gekeurd konden worden. Zijn verslag kunt u lezen op pagina 5. Op literatuurpagina 7 vindt u weer een volgende aflevering van de feuilleton 'Terug tot Tovar' van de hand van Hans Vaders. Het is inmiddels de 9e.

Senior consultant en coach Lucia Meeuwesse is op zoek naar het goede in organisaties. Op pagina 10 weidt zij uit over het veranderinstrument 'Appreciative Inquiry' dat juist in crisissituaties naar het goede in organisaties zoekt en op een 'sympathieke' manier de onderste steen naar boven weet te halen. Medewerkster Maya Mathias had een gesprek met Meeuwesse.

Op pagina 14 de laatste aflevering uit de serie 'Armoede, rijkdom voor ontwikkeling', met conclusies en aanbevelingen die gericht zijn op een duurzame aanpak voor het armoedevraagstuk op Curaçao. Tot slot zal milieukundige Shakti Aroena Lakhi de vraag beantwoorden of armoede daadwerkelijk 'rijkdom voor duurzame ontwikkeling' is.

Een goed weekend.
De redactie

Colofon

BLADMANAGER
Karin Wooning
EINDREDACTEUR
Hans Vaders
ADVERTENTIES
Marloes Tak
VORMGEVING
Wendela Ataliede
Jourell Cannister
Stephanie Heyer
Aan deze Ñapa werkten mee:
Monique Casimiri
Jorge Curiel
CVF
Verele Ghering
Margot Hack
Hans de Haan
Henry Habibe
Bob Harms
Lisette Keus
Shakti Aroena Lakhi
Judice Ledeboer
Elaine Marchena
Maya Mathias
Mirto Murray
Peter Onvlee
Milangela Plate
Jan de Ruijter
Hans Vaders
Bertine Vermeer
May Voges
Ken Wong
Karin Wooning
Ñapa is een publicatie van:
Uitgeverij Amigoe NV
Scherpenheuvel z/n
Curaçao
Tips voor de redactie?
Bel 736-9050
Email napa@amigoe.com
Adverteren?
Bel Marloes Tak
736-9050 / 516-7377
advertentienapa@amigoe.com

'Studenten gaan voor goud'

Nog een kleine twee maanden en dan begint de 26e Zomer Universiade, ook wel bekend als de World University Games of World Student Games. Ongeveer 9000 sporters, allen studenten in de leeftijd van 17 tot 27 jaar oud, uit zeker 113 landen, zullen het van 12 tot 24 augustus in Shenzshen (China) tegen elkaar gaan opnemen. Tijdens 306 wedstrijden, in 24 verschillende disciplines, strijden de studenten om de felbegeerde gouden plakken.

Tekst: Lisette Keus Foto: Ken Wong

Ook Curaçao neemt dit jaar weer deel, maar dan onder de naam Dutch Caribbean. Met in totaal twaalf sporters in de disciplines atletiek, zwemmen, schermen, taekwondo, wielrennen en zeilen, gewapend met zeker 400 vlaggen, en een grote dosis 'winning mood', reist de delegatie begin augustus af naar de andere kant van de wereld om het op te nemen tegen de studerende wereldtop.

Universiade
De Universiade is, hoewel niet zo heel bekend, een groots internationaal sportevenement wat georganiseerd wordt door de International University Sports Federation (FISU). De naam van het evenement is een samenvoeging van de woorden Universiteit en Olympiade, en is vergelijkbaar met de Olympische Spelen, maar dan alleen voor studenten. De allereerste keer dat universiteiten hun krachten maten met elkaar was in 1923, maar de Universiade zoals we die nu kennen, bestaat pas sinds 1959. Elke twee jaar vindt dit evenement plaats en door de beloofde twaalf nieuwe sportstadions, waarvan het hoofdstadion zelfs 60.000 zitplaatsen telt, is dit jaar de eer van de organisatie naar de miljoenenstad Shenzhen in het zuiden van China gegaan. Het evenement propageert zelfs een speciaal thema 'Happy U', waarmee de organisatie refereert naar openheid, universiteit, universum en het samenbrengen van de wereldtoekomst. Het thema zie je bijvoorbeeld terug in de fakkel, die door de kleuren en de veranderbare vorm symbool staat voor het zonlicht, de jeugd en de invloed die de jeugd heeft en kan hebben op de toekomst.

Contacten leggen
Guno Rudge is de voorzitter van de Studenten Sport Federatie Dutch Caribbean, hij is secretaris-generaal van het ODUCC (Organización Deportiva Universitaria Centroamericana y del Caribe, de regionale organisatie van sport op universiteiten in Centraal-Amerika), commissaris van de UDUPA (de regionale organisatie van sport op universiteiten in Noord-, Midden- en Zuid-Amerika) en ook nog commissaris van de Wereld Federatie (FISU).
Rudge: "Drie jaar terug hebben wij al de statuten van de federatie van de Nederlandse Antillen veranderd waardoor we nu niet in de problemen zijn gekomen met de ontmanteling van de Nederlandse Antillen en als Dutch Caribbean kunnen deelnemen met een eigen vlag. Deelname van sporters die Curaçao en de andere eilanden vertegenwoordigen is, behalve leuk voor de sporters, ook goed voor ons land en voor de universiteit. Dit is een mogelijkheid voor de UNA om contacten op te pakken die wij weten te leggen met andere universiteiten, studenten en docenten. En uiteraard ook voor het land om zich op de kaart te zetten. Natuurlijk gaat het om de sportprestaties, maar ook om het opbouwen van een netwerk voor eventuele samenwerking en het uitwisselen van programma's, zowel op sport- als op educatief gebied. Wat dit betreft hebben onze studenten en de UNA een groot voordeel, we spreken meerdere talen: Engels, Nederlands en Spaans. Wel hebben we trouwens ook sporters die in Nederland studeren, maar voor ons uitkomen. Zij zijn dan wel hier geboren of getogen. Het voordeel om in Nederland topsporter te zijn is, dat daar natuurlijk veel meer faciliteiten zijn en het niveau van de topsport ook wat hoger ligt. Hieraan kunnen onze sporters zich dan optrekken. Ook zijn er twee atleten die uit Bonaire komen."

Gino Rudge

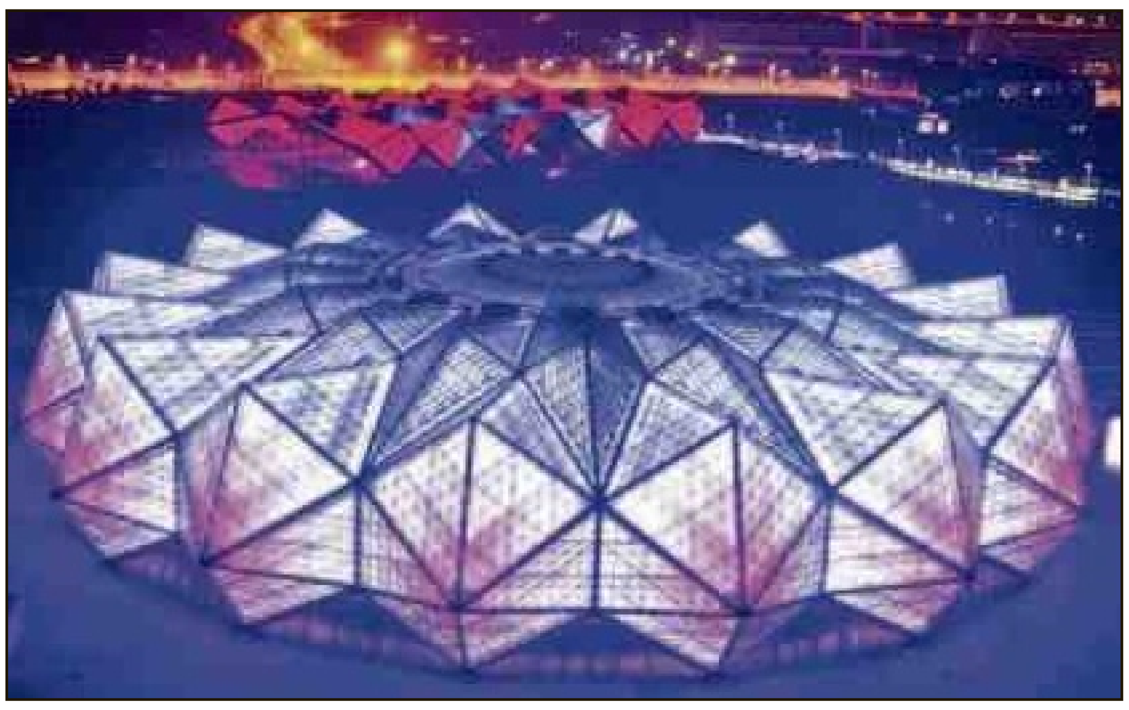

Het stadion waar de Universiade gehouden wordt.

"Sporten en studeren gaan trouwens goed samen, beide hebben ze een positieve invloed op elkaar. Internationaal is op veel universiteiten sport al een onderdeel van het curriculum, dat is hier alleen nog niet het geval. Hoewel het wel op het programma staat, is de filosofie er nog niet echt naar. Ook op politiek niveau worden de voordelen van sport nog niet gezien. Zoals het belang van een gezond volk, wat minder kosten en minder ziekteverzuim met zich meebrengt. Het is preventief. Ik vind het jammer dat er nog niet echt een sportbeleid is, al zie je wel iets meer investeringen in lichamelijke opvoeding op scholen. Maar de kosten van deelname van de sporters (4000 dollar per atleet) worden nu betaald uit sponsoring die voor een groot gedeelte door de sporters zelf is gezocht. De algemene sponsoring gaat via ons. Maar omdat wij ook niet genoeg geld hebben, maken onze sporters gebruik van fysiotherapeuten van andere landen. We werken al jaren nauw samen met de andere federaties, vooral met de Arubaanse en de Noord-, Midden- en Zuid-Amerikaanse."

Wereldniveau
"De Universiade is een internationaal toernooi, waar een groot gedeelte van de wereldtop en semiwereldtop aanwezig is. Zeker 90 procent van de sporters is ook deelnemer aan de Olympische Spelen. Het niveau ligt dus erg hoog, echt op wereldniveau, wat een hele uitdaging is voor onze sporters. Ik heb alle vertrouwen in onze atleten en hoop natuurlijk dat ze het ver gaan brengen. Maar de druk is erg hoog en de concurrentie groot. Maar wat ook de prestaties mogen zijn, het zal een hele ervaring zijn voor iedereen, op elk gebied. In 2009 was de Universiade in Belgrado. Ook daar waren we toen met een delegatie naartoe. De hele ervaring met de pers, de druk, de prestaties, het Olympisch dorp en het contact met de andere sporters, heeft al een grote invloed op de sporters. Het is erg leuk om te zien hoe ook binnen de eigen delegatie sporters met elkaar omgaan, hoe ze elkaar aanmoedigen en steunen."

Volgende week kunt u meer lezen over een aantal sporters die ons gaan vertegenwoordigen op de Universiade. Het woord is dan aan hen die dubbel presteren: sporten en studeren!

De FISU benadrukt de synergie van de 'sportwaarden' en 'universiteitsgeest'.
Ook nu weer breekt China alle records wat betreft de organisatie (aantal deelnemers, aantal en de grootte van de stadions, de grootte van het terrein).
Het evenement trekt in totaal 13.000 deelnemers en begeleiders.
Het zal in 41 verschillende stadions plaatsvinden.
Er zijn ook nog 19 trainingsstadions.
De turnzaal telt 18.000 zitplaatsen.
China zal deelnemen met 290 vrouwelijke sportende studenten en maar 60 mannelijke sporters.
De meeste deelnemende landen komen uit de voormalige Sovjet-Unie.
Er zijn, behalve Frankrijk, geen Europese landen die deelnemen.
De Universiade kent ook een wintereditie, met 3500 deelnemers. Deze vindt dit jaar plaats in Erzurum, Turkije.
De volgende gastlanden voor de zomereditie zijn Rusland in 2013 en Zuid-Korea in 2015.
De 'Werkgroep Universiade 2023' is op dit moment bezig met een lobby voor een Nederlandse versie van de Universiade.
De fakkel is op 25 april bij de Universiteit van Peking ontstoken en op 10 mei aangekomen in Shenzhen.
In totaal hebben 100 studenten, atleten en oud-atleten de fakkel gedragen.

Foto van de week

Deze plant komt van nature voor in het Caribisch gebied en Centraal-Amerika en wordt nu wereldwijd in de tropen verbouwd. Gewoonlijk wordt de annona muricata oftewel de smakelijke zuurzak met zijn sneeuwwitte vruchtvlees zo'n twintig centimeter groot, maar dit exemplaar spant gezien zijn grootte echt de kroon. Zuurzakkweker Herman Kamel heeft duidelijk eer van zijn werk. Deze opname werd Ñapa bezorgd door fotograaf Ken Wong. Heeft u een leuke foto? Stuur hem naar napa@amigoe.com.

Thuis

Zee

Tekst: Monique Casimiri

Als je geboren bent in de tropen en daar voor het eerst hebt gezwommen in die blauwe, doorzichtige zee, dan wil je nooit meer iets anders. Die zee waarin je je voeten kan zien als je het water inloopt. Waar je de bodem blijft zien, ook al ligt die een paar meter dieper. Dat beeld blijft je je hele leven achtervolgen, je kan niet meer zonder, hoe warm het ook is.

En warm kan het hier wel worden in Nederland. De laatste jaren steeds warmer. Het komt nu zelfs wel eens voor dat we dan het strand opzoeken. Wij moeten dan anderhalf uur rijden voordat we er zijn en dat vinden we lang, dus dat doen we meestal niet. Daar komt bij, dat op zo'n dag nog ongeveer 500.000 andere mensen ook vinden dat ze naar het strand moeten, dus na een half uur sta je in de file, om drie uur later aan te komen op een strand dat zo vol ligt, dat je eigenlijk alleen maar weer naar huis wilt. En daar kies je dan niet voor, want je auto staat twaalf straten verderop, tegen een parkeertarief van zes euro per uur, dus je blijft op het strand. En je dwingt jezelf om het leuk te vinden.
Na wat heen en weer getuur zie je een plekje waar je wilt gaan liggen. Je sjokt erheen door het mulle zand, met een kind aan je linkerbroekspijp zeurend: 'mag ik nu dan een ijsje', met je man voor je die de handdoekentas, de koelbox en nog een paar strandstoelen meesjouwt, en wellicht nog meer vrienden of familie, allemaal met dezelfde roodverhitte gezichten en aangeplakte kleding. Maar leuk zal het zijn.
De handdoeken liggen op het strand, het kind heeft een ijsje en enigszins tot rust gekomen staar je voor je uit. Je wil de zee zien, maar ziet vooral een heleboel bijna naakte, met zonnebrandolie ingewreven glimmende lijven. Je zou zo graag een bekertje zeewater willen hebben dat je over je heen kan gooien, ter verkoeling, maar dat is te ver lopen. Tegen de tijd dat je terug bent bij je handdoek is het water in de beker verdampt. Daarnaast is het zand waar je toch overheen moet gloeiend heet. Ongelooflijk hoe heet dat hier is. Je zou dat in de tropen verwachten, maar niets is minder waar. Er is op Curaçao maar één plek waar ik het zand op het strand ook heet vindt en dat is bij Playa Pretu, maar verder nergens. Als iemand mij kan uitleggen hoe dat kan graag.
Maar goed, verkoeling wil je dus. De slippers aan en richting zee. Bij de zee aangekomen zie je de mensen in het water plezier hebben. Die hebben het niet meer heet, je loopt naar de zeerand en steekt je teen in het water. IJskoud. Maar dan ook ijskoud is het water. Vlug trek je je teen terug. Maar warm blijft het buiten het water, dus nog maar eens die teen erin, en vooruit, nu de hele voet. Geschrokken trek ik mijn voeten terug. Niet van de kou dit keer, maar ik zag ze niet meer. Deze zee is zo vies, dat als je tot je enkels in het water staat, je je voeten niet meer ziet. Ik heb gezworen dat ik nooit, maar dan ook nooit zou gaan zwemmen in dat vieze zeewater, daar zitten zoveel afvalstoffen in, dat je volgens mij licht geeft in het donker als je daar eenmaal een duik in hebt genomen.
In de auto terug naar huis staren mensen ons vreemd aan. Naast mijn man zit een groen lichtgevend wezen met een vel papier in haar handen waarop staat: sorry, ik heb de Noordzee getrotseerd, ik zal het nooit meer doen. Nooit meer. Zo waar als ik groen zie.

De etnische aard van de inwoners van Curaçao

Van hamaka Indjan tot klapchi Chines

De Curaçaose samenleving en de yu di Kòrsou zijn multi-etnisch tot op het bot. Dit is een van de conclusies van het proefschrift waarmee dr. Natasha van der Dijs onlangs aan de Universiteit van Utrecht promoveerde. Deze conclusie beantwoordt meteen de vraag die bij het ontstaan van het nieuwe land Curaçao weer naar voren kwam: wie is de yu di Kòrsou?

De promovenda ontvangt haar bul uit handen van prof. dr. Paul Verweel. (Foto: Nico Verweel)

Tekst: Elaine Marchena

"Onze etnische identiteit is het resultaat van een natuurlijke, creatieve uitwisseling tussen de talrijke op het eiland aanwezige etnische subculturen. Pogingen om dit te ontkennen of te veranderen, zullen stranden omdat ze ingaan tegen het meest wezenlijke dat ons kenmerkt, zowel collectief als individueel", zo stelt de onderzoekster in haar proefschrift 'The Ethnic Identity of the People of Curaçao'. De publicatie beschrijft historisch gegroeide sociale patronen en denkbeelden die geïdentificeerd en geadresseerd moeten worden, willen we onszelf als yu di Kòrsou goed leren kennen en ons verder ontwikkelen als Pais Kòrsou.

Twee vliegen in een klap

"Het was eigenlijk nooit bij me opgekomen om te gaan promoveren", vertelt Natasha van der Dijs. Tijdens de masterfase van haar studie International Development Education aan de Florida International University (1989) had zij zich verdiept in de etnische identiteit van Cubaanse Amerikanen. Sindsdien speelde ze met het idee om een soortgelijk onderzoek te doen naar het multi-etnische karakter van haar eigen geboorte-eiland Curaçao; iets dat haar als psychologe fascineert. Bijna twintig jaar later besloot ze dit onderzoek op te pakken. "Ik was op zoek naar fondsen voor de financiering van dit onderzoeksproject en ging te rade bij Papi Jesurun. Die vroeg toen waarom ik niet twee vliegen in een klap wilde slaan door deze studie in de context van een PhD-traject op te pakken. Dat leek mij een goed plan. Hij stelde mij voor aan de twee wetenschappers die mijn twee promotoren zouden worden: dr. Valdemar Marcha en dr. Paul Verweel, die samen heel wat sociale publicaties over onze samenleving op hun naam hebben staan. Vanaf dat moment begon alles te lopen. In februari 2008 werd mijn onderzoeksvoorstel geaccordeerd door de Universiteit Utrecht, waarna ik aan de slag ging."

De onderzoekster koos voor de kwalitatieve onderzoeksvorm en hanteerde een psychosociaal model om haar onderzoeksthema te verkennen. Daarbij gebruikte zij de methode van interviews met semi-open vragen, om de etnische identiteit van het Curaçaose volk mee in kaart te kunnen brengen. Deze interviewvorm bood haar de vrijheid om ook in te gaan op etnisch geassocieerde elementen die door de respondenten naar voren werden gebracht.

Zij interviewde in totaal 182 volwassen personen, ingedeeld in drie leeftijdsgroepen, 18 tot 35, 36 tot 65 en 65 jaar en ouder, afkomstig uit de 15 belangrijkste etnische groeperingen op het eiland: afstammelingen van de Nederlanders, Joden (zowel Sefardisch als Ashkenazisch), Afrikanen, Mulatten (zwart gemengd met blank), Latijns-Amerikanen (onder meer Venezolanen, Colombianen en Dominicanen), Surinamers, Arabieren, Chinezen, Portugezen en mensen met voorouders afkomstig uit India, de Brits-Caribische eilanden, Aruba, de Bovenwindse eilanden en Bonaire. De restgroep werd gevormd door mensen van Duitse, Haïtiaanse, Italiaanse en Indonesische afkomst. Natasha interviewde per groep zo'n tien personen, met uitzondering van de Afrikaanse, Nederlandse en Mulattengroep, waarvoor 15 tot 20 personen werden ondervraagd. De respondenten waren allemaal hetzij op Curaçao geboren of vóór hun zesde levensjaar naar het eiland geëmigreerd waardoor ze allemaal een multicultureel sociaal kader hebben meegekregen.

Vier etnische componenten

Volgens de in dit onderzoek gehanteerde definitie, van de wetenschappers Phinney en Rotheram, staat etnische identiteit voor 'het individuele gevoel van verbondenheid met een etnische groep en het daarmee samenhangende deel van iemands denken, opvattingen, gevoelens en gedrag'. De etnische identiteit van iedere persoon wordt gezien als een samenstelstel van de volgende vier fundamentele componenten: etnische zelfidentificatie, etnisch bewustzijn, etnische attitudes en etnisch gedrag. De interactie van deze componenten op cognitief, affectief en gedragsniveau wordt beschouwd als basis voor het begrijpen van de aard van de etnische identiteit.

De vragenlijst bestond uit tien vragen, waarbij in elke vraag één of meer van bovengenoemde vier aspecten werden onderzocht. De interviews zijn door de auteur allemaal opgenomen en de resultaten per groep verwerkt in een kwalitatieve beschrijving van de vier etnische componenten.

Onderdeel van het proefschrift is een uitgebreide beschrijving van de psychosociale interactie van de geïdentificeerde 15 etnische groepen op Curaçao binnen de geschiedenis van het eiland. Voor iedere groep wordt stilgestaan bij hun afkomst, de zogenaamde 'entrance status' waarmee de gemeenschap op het eiland betrad, de groepskenmerken (taal, religie, sociaal gedrag) en de ontwikkeling van de groep door de jaren heen binnen de Curaçaose samenleving.

De auteur komt tot een beschrijving van de aard van etnische identiteit onder de bevolking van Curaçao door de historische etnische analyse van de 15 genoemde groepen te koppelen aan de etnische patronen die uit de interviews naar voren kwamen.

Natasha van der Dijs overhandigt een exemplaar van haar proefschrift aan ENNIA-directeur R. Curiel tijdens de signeersessie op 14 mei in boekhandel Mensing's Caminada. (Foto Larisse Mercera).

De resultaten van dit onderzoek tonen aan dat de aard van de etnische identiteit onder de mensen van Curaçao vooral gekenmerkt wordt door een mono-etnische identiteit: 'Curaçaos, met een multicultureel karakter'. De respondenten identificeerden zich overwegend met hun verschillende genetische etnische samenstelling en erkenden het multiculturele karakter van de maatschappij waarin ze werden grootgebracht. De meeste geïnterviewden beleven de eigen identiteit als Curaçaoënaar in hun gevoels-, denk- en gedragswereld. Familie, een multiculturele voorouderlijke achtergrond, een multi-etnische woonbuurt en schoolinstelling, taal, raciale kwesties, en studeren in het buitenland waren de overheersende factoren in de vorming van hun etnische identiteit.

Prof. dr. Valdemar Marcha spreekt zijn laudatio uit, aansluitend aan de overhandiging van de bul. Rechts op de foto Natasha van der Dijs en de paranimfen: haar twee zusters Ninotchka Tilburgs-van der Dijs en Shianitza van der Dijs. (Foto: Nico Verweel)

Etnnische zelfidentificatie

Het merendeel van de respondenten ziet zichzelf voornamelijk als 'yu di Kòrsou', al dan niet met een hang naar de nationaliteit(en) van de voorouders.

Gedurende de gesprekken varieerde de etnische identiteit per respondent soms van mono- tot multi-etnisch, afhankelijk van het besproken onderwerp. Opvallend was, dat respondenten uit 11 van de 15 groepen aangaven voor een deel van Indiaanse afkomst te zijn. Een ander saillant punt is de genoemde aanwezigheid van zwart bloed in bijna ieder van de 15 groepen, met uitzondering van de Joodse groep. Dit terwijl bijna alle groepen, inclusief de zwarte en mulattengroep, aangaf onder meer Joods bloed door de aderen te hebben stromen.

Etnisch bewustzijn

Het etnisch bewustzijn blijkt gerelateerd aan de multiculturele, multireligieuze, multiraciale en meertalige samenleving waarin de deelnemers geboren en getogen zijn en waar ze nu wonen, werken en geworteld zijn. Zij zijn zich bewust van hun voorouderlijk erfgoed en herkennen de diverse etnische invloeden en de racistisch geneigde samenleving waarin zij leven. Uit hun respons blijkt, dat raciale aspecten in de opvoeding, thuis en op school een grote rol speelden in de ontwikkeling van hun etnische perceptie. Dit was het sterkst bij de respondenten van middelbare leeftijd en ouder, en bij vertegenwoordigers van de Mulattengroep. Proefpersonen van de jongere generatie uit de zwarte groep brachten aspecten van discriminatie ter sprake onder zwarten. 'Omgekeerde discriminatie' werd ervaren door enkele blanke respondenten van onder meer Nederlandse en mulattenafkomst. Etnische groepsdiscriminatie werd vermeld door afstammelingen van de Chinese en Portugese groep, terwijl dit bij de Arabische groep nauwelijks het geval was.

Etnische houding

Op het niveau van de etnische houding en bijbehorende gevoelens werd de Curaçaose identiteit ervaren als mensgericht en gesymboliseerd door een diep innerlijk gevoel van verbondenheid: 'Thuis is waar mijn hart is'. Bij de meeste proefpersonen was het overigens tijdens de middelbare schoolperiode en studie in het buitenland dat ze zich Curaçaoënaar begonnen te voelen.

Eeuwenoude patronen hebben, door de kracht van herhaling en de interactie tussen individu en maatschappij, een blijvende invloed gehad. Enige voorbeelden hiervan zijn een gebrek aan arbeidsethos en kwaliteitsbesef, niet openstaan voor kritiek, het ontbreken van interesse om iets te leren c.q. zich ergens in te verdiepen, gebrek aan ondernemingszin en de zogenaamde 'krabbenmentaliteit': het een ander niet gunnen vooruit te komen en hem op de een of andere manier daarin belemmeren.

Etnisch gedrag

Rode draad in de beschreven gedragspatronen is de inherente multiculturele inslag. Zoals de vanzelfsprekendheid waarmee we in een 'hamaka Indjan' gaan liggen, de 'ayaka' en 'pan de jamón' bij de kerstviering klaarmaken, 'pruim Chines' snoepen, hagelslag op ons brood eten en met oud en nieuw de 'klapchi Chines' afsteken. Respect voor en acceptatie van alle culturen werd door veel respondenten genoemd als kenmerkend voor hun gedrag, gekoppeld aan het dagelijkse gebruik van meerdere talen. Veel van ons tellen en rekenen bijvoorbeeld in het Nederlands, maar communiceren vooral in het Papiaments. Andere veel genoemde gedragspatronen zijn onder meer het belang dat wordt gehecht aan een goede uiterlijke en persoonlijke verzorging, de vriendelijkheid en gastvrijheid, het 'bon dia, bon nochi' zeggen, een flexibele instelling, creativiteit in het oplossen van praktische en financiële uitdagingen.

Als positieve uitingen van ons collectieve etnische gedrag kwamen verder naar voren de grote tolerantie en acceptatie, de warme, gastvrije en mensgerichte omgangsvormen, de sterke gezins- en familiebanden, het nationale gevoel voor ritme, de Curaçaose cultuuruitingen en de vanzelfsprekende meertaligheid. De yu di Kòrsou is ook trots op zijn of haar nationaliteit en draagt succesvolle landgenoten op handen.

Globalisering

Etnische identiteit is een onderwerp dat wereldwijd leeft. Vooral in de recente context van globalisering zijn volkeren in toenemende mate bezig met het definiëren en veilig stellen van de eigen identiteit. Zo ook op Curaçao. Volgens Natasha van der Dijs bevinden de inwoners van Curaçao zich in een unieke en bevoorrechte positie: "het multi-etnische karakter is hier natuurlijk gegroeid. Dit in tegenstelling tot landen die multi-etnisch zijn - of aan het worden zijn - als gevolg van een bewust gevoerd beleid. Daar moeten we ons voordeel mee doen. De inzichten uit dit onderzoek kunnen bijdragen aan beleidsvorming binnen de verschillende sectoren en, last but not least, om als nieuw land tot meer sociale cohesie te komen."

Ziek worden door djinns

Djinns worden in de Koran beschreven als schepselen van Allah, gemaakt uit rookloos vuur. Zij zouden duizenden jaren voor het ontstaan van de mens zijn geschapen en vele malen langer leven. Deze wezens kunnen evenwel bij islamieten de oorzaak zijn van psychische stoornissen en onverklaarbare, lichamelijke klachten.

Tekst: Hans de Haan

Omdat deze oorzaak van ziekten zo onbekend is, ook onder artsen, en een aanzienlijk aantal inwoners van Curaçao moslim is, wordt hier aandacht besteed aan dit fenomeen. Het is in de eerste plaats interessante informatie voor de lezers van de Ñapa, maar dit artikel richt zich ook op zorgverleners, in de hoop dat dit bijzondere ziektebeeld bij moslims tijdig herkend zal worden en op de juiste wijze zal worden behandeld.

Eigenschappen van djinns

Aan djinns en mensen wordt een aantal vergelijkbare eigenschappen toegeschreven, namelijk het vormen van sociale gemeenschappen, het geboren worden en het sterven, maar ook de gevoeligheid voor beledigingen. Volgens de islam bestaan er goede en slechte djinns. De goede kunnen mensen helpen om hun doelen te bereiken, terwijl de slechte djinns problemen veroorzaken. Dit laatste kan op allerlei manieren worden uitgelokt, wanneer men letterlijk of figuurlijk 'een lijn overschrijdt', bijvoorbeeld door zondig gedrag of het bezoeken van een onreine plaats waar de djinns zich voeden met menselijke afvalstoffen. Gewoonlijk zijn de djinns onzichtbaar, maar ze kunnen zich desgewenst zichtbaar maken. Ze kunnen zowel 's nachts als overdag mensen lastig vallen, bijvoorbeeld door in hun oor te fluisteren, te schreeuwen, te duwen en/of te slaan of zelfs door binnen te dringen in het lichaam. Dergelijke ervaringen kunnen een dramatisch effect hebben op de gemoedstoestand van het slachtoffer, omdat ze onaangenaam, pijnlijk en vooral angstwekkend kunnen zijn. Een djinn kan vragen stellen, opdrachten geven, maar in de meeste gevallen hoort men alleen maar stemmen. Er is dus een grote variatie in de manier waarop djinns zich manifesteren.

Drie voorbeelden

Vorig jaar werden in het Nederlands Tijdschrift voor Geneeskunde drie Marokkaanse patiënten beschreven met psychische stoornissen die volgens henzelf het gevolg waren van de kwade invloed van djinns. De eerste patiënt was een 30-jarige arbeider die ooit eens in de donkere kelder van de fabriek een witte gestalte zag die hem vroeg 'Wat doe je hier?' Hierna hoorde hij voortdurend een geroezemoes van stemmen en ging hij dwangmatig gedrag vertonen, zoals het als maar controleren van deursloten en dingen recht leggen en ging hij gebaren van andere mensen imiteren en hen precies napraten.

Afbeelding van een djinn, Louvre Museum.

Hij bezocht diverse imams en traditionele genezers die hem behandelden met onder meer Koranteksten, kruiden, een amulet, zelfs een overnachting op een begraafplaats, met het doel om de djinn te verdrijven. Hij heeft slechts één keer de psychiatrische polikliniek bezocht en onttrok zich hierna aan behandeling.

De tweede patiënt was al langer opgenomen in een psychiatrische inrichting wegens diverse psychische stoornissen. Hij hoorde al jaren stemmen die over hem spraken en hem opdrachten gaven. Op de afdeling had hij eenmaal een vrouwelijke gestalte gezien die hem aanraakte en in zijn lichaam verdween. Volgens hem was deze vrouw zwanger en had zij haar baby achtergelaten in zijn buik die hij sindsdien hoorde huilen. Deze patiënt is uiteindelijk na langdurige behandeling met antipsychotica zodanig hersteld dat hij kon worden ontslagen.

De derde patiënt was een werkloze vrouw van 26 jaar met wisselende klachten die op een gegeven moment stemmen begon te horen. Zij bezocht hiervoor een imam die haar vermoeden bevestigde dat de oorzaak een djinn was en hij behandelde haar met Koranteksten. Zij begon echter steeds meer zelfverminkend gedrag te vertonen (automutilatie), op grond waarvan zij werd opgenomen in een psychiatrisch ziekenhuis waar als diagnose een bepaalde vorm van schizofrenie werd gesteld. Zij werd met succes behandeld met antipsychotica en enige tijd later werd een consult aangevraagd bij een imam die geen aanwijzingen meer vond voor de aanwezigheid van een djinn.

Westerse benadering

Door westerse hulpverleners worden bovenbeschreven ervaringen gewoonlijk geïnterpreteerd als hallucinaties die behoren bij een psychiatrisch ziektebeeld, zoals schizofrenie. Afhankelijk van het klinische beeld worden deze patiënten dan ook behandeld met zogenaamde psychofarmaca hetgeen doorgaans tot verbetering leidt, zolang de nodige medicatie maar wordt ingenomen. Het probleem is echter dat moslims die hieraan lijden geen vertrouwen hebben in deze westerse benadering en liever kiezen voor de traditionele behandeling. Het ontbreekt helaas aan gegevens over de effectiviteit hiervan. In de regel worden westerse hulpverleners pas benaderd als deze traditionele behandelingen falen.

Het vóórkomen van dit fenomeen

In Londen is in 2008 een onderzoek uitgevoerd onder de islamitische inwoners, waaruit blijkt dat in gevallen van psychische klachten met hallucinaties, de 'djinn-verklaring' hiervoor, veel frequenter voorkomt dan aanvankelijk werd vermoed. Epidemiologische gegevens hierover ontbreken weliswaar, maar op grond van de eigen klinische ervaringen stellen de onderzoekers dat circa 80 procent van de islamitische patiënten geneigd is dergelijke verschijnselen toe te schrijven aan contacten met djinns.

Beschouwing

In boeken en tijdschriften en vooral op internet is veel religieuze informatie te vinden over djinns. Als men zich hierin verdiept, wordt duidelijk dat voor veel moslims het geloof in djinns diepgeworteld is. De internationale, medische literatuur hierover is echter nog zeer beperkt, hetgeen verklaart dat dit fenomeen bij veel professionals in het westen niet of nauwelijks bekend is. Een andere oorzaak voor dit feit is dat de patiënten zelf hun problemen op een metafysische (bovennatuurlijke) wijze ervaren en vinden dat een medicus hen daarvoor niet kan helpen. Bovendien schamen ze zich ervoor om hun klachten tegenover westerse hulpverleners toe te schrijven aan religieuze oorzaken. Tenslotte speelt nog mee dat djinns hun slachtoffers vaak verbieden over hen te praten op straffe van verdere kwellingen.

Zoals in de inleiding al werd gesteld, is deze informatie ook bestemd voor zorgverleners op dit gebied, met name om hen er op attent te maken dat bij psychische problemen en onbegrepen lichamelijke klachten bij moslims, gericht zou moeten worden gevraagd naar de mogelijkheid van djinns. Indien dit inderdaad het geval is, verdient het aanbeveling de hulp in te roepen van een imam en/of van een ter zake deskundige islamitische verzorger.

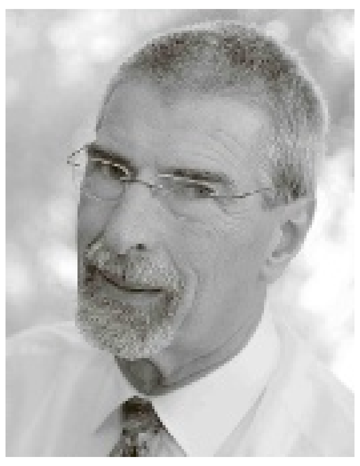

Hans de Haan is arts en jarenlang actief geweest als medisch adviseur bij diverse instanties.

Beweging

De heup: Acetabulum en labrum

Een scheurtje in het labrum, een hoefvormige kraakbeenring in het heupgewricht, geeft een goed voorbeeld van de mogelijkheden van de fysiotherapie.

Tekst: CVF

De diagnostiek is zeer gecompliceerd omdat de röntgenfoto's en de MRI, in tegenstelling tot de MRA, niet kunnen laten zien of het labrum is gescheurd. De klacht kan ook gemakkelijk verward worden met lage rugklachten (bijvoorbeeld een hernia), of een peesontsteking. Daardoor lopen patiënten gemiddeld twee jaar rond voordat een scheur van het labrum is gediagnostiseerd. 22 Procent van de atleten met liespijn en 55 procent van de patiënten met aspecifieke heuppijn blijken bij verdere diagnostiek een labrumscheur te hebben.

Anatomie

Het heupgewricht is een kogelgewricht dat bestaat uit een balvormige kop, het femur, en een kom, het acetabulum, dat een onderdeel is van het bekken. Om de kop goed in de kom te laten passen is er het labrum, die de kom verdiept (met 21 procent) zodat de femurkop wordt gestabiliseerd. De uiteinden van de 'hoef' worden door een ligament (ligamentum transversum acetabuli) met elkaar verbonden. Het labrum is aan de voorzijde dunner dan aan de achterzijde. Het labrum vergroot de oppervlakte van het acetabulum met ongeveer 28 procent. Indien het labrum is verwijderd ontstaat er een grotere druk op het kraakbeen omdat de synovium, de smeerolie van het gewricht, wegstroomt en er drukbelasting van de femurkop en het acetabulum ontstaat. Die verhoogde druk veroorzaakt schade aan het kraakbeen, 73 procent van de patiënten met een labrumscheur hebben ook arthrose ter plekke.

Oorzaak

De oorzaak van de labrumscheur kan velerlei zijn. Vallen, uitglijden vaak met een draai, pivoteren, auto-ongeluk, sporten. Het is moeilijk om een beweging of activiteit aan te geven die de oorzaak is van de labrumscheur, meestal is de directe oorzaak niet bekend. De heupdysplasie waarbij de femurkop onder een andere hoek in de ondiepe heupkom staat, is een predispositie. Er is een zeer hoge correlatie tussen de heupdysplasie en de labrumscheur, maar niet alle labrumscheuren worden door een heupdysplasie veroorzaakt.

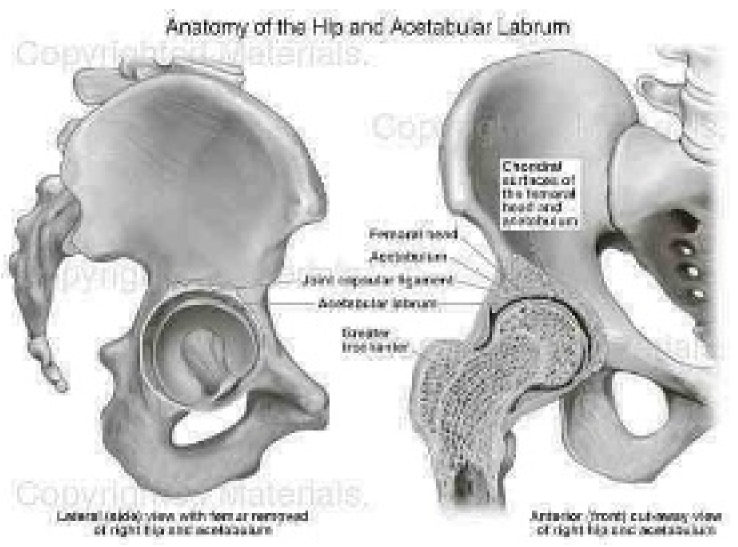

Bron: nucleusinc.com

Symptomen

Op de voorgrond staat de liespijn die gepaard kan gaan met klikken en instabiliteit, alsof de patiënt door de heup zakt. De heup kan tijdelijk vastlopen, 'locken', en komt door voorzichtig te bewegen weer los. Het lopen kan ook erg pijnlijk zijn, met name bij draaiende bewegingen. De uitstraling aan de voorzijde van het bovenbeen is vaak een verontrustende ervaring omdat het aan een rughernia doet denken. De voorste labrumscheur geeft liespijn en de achterste labrumscheur geeft veel meer pijn in de bil.

Onderzoek

Zoals al aangegeven is de labrumscheur niet met een röntgenfoto of een MRI aan te tonen. De MRA (MRI met contrastvloeistof) kan dat wel, maar heeft moeite om patiënten zonder scheur te herkennen. De gouden standaard is daarom een arthroscopie.

Bij het fysiotherapeutische onderzoek wordt er gezocht naar de pijn veroorzakende structuur van het bewegingsapparaat. Het is daarom van belang om testen te gebruiken die specifiek zijn (gericht op de pijnlijke structuur) en voldoende sensitief (goede registratie van de schade). Met een paar testen is er dan zonder foto duidelijkheid en wordt de patiënt niet onnodig belast. Aangezien er asymptomatische afwijkingen bestaan, de foto laat afwijkingen zien die geen klachten geven, kan het lichamelijk onderzoek doorslaggevend zijn. Uit kadaverstudies blijkt dat 93 procent van de onderzochte patiënten labrumafwijkingen had.

Bij het lichamelijk onderzoek worden er testen gedaan waarbij er druk op het labrum wordt uitgeoefend. De fabertest (die vaak wordt genoemd) toont aan dat er mechanische heupklachten zijn (sensitief), maar geeft niet aan welke structuur die klachten veroorzaakt (niet specifiek). Een pivotshift van de heup kan goed laten zien of er een voorste of achterste labrumscheur is.

Behandeling

Met de niet-operatieve behandeling kunnen kleine scheuren worden behandeld. Er bestaat nog geen behandelstandaard. Het is van belang in de eerste fase het labrum te ontlasten door spierversterking en houdings- en bewegingsadviezen. Onbelaste flexie en extensie kan de regeneratie bevorderen. Geleidelijk aan wordt na de acute fase de belasting van het labrum opgevoerd. De laatste fase bestaat uit functionele training, die de patiënt voorbereid op het dagelijkse leven en het sporten.

Operatief zijn er twee mogelijkheden, het verwijden van de losse stukken of het hechten. De eerste interventie heeft een hoger slagingspercentage.

De rubriek 'Beweging' verschijnt tweewekelijks in de Ñapa en wordt verzorgd door de Curaçaose Vereniging van Fysiotherapeuten.

Parkinson

'Giftige' bacterie

De bacterie die verantwoordelijk is voor een maagzweer, blijkt nu ook in verband te staan met de ziekte van Parkinson. Dat toont Amerikaans onderzoek uitgevoerd door de Louisiana State University aan.

Muizen op middelbare leeftijd, vergelijkbaar met mensen van 55 tot 65, werden geïnfecteerd met de Helicobacter pylori, een bacterie die bij sommige mensen een maagzweer veroorzaakt.

Zes maanden later vertoonden deze muizen symptomen die gerelateerd zijn aan de ziekte van Parkinson, zoals verminderde en vertraagde beweging en een verlaagde hoeveelheid dopamine in de hersenen. Bij jongere muizen veroorzaakte de bacterie deze symptomen niet.

Ouder worden

Volgens onderzoeker Traci Testerman wijzen de resultaten erop dat de Helicobacter pylori een belangrijke rol speelt in de ontwikkeling van Parkinson bij mensen.

"In vergelijking met jonge muizen, waren de resultaten veel dramatischer dan bij de oudere. Dit laat zien dat ouder worden de vatbaarheid voor Parkinson bij muizen vergroot. Ditzelfde zien we ook bij mensen."

Giftige stof

De onderzoekers denken dat de bacterie stoffen produceert die giftig zijn voor de hersenen. Deze giftige stof is vergelijkbaar met een stof in de palmvaren. Eerder onderzoek liet zien dat deze plant Parkinsonachtige ziekten veroorzaakte bij mensen op het eiland Guam.

Testerman denkt dat de effecten van de Helicobacter pylori onomkeerbaar zijn. "Bepaalde neuronen zijn al vernietigd voordat de eerste symptomen starten. En naarmate meer neuronen vernietigd zijn, wordt de ziekte ernstiger. Deze neuronen groeien niet meer terug."

Voorzichtig

De resultaten klinken veelbelovend, maar toch lijkt voorzichtigheid geboden. Volgens Kieran Breen, onderzoeksdirecteur van het Engelse 'Parkinson's UK' wordt de ziekte van Parkinson veroorzaakt door een combinatie van genetische en omgevingsfactoren.

"De Amerikaanse studie is interessant, maar de toegediende dosis van de bacterie was erg hoog. Daarbij weten we niet of de bewegingsproblemen die de muizen ondervinden daadwerkelijk werden veroorzaakt door het afsterven van zenuwcellen."

Meer onderzoek lijkt dus noodzakelijk.

Portmaker Pedro de Sá:

'Traditie en ongekende passie'

Bij het zesde en laatste glas van de avond bleven de vragen achterwege. Ook geen speciale uitleg over wat er werd gedronken. Slechts een paar woorden. 'Geniet ervan'. En Pedro Sá proostte met de aanwezigen. Zo'n zestig man/vrouw in totaal.

Tekst: Peter Onvlee Foto's: Ken Wong

Pedro de Sá

Dat zesde glas van de door Licores Maduro in haar onderkomen aan de Dokweg georganiseerde proeverij van portwijnen was door de Portugese portmaker (voluit) Pedro Miguel Cunha de Sá speciaal voor deze gelegenheid richting eiland ingevlogen. De Kopke Colheita 1951. Zestig jaar oud, perfect van smaak. De glunderende Sá wist dat. "Een unieke belevenis."

Colheita is een van de drie varianten van de zogenoemde vintage ports, de beste kwaliteit port. Het is wijn met jaartal, dus uit één jaar. Alleen in de beste oogstjaren en van wijn afkomstig uit de beste wijngaarden worden vintage ports gemaakt. Zo'n vintage port kan zeer lang rijpen. Na een rijpingstijd van twee tot drie jaar in houten vaten, wordt deze port gebotteld. Hij ontwikkelt zich verder op fles, waarbij zich een depot/droesem vormt. Sá raadt dan ook aan om de port zo te decanteren (overschenken in een karaf) dat het bezinksel achterblijft in de fles alvorens te serveren.

Een typisch Portugees gebruik is om na het decanteren de fles weer te vullen met een beduidend minder rijke ruby port. Deze port zal op deze manier ook meer 'body' krijgen. Sá vertelt het wel, maar juicht het gebruik niet toe. Hij heeft het liever over het bijzondere karakter van de echte vintage port. Over de Colheita waarvan de vatrijping van de wijn zelfs ten minste zeven jaar is. Andere vintage-varianten zijn overigens de Single Vineyard Vintage (vintage ports zijn afkomstig uit één wijngaard, in het Portugees de Quinta) en de LBV, de Late Bottled Vintage, ook port uit één oogstjaar, die na vier tot zes jaar op fles wordt gebracht.

Vijf Kopke-portwijnen waren er aan die Colheita uit 1951 vooraf gegaan. Stuk voor stuk ook bijzondere ports al haalden ze het niet bij die uit 1951. Eerst de Kopke LBV 2005, gevolgd door de Kopke Vintage 1989, vervolgens de Kopke Vintage 1985, daarna de Kopke Colheita 1983 en de Kopke Colheita 1975. Ports uit jaren die door het IVDP, het Instituto dos Vinhos do Douro e do Porto, tot vintage portjaar zijn verklaard. Een vuistregel is dat drie maal in de tien jaar de oogst zo goed bevonden wordt en na proeverijen de wijn er zo uitspringt ten opzichte van andere jaren dat het jaar het IVDP zo'n jaar het vintage-label toekent. Ieder porthuis is overigens vrij om, ook in niet benoemde vintagejaren, port aan te bieden aan de IVDP om te laten testen. Wanneer deze aan de strenge kwalificaties voldoet kan het zijn dat dit porthuis voor deze wijn ook het label vintage port mag gebruiken.

De mensen, zeven tot tien, die deel uitmaken van dat IVDP, weten volgens Pedro Sá waarmee ze bezig zijn. Hebben geen directe belangen bij portproducenten en gaan onafhankelijk te werk. Staan garant voor de topkwaliteit. "Maar als wijnmaker weten wij het meestal ook wel. Op basis van onze ervaring. Het zijn factoren buiten ons om die van een jaar een vintagejaar maken. Dat is niet van de wijnmaker afhankelijk. Het proces van het wijnmaken is eeuwenoud; de wijnhuizen hebben hun tradities. Daarvan wordt nauwelijks afgeweken. Als een wijnmaker iets verandert, is dat maar een fractie. Daardoor is de kwaliteit door de jaren heen gegarandeerd; blijft binnen de bepaalde marks, punten, de smaak is daardoor altijd herkenbaar. Het zijn externe factoren die er een bijzonder jaar van kunnen maken. Het klimaat met name dat van invloed op de druiven is. De tasting daarvan."

De 37-jarige Pedro Sá was net - voor twee dagen - op het eiland aangekomen om daarna alweer via Miami naar Lissabon terug te vliegen. In de uren voor de proeverij - een zogenoemde horeca tasting met mensen uit het vak - had hij in een ruimte van Licores Maduro een privé-portcollege gegeven. Droeg hij al zijn passie voor de bijzondere Portugese wijn uit. "Port is het beste wat iemand kan overkomen." Hij herhaalt dat ook 's avonds. Wanneer hij de uitgenodigde Curaçaose horeca vragenderwijs de geheimen van de portwijn bijbrengt. Er zijn immers aardig wat portsoorten te onderkennen. De meest gebruikte onderverdeling is de ruby, tawny, witte en sinds kort rosé port. Op 21 mei 2009 heeft de Portugese ministerraad een wet aangenomen die rosé port ook erkent als officiële portsoort. Acht jaar geleden experimenteerde Sá er ook al mee. "Moeilijk te maken. Maar het is een trend. Er is vraag naar." Ook witte port - in tegenstelling tot sommige wijnen alleen gemaakt van witte druiven - wordt meer populair. Wordt een drietal jaren gerijpt op het vat, heeft als kleur strogeel, de geur van exotisch fruit en wordt in Portugal vaak gedronken als een mix van 1/3 witte port, 2/3 tonic met een schijfje citroen. Bij binnenkomst voor de proeverij werden de gasten er ook mee verrast.

Ruby is de portsoort die het meeste voorkomt. Een relatief jonge portwijn, twee tot drie jaar opgeslagen op het vat. Veelal roestvrijstalen tanks of betonnen bakken. In sommige gevallen is dit op eikenhouten vaten. Ruby wordt geblend (samengesteld) door menging van druiven van meerdere druivensoorten, jaargangen en wijngaarden. De kleur is robijnrood, heeft de geur van rood en zwart fruit, de smaak is fruitig en jong. Serveren tot 12 graden Celsius. "Belangrijk die temperatuur", hamert Sá. "Het beste voor de smaak." Witte en rosé port iets kouder, tot 8 graden. Young Ruby combineert goed met zachte kazen en zoete nagerechten.

De tweede grote soort is de Tawny port, genoemd naar de taankleur, die ontstaat doordat de wijn meerdere jaren op vat rijpt, zodat hij iets kan oxideren. Tawny port is eveneens een blend, een menging van ports van verschillende oogstjaren, maar heeft als voornaamste kenmerk dat hij meerdere jaren in vaten gerijpt heeft. Bij de zogenoemde Aged Tawny staat op de fles het aantal jaren (10, 20, 30, 40 jaar) dat de port in vaten gerijpt heeft, waardoor de typische tawnykleur ontstaat. Omdat het hier om een mengeling van ports gaat, is de leeftijd die op de fles aangegeven is, de gemiddelde leeftijd van de blend. Twintig jaar bijvoorbeeld is samengesteld uit de jaren dicht daaromheen. Van 18, 19 jaar tot 21, 22 jaar.

Pedro Sá vertelt er vol overgave over. Ook over de witte en rosé port. En natuurlijk de top, de vintages. Vindt ook dat hij dat moet doen. "Om de mensen kennis te laten maken met de portwijnen." Hij gaat er gedetailleerd op in. Weet er ook alles van. Zijn loopbaan is tot nog toe verweven geweest met de wereld van de portwijnen. Eerst, van af 1997, bij het Port Wine House Adriano Ramos Pinto, sinds 2000 is hij directeur Viticulture & Oenology bij Sogevinus Fine Wines S.A., een handelshuis dat maar liefst vijf topmerken ports voert. Het gerenommeerde Kopke, het oudste wijnhuis ook gesticht in 1638, en ook Burmester, Cálem, Barros en Gilberts. In 2009 werd Kopke uitgeroepen tot het beste Portugese wijnhuis en Pedro Sá zelf tot de wijnmaker van het jaar. Hij is ook een gewaardeerd jurylid bij internationale competities.

Hij heeft er ook voor gestudeerd. In landen als Frankrijk (Bordeaux!), Spanje en Portugal. Hak Wijnwetenschap, een 4 jaar durende opleiding aan de Trás-Os-Montes & Alto-Douro University en Viticulture and Oenology aan de Hogeschool voor Agronomy in Lissabon. Verder rondde hij nog een MBE-opleiding, een Master in Business Enginering, af aan de Katholieke Universiteit van Portugal en een MBA aan de Caixanova Business School. "Traditie, passie", het zijn zo zegt Sá, de meest belangrijke eigenschappen voor een wijnmaker. Bij Kopke proeft hij alles, in de kelders gebeurt er niets zonder zijn toestemming. Hij spreekt met vervoering over het product port dat door zijn jarenlange traditie volgens hem een uniek product in de wereld is. Ook al wordt tegenwoordig in veel meer landen ter wereld versterkte wijn geproduceerd met sterke gelijkenis ten opzichte van port. Hierbij zijn Australië en Zuid-Afrika de bekendste concurrenten van de Portugese port. Maar in tegenstelling tot de Verenigde Staten mag in de Europese Unie alleen het product uit Portugal het label port dragen.
Port of portwijn dus is een versterkte wijn uit Portugal, met een alcoholgehalte tussen 18 en 20 procent. Het is een typische zoete rode, witte of sinds 2008 ook rosé wijn, veelal geserveerd als aperitief of als dessertwijn. Port wordt gemaakt door aan gistende wijn wijnalcohol toe te voegen. "Vuurwater", geeft Sá aan. Het gistingsproces wordt dan voortijdig gestopt waardoor niet alle suikers in alcohol omgezet worden, zodat de zoete smaak van port ontstaat, en het alcoholgehalte dan tussen 18 en 20 procent zal liggen. Deze mutage-techniek wordt al sinds de 19e eeuw gebruikt.

Port wordt overigens al langer gemaakt. Vanaf het begin van de 17e eeuw. De naam port is afgeleid van de stad Porto. De meeste wijnhuizen hebben hier ook hun hoofdvestiging. De stad ligt zo'n 70 kilometer ten westen van de Dourovallei waar de druiven voor de port worden gekweekt. De ongeveer 100 kilometer grote Douro-regio, gelegen aan de bovenloop van de rivier de Douro in het noordoosten van Portugal, bestaat uit drie aaneengesloten gebieden: Baixo Corgo, Cima Corgo en Douro Superior. Van de circa 250.000 hectare grond is bijna 41.000 hectare als wijngaard in gebruik. Zo'n 25.000 wijnboeren werken er en verkopen hun oogst grotendeels aan de grote porthuizen. Die hebben meestal ook hun eigen wijngoederen, de Quinta's.
De jaarproductie aan portwijn ligt op ongeveer 55 miljoen liter. Voor de aanmaak van port worden circa dertig druifvariëteiten gebruikt. Bekende druifsoorten zijn Touriga nacional, Touriga francesca, Tinta roriz, Tinta barroca, Tinta cão, Tinta francisca, Tinto Rouro, Bastardo, Donzelinho, Mourisco en de Malvasia fina (witte port). De wijngaarden in de Dourovallei zijn terrasvormig aangelegd op de flanken van de vallei. Vaak worden de wijngaarden omringd door muurtjes. De muurtjes beslaan in totaal een lengte van 5000 kilometer, wat voor de Unesco een reden was om de wijnstreek in 2001 tot werelderfgoed te bestempelen.

Port is volgens het verhaal ontstaan doordat Engeland in onvrede leefde met Frankrijk, dat toen al een groot wijnproducerend land was. Hierdoor gingen de Britten in andere streken op zoek naar wijn. Omdat de wijnen uit Portugal en Spanje de bootreis naar het eiland niet altijd even goed overleefden, werd er gezocht naar oplossingen hiervoor. Bij de port werd er aan het einde van de bereiding wat brandewijn toegevoegd. Pas aan het einde van de 18e eeuw ontstond de huidige mutage-techniek om de gisting te stoppen door toevoeging van wijnalcohol.

Volgens Sá is er nog een tweede verhaal over de ontstaansgeschiedenis van de port. Er was gewoon behoefte aan en vraag naar zoetere wijnen. Hij noemt dat het verhaal van het land Portugal zelf.

Het publiek vermaakte zich goed tijdens de portproeverij.

De tafels zijn afgeladen met glazen, maar ook schalen met onder meer gekonfijte vruchten, chocolade en aardbeien om de port te complementeren.

De verhalen van Ludovicus Jansen

Met de publicatie in 1984 van de bloemlezing Cosecha Arubiano kwam aan het licht dat er een Arubaanse dichter was die aan het begin van de 20e eeuw poëzie in het Papiamentu had geschreven. Het gaat om de dichter Frederik (Fechi) Beaujon (1880-1920) die in het voetspoor van Joseph Sickman Corsen (1853-1911) onder meer de gedichten 'Atardi' (Einde van de dag) en 'San Nicolas' schreef. Het feit dat Beaujon deze gedichten van een datum voorzag geeft ons een nuttige aanwijzing dat die gedichten op Aruba de oudste zijn: 'Atardi' is van juni 1907 en 'San Nicolas' van november van hetzelfde jaar. Een derde gedicht, getiteld 'Aruba', is niet gedateerd, maar moet wel, vanwege het thema, in dezelfde periode geschreven zijn.

Tekst: Henry Habibe

In een artikel, getiteld 'De geschiedenis van de Arubaanse literatuur begint met persoonlijke memoires' (1996) vraagt Wim Rutgers, literatuurhistoricus, aandacht voor het begin van de literatuur op Aruba. Hij maakt vanzelfsprekend melding van het werk van Beaujon en van Ons Eilandje Aruba van Laura Wernet-Paskel, dat omstreeks 1944 geschreven werd, maar pas in 1992 het daglicht zou zien. Rutgers vermeldt bovendien de 'memoires' van H.E. Lampe en W.F.M. Lampe en komt tot de conclusie dat het begin van de 'Arubaanse literatuur' uit die memoires bestaat. Indien we echter beseffen dat het instructieboekje van H.E. Lampe (Aruba voorheen en thans) uit 1932 en het genoemde egodocument van Wernet-Paskel uit 1944 dateren, dan zouden we deze werken niet meer kunnen beschouwen als te behoren tot het 'begin' van de Arubaanse literatuur (wat dit laatste ook moge betekenen). En met In de schaduw van de gouverneurs van W.F.M. Lampe uit 1968 (ruim een halve eeuw later) zijn we nog veel en veel verder verwijderd van het begin.

Oriëntatie

Voor een onderzoek naar het 'begin' van de literatuur op Aruba kunnen we ons beter concentreren op het eerste decennium van de 20e eeuw. Zijn er andere literaire werken, geschreven tussen 1900 en 1910, die over Aruba handelen of door dit eiland geïnspireerd zijn? Ik denk bijvoorbeeld aan de verhalen die pater Ludovicus Jansen aan het begin van de 20e eeuw schreef, waarin hij over Arubaanse situaties vertelde. Deze verhalen verschenen weliswaar in 1910 in Jansens bundels Lectura Cristiana en Cuenta i historia di Curaçao i su colonia, maar sommige werden reeds eerder in de katholieke weekbladen gepubliceerd. Pater R.H. Nooyen maakte gebruik van een aantal van die verhalen bij het schrijven van zijn Historia di Alto Vista (1962). Zo schrijft Nooyen, terwijl hij pater Ludovicus Jansen aanhaalt: '...tabata biba na Aruba indiannan cu ainda nos ta mira nan sanger bibu den habitante djé lugar' (...woonden op Aruba indianen waarvan wij vandaag nog steeds in de bewoners van dit eiland de ware bloedverwanten herkennen). De fragmenten, zoals ze door Nooyen geciteerd worden, handelen onder meer over de tijd waarin de Spanjaarden de indianen van Aruba probeerden te kerstenen. Nooyen noemt het verhaal over de indianen 'Un cuenta arubiano' (Een Arubaans verhaal). Een tweede verhaal draagt de titel 'Un cuenta histórico di Aruba'. Een derde verhaal gaat over een zwarte slaaf die door een Arubaan op Curaçao 'gehaald' wordt en naar Aruba gebracht. Interessant is dat in het eerste verhaal (over de kerstening van de indianen) te lezen staat: 'Caba tur a cai na rodia dilanti di e Cruz plantá den tera. Lo ta p'esey nan a jama e lugar pa suid dje campo Santa Cruz?' (Daarna knielden allen vóór het in de grond geplante kruis. Zal het misschien daardoor komen dat men dit plekje Santa Cruz noemde?). Er wordt hier een verklaring gegeven voor de plaatsnaam 'Santa Cruz'. Dit is een voorbeeld van etiologie hetgeen heel sterk doet denken aan de opzet van Ernesto Rosenstand bij het schrijven van zijn verhalen over de vroegere indianen in zijn Cuentanan Rubiano (1961). Ook Rosenstand probeerde in zijn verhalen telkens het ontstaan van de namen van verschillende wijken op Aruba te verklaren.

Pater Ludovicus Jansen

Frederik 'Fechi' Beaujon

Schrijverschap van L. Jansen

Pater Jansen werd in 1845 in Schiedam geboren en werkte sinds 1875 op Curaçao. Later verhuisde hij naar Aruba, waar hij pastoor van Oranjestad werd. Hij woonde op Aruba van 1898 tot 1909. Aan het eind van de 19e eeuw verschijnen zijn eerste pennenvruchten op het gebied van de Papiamentstalige poëzie. Aarzelend komt dit op gang in het katholieke weekblad La Union. Dit blad kwam in 1889 voor het eerst uit onder zijn redactie. Daarin worden, direct bij het begin, een paar gedichten in het Papiamentu gepubliceerd. Het zijn anonieme religieus getinte gedichten, maar in ieder geval in de landstaal. Aangezien pater Jansen de hoofdredacteur van het blad was, zouden die gedichten best aan zijn pen te danken kunnen zijn. In De kleur van mijn eiland spreekt Aart Broek onder meer over Jansens 'gewaardeerde Papiamentstalige pen'. Als Broek het heeft over 'de gezegende pers' haalt hij ook John de Pool aan die openlijk zijn lofuiting voor de missie uitsprak. Het behoeft geen betoog dat óók pater Jansen daaronder valt. Over de verdere literaire activiteiten van Ludovicus Jansen verwijs ik, gemakshalve, naar De kleur van mijn eiland. Ten overvloede, in Pa Saka Kara (1998; deel II) staat te lezen: 'Bou di redakshon di Pader Ludovicus A.J. Jansen a sali sinku edishon di Lectura Cristiana. Number 1 i 2 (tur dos publiká na 1910) ta konténé tur Cuenta i historia di Curaçao i su colonia, ku a sali den La Cruz. E 'colonia' ta referí eksklusivamente na Aruba'. Het komt erop neer dat de teksten die in 1910 gebundeld uitgegeven werden reeds in het eerste decennium van de 20e eeuw in het weekblad La Cruz verschenen waren.

Conclusie

Het zou van realiteitszin getuigen - juist door het feit dat pater Jansen verhalen schreef die op Aruba gesitueerd zijn - indien men wat meer onderzoek op dit gebied zou verrichten. De teksten van die Arubaanse verhalen zouden best van enig literair gehalte kunnen blijken. Wanneer zijn ze precies geschreven? Was dat soms vóór of na de door Beaujon geschreven poëzie? Zijn ze wellicht een voorbeeld geweest voor de latere beoefenaars van het Indianismo op Aruba?

Culturele Agenda

Kunst & Exposities

Caribbean Queens
Vanaf 18 juni is de expositie 'Caribbean Queens' te bezichtigen met werk van de op Bonaire woonachtige schilder Henk Roozendaal. Voor meer informatie over bovenstaande neem contact op met Landhuis Bloemhof via telefoonnummer 737-5775 of e-mail ons naar info@bloemhof.an of kijk op www.bloemhof.an

Dans & Theater

Vaderdag Editie Lága nan, famia nan tá, abo keda fó - Pachi Damon
Laat ze, het is familie. Hou je erbuiten.
Humoristische voorstelling van Pachi Damon gebaseerd op familieconflicten. Moraal van het verhaal: Als je je bemoeit met familiezaken dan krijg je op den duur de kous op je kop.
Zondag 19 juni om 15.00 en 20.00 uur
Entree: 35 gulden
Locatie: Teatro Luna Blou
Taal: Papiamentu

Luna Yen
Om de twee maanden wordt een Luna Yen (Volle Maan) georganiseerd. Het is een open podium waarbij aanstormend talent de kans krijgt om te laten zien wat ze in huis hebben.
Luna Yen is het enige open podium op Curaçao waar jongeren hun talent presenteren in een competitie. Uit elke editie wordt een winnaar gekozen die later in het jaar meedoet aan de eindcompetitie van Luna Yen.
Zaterdag 25 juni 20.00 uur
Entree: 10 gulden
Locatie: La Tentashon
Taal: Papiamentu

Kacho mes ta biba miho
Isolde, een mooie meid, leeft een turbulent leven samen met haar vriendin Martiza. Ze leven er elke dag op los. Problemen komen dan ook snel aan de orde en de vriendinnen krijgen heftige ruzie. Isolde wordt het huis uitgezet en smeekt de blinde, eenzame buurman Frido om onderdak. Zij zal Martiza een lesje leren en een doorn in haar oog zijn bij alles wat ze doet. Uiteindelijk betalen ze allebei een zware rekening.
Zaterdag 25 juni om 21.00 uur
Zondag 26 juni om 20.00 uur
Entree: 27,50 gulden
Locatie: Teatro Luna Blou
Taal: Papiamentu

Close-up
Close-up is een voorstelling waarin beweging, muziek en tekst een theatraal geheel vormen. De jongeren hebben onder begeleiding van twee ervaren theatermakers zelf het materiaal voor de voorstelling ontwikkeld. Een verhaal over ver weg zijn en dichtbij willen komen. Over dat als je beter kijkt je iets anders ziet dan je had verwacht. Over dingen die je met het blote oog niet kunt zien. Over details. Maar ook over zo dichtbij zijn dat je niet meer goed ziet waar je naar kijkt.
Zaterdag 18 en zondag 19 juni om 19.30 uur
Entree: 10 gulden
Locatie: La Tentashon
Taal: Papiamentu

Film

Frans Filmfestival in Teatro Luna Blou
Maandag 20 juni om 19.00 uur: Deliciosa Paloma
Weldoenster madame Aldjeria heeft overal het antwoord op. Samen met enkele jonge, verleidelijke medewerksters lost zij alle problemen op waarmee het hedendaagse Algerije te kampen heeft. Eén van haar pupillen, de danseres Paloma, heeft haar zinnen gezet op Rayid, de zoon van madame Aldjeria. De liefde loopt echter niet van een leien dakje.
Entree: 20 gulden incl. Franse wijn & kaas
Taal: Engels ondertiteld

Dinsdag 21 juni om 18.00 uur: Comme les autres
Ze waren het perfecte verliefde stel, nou bijna dan. Emmanuel wilde een kind, maar Philippe niet. Op een dag besluit Emmanuel om er toch voor te gaan, ook al kan hij hiermee Philippe verliezen. Maar hoe maak je een kind als je homo bent?
Entree: 13,50 gulden
Taal: Spaans ondertiteld

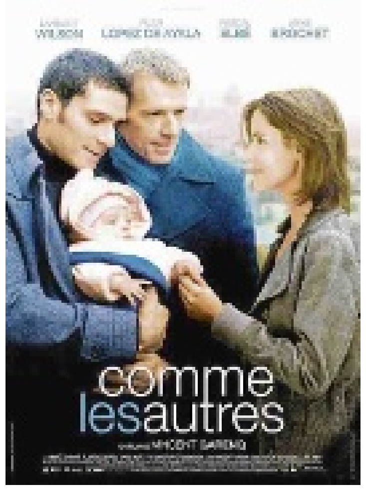

Dinsdag 21 juni om 20.00 uur: La graine et le mulet
De 61-jarige immigrant Slimane Beiji wordt na 35 jaar trouwe dienst op een scheepswerf in de kleine havenstad Sète, bij Montpellier, ontslagen. Hij besluit een boot te kopen die hij wil veranderen in een restaurant. Vier Césars, voor beste film, beste regie, beste scenario en beste debuterende actrice.
Entree: 13,50 gulden
Taal: Engels ondertiteld

Donderdag 23 juni om 18.00 uur: Masz na imie Justine
Een jonge Poolse vrouw krijgt een vriendje. Helaas heeft hij snode plannen en ze wordt verkocht als prostituee. We volgen haar beproeving als ze probeert om zichzelf te bevrijden en gezond te blijven naarmate de tijd vordert. De ontvoerders proberen haar te breken en haar een leven van dienstbaarheid op te leggen.
Entree: 13,50 gulden
Taal: Spaans ondertiteld

Donderdag 23 juni om 20.00 uur: Khamsa
Sociaalrealistische probleemcinema van regisseur Dridi over etnische en andere minderheden met een uitstapje naar het zigeunermilieu in mediterraan Frankrijk. Spil is de 11-jarige Marco, alias Khamsa, die het opvanghuis ontvlucht naar zijn zigeunerkamp bij Marseille. Daar droomt hij van fortuin door hanengevechten. Het slechte gezelschap waarin de knaap verzeild raakt, bestemt echter zijn voorland.
Entree: 13,50 gulden
Taal: Engels ondertiteld

Vrijdag 24 juni om 18.00 uur: La fille de Monaco
Vermakelijke mix van buddyfilm en seksfarce met een vleugje Hitchcock. Bertrand, een bekende Parijse advocaat, reist naar Monte Carlo om een vrouw te verdedigen die wordt verdacht van de moord op haar minnaar. Omdat het slachtoffer banden had met de Russische maffia krijgt Bertrand tegen zijn zin een kordate bodyguard toegewezen. Wanneer Bertrand in de ban raakt van een sexy weervrouw, ruikt de bodyguard onraad.
Entree: 13,50 gulden
Taal: Spaans ondertiteld

Vrijdag 24 juni om 20.00 uur: Je crois que je l'aime
De rijke industrieel Lucas wordt verliefd op pottenbakster Elsa. Hij snapt niet hoe het kan dat zo'n mooie vrouw nog single is en huurt een privé-detective in om dat uit te zoeken. Als Elsa hierachter komt is ze geschokt.
Entree: 13,50 gulden
Taal: Engels ondertiteld

Boeken en literatuur

Juridisch geweten
In 2011 bestaat de Raad van Advies van Aruba 25 jaar. Vergeleken met de respectabele leeftijd van zijn Nederlandse evenknie - de Raad van State - is dat weliswaar erg jong, toch is sinds de wijziging van het Statuut sinds 10-10-2010 de Arubaanse Raad inmiddels het oudste Hoge Adviescollege van Staat en ervaringsdeskundige in het Caribisch deel van het Koninkrijk.
In de aanloop naar het 25-jarig bestaan is een gedenkbundel samengesteld. Jubilea zijn immers een goede gelegenheid om stil te staan bij het verleden, het heden en de toekomst. Het idee was uitdrukkelijk om de inhoud niet te beperken tot bespiegelingen van de zijde van de Raad en haar collega's binnen het Koninkrijk, maar om tevens andere actoren binnen het wetgevingsproces en uit de wetenschap aan het woord te laten.
Dit initiatief leidde tot een boeiende verzameling bijdragen van diverse aard.
Het boek is uitgegeven door Caribpublishing BV Curaçao en is verkrijgbaar in de boekhandel.

The House of six doors
Amerikaans 'coming of age' verhaal met Curaçaose 'twist' van auteur Patricia Selbert. Het boek is verkrijgbaar bij Mensing's Caminada.

Nieuw & Opmerkelijk

De kleur van mijn eiland
In het tijdschrift Etudes Guadeloupéennes (mei 2011) verscheen een samenvatting van De kleur van mijn eiland; Ideologie en schrijven in het Papiaments sinds 1863 (Leiden, 2006). De auteur van

deze geschiedschrijving, Aart G. Broek, tekende ook voor deze samenvatting. Eerder verscheen deze ook al in het Engels, in het Journal of Caribbean Literatures (vol. 5, 2007, no. 1). Nu verschijnt onder de titel 'La littérature en Papiamentu: un survol' dus de Franse versie in het sociaal-culturele tijdschrift dat op Guadeloupe wordt uitgegeven. Het nummer is vooral gewijd aan de onlusten op de Franse eilanden in 2009. In de loop van dit jaar zal ook nog een, wat uitgebreidere, Spaanstalige samenvatting verschijnen in Cuadernos de Literature, dat in Colombia wordt uitgegeven. Onder de titel De kleur van mijn eiland verscheen niet alleen een geschiedenis van het schrijven in het Papiaments, maar ook een uitgebreide bloemlezing van teksten. Die werd samengesteld door Lucille Berry-Haseth, Sidney Joubert en Aart G. Broek. De set verscheen oorspronkelijk in drie delen in het Papiaments onder de titel: Pa saka kara; Historia di literatura Papiamentu.

Ascension
Iedere eerste zondag van de maand is er Open Huis op landhuis Ascencion. De toegang is gratis. Het Open Huis vangt om 10.00 uur aan met een oecumenische kerkdienst. Voor de kleintjes is er een kindernevendienst. Om 11.00 uur is er een rondleiding om en door het fraai gerestaureerde en gemeubileerde landhuis.
Stichting Vormingscentrum Landhuis Ascension organiseert iedere donderdag een rondleiding. Vanaf 08.30 uur staat de koffie klaar. De beheerder brengt u op de hoogte van de bijzonderheden en wetenswaardigheden van het landgoed Ascencion en de flora en fauna in het omliggende natuurgebied. De rondleiding duurt ruim een uur. Deelname is 10 gulden per persoon en koffie, cake en limonade bij aankomst inbegrepen. Deelname is uitsluitend mogelijk bij opgave via tel: 864 1950, 5187265 of per mail: info@landhuisascencion-curacao.com

Noteert u alvast:

Filmhuis
In juli wordt het 'Feel good festival' gehouden met op 14 juli Little miss sunshine, 21 juli 500 days of summer en 28 juli Happy go lucky. Plaats: Openbare Bibliotheek Scharloo, tijd: 19.00 uur. Meer informatie: filmhuisbibliotheek@gmail.com of bel 434 52 09.

Salsa Tour
2 t/m 7 augustus. Concerten, shows, workshops en wedstrijden. Meer informatie: info@curacaosalsatour.com

North Sea Jazz
2-3 september. Artiesten vrijdag 2 september: Sting, Kassav', Earth Wind & Fire, Danilo Perez Trio, Chic featuring Nile Rodgers, Branford Marsalis Quartet, Levi Silvanie, Poncho Sanchez and his Latin Jazz Band featuring Terence Blanchard, Sharon Jones & The Dap Kings. Zaterdag 3 september: Stevie Wonder, Juan Luis Guerra, Chucho Valdes Afro Cuban & Messengers, Rubén Blades, Ronchi Matthew and his All Star Band, Roberto Fonseca and Dionne Warwick. Meer informatie: www.curacaonorthseajazz.com

Plein Air Festival
29 augustus t/m 3 september. Openluchtschilders laten hun kunnen zien op het Wilhelminaplein. Meer informatie: www.pleinaircuracao.com.

Curaçao in Caribisch kunstboek
De publicatie 'Curating in the Caribbean' zal dit najaar verschijnen. Het boek bevat essays van twaalf curatoren die in het Caribisch gebied verantwoordelijk zijn voor de selectie en interpretatie van Caribische kunst. De Curaçaose curator en kunsthistorica Jennifer Smit levert een bijdrage over Curaçao.
Voor meer informatie: Fundashon di Artista, tel. 462 2977.

De Culturele Agenda verschijnt iedere zaterdag in de Ñapa. Stuurt u alle info s.v.p. naar: agenda.cultuur@gmail.com

Feuilleton

‘Terug tot Tovar’ (9)

‘Some dance to remember, some dance to forget’

Hotel California

The Eagles

Tekst: Hans Vaders

De ondergaande zon penseelt zachte, ragfijne pasteltinten over het groene water van het Waaigat. Het is atardi. De Venezolaanse volkszanger Ramón Romero de las Rosas schrijft, gekleed in een strak rood sportbroekje, aan de toog snel nog wat rekeningen uit in het steeds diffuser wordende licht. Ilse wacht geduldig aan een tafeltje tot hij tijd voor haar heeft. Ze speelt wat nerveus met haar hand door haar golvende haar.

Gewoonlijk loopt Romero door Punda in een hagelwit, hooggesloten katoenen tropenpak van Venezolaanse makelij, beringd en behangen met gouden kettingen, een beige Panama-hoed schuin op het hoofd met de krullende lokken.

Uit de grote jukebox in de kroeg schettert een sentimentele ranchera. Aan de overkant van het water, waar sinaasappelschillen, vissenkoppen en rottend fruit ronddrijven, deinen de barkjes dromerig, bijna slaapverwekkend, tegen de De Ruyterkade.

Het is nagenoeg windstil, af en toe een flauwe windvlaag die de tuigages van de houten boten even doet zingen. Het is loommakend warm weer. Een grote fregatvogel cirkelt langzaam, moeiteloos hoogte winnend, door het bewolkte zwerk.

De meisjes uit de naburige hotels Venezuela en Caracas zitten lusteloos en zwaar transpirerend aan de bar, nippen af en toe van hun drankje en roken bestudeerd nonchalant de ene filtersigaret na de andere. Alleen hun donkere ogen, achter een masker van uitgelopen mascara en resten wit poeder, flitsen in het rond en schatten professioneel de financiële draagkracht van een binnenlopende potentiële klant. Een drugsverslaafde loopt langs met een kapotte babypop zonder ogen en armen die hij wil verkopen.
Peter, een verlopen Nederlander, die spiritus drinkt met de chollers van Scharloo omdat hij zegt stof nodig te hebben voor het boek dat hij al twaalf jaar schrijft, groet even bij de ingang, voordat hij met onzekere tred verder loopt.
Op een vergeeld affiche blikt een lachende Ramón Romero de zaak in, een blinkende trompet in de hand.

Romero keek Ilse aan met een vragende, uitnodigende blik in zijn lichte ogen. ‘Eigenlijk zijn we tegenpolen, twee ongeplaveide wegen die elkaar slechts kruisen aan de einder. En ik sta al zoveel langer in dit leven, maar jij hebt geen geld en geen thuis’, fluisterde hij in acceptabel Nederlands. ‘Ik wil je onder zekere condities wel helpen. Vertel je verhaal, ik ken je wel.’ Daarna was ze hem gevolgd naar het achterste gedeelte van de bar waar hij in een smal, langwerpig vertrek ook sliep.

Ilse Smiedt was op zestienjarige leeftijd zwanger geraakt van een elegante, gesoigneerde Dominicaanse muzikant op wie ze tegen de ongeschreven code van het vak in verliefd was geworden. De latino verdween daarna schielijk uit beeld en Ilse liet in een smerig achterafkamertje in Fuik abortus plegen met een ongesteriliseerde breinaald. Ze was al in haar vijfde maand en het bleek een jongetje die haar voor haar gevoel met zijn blinde ogen even had aangestaard, voordat hij in de met poepresten aangekoekte beerput was gegooid. Haar danscarrière was evenwel gered. Toen kwam de ontsteking, de koorts, de ziekte, het gepieker tijdens slapeloze nachten, het voorgevoel dat ze nooit meer kinderen zou kunnen krijgen. Daarom werden de dieren haar vrienden en de poppen die ze in volgorde van belangrijkheid om haar bed had gerangschikt.

Een paar jaar later danste ze met de groep Bulawaja in Fort Amsterdam de rumba voor leden van het koninklijk huis toen die een kort bezoek aan het eiland brachten. Daarna volgden de protserige Venezolaanse en Colombiaanse nachtclubs, de uitputtende reizen, de vele optredens, iedere maand een nieuwe horizon van hoop, maar ook van teleurstelling.

‘Het probleem van dit eiland is als dat van een te laat geaborteerd kind. Het is blind en heeft nog geen vleugels gekregen om zelfstandig uit te vliegen alsof het muurvast verankerd zit in het voetstuk van een marmeren monument. Het kan zichzelf niet verdedigen. Het blijft hulpeloos, terwijl het woordeloos schreeuwt om een toegestoken hand, om hulp en moederlijke aandacht.’
Het was als het blauwe, bloedende kind dat eens in haar buik had gezeten, als een kansloze rat in de klauwen van een krijsende kat. ‘Blanken hebben op dit eiland eigenlijk niets meer te zoeken. Het verspaanst in snel tempo. De oude families zijn toerist op hun eigen, eens zo vertrouwde erf. Ze worden getolereerd, maar zijn eigenlijk niet meer gewenst.’
‘Het is het meten met ongelijke maat. Een Curaçaoenaar behoeft op het eiland niet per se blank te zijn om zich blank te voelen en te gedragen, ofschoon zijn spiegelbeeld hem anders zegt. En er zijn zelfs politici die in één korte afgemeten zin vier verschillende talen weten te bezigen. En dit alles afgerond met een treffend, maar vaak verbasterd Nederlands spreekwoord.’

Dat vond Ilse Smiedt knap. Het waren innovatieve taalkunstenaars die geen enkele taal in de praktijk goed onder de knie hadden gekregen. Kwamen ze, in driedelig maatkostuum gekleed, in de business class naar Den Haag om te onderhandelen over nieuwe schenkingen, subsidies, leningen en schuldsanering, want het ging altijd over meer en nog veel meer geld, dan moesten hun ministeriële gesprekspartners vaak een bulderend gelach onderdrukken over zoveel plastisch taalgevoel. De hilariteit was naderhand nog steeds groot in de dure cafés en culinaire etablissementen in de residentie waar door de Haagse coalitie en petit comité nog nagepraat werd.

‘We zijn op dit eiland overgeleverd aan de goden’, meende Ilse, ‘want wij, de volwassenen, spelen slechts met maskers en poppen in een doorlopende poppenkastvoorstelling.’
‘Natuurlijk, mijn moeder zaliger heeft achteraf gelijk gehad, want in al die jaren met optredens in rokerige zaaltjes in de provincie, maar ook op het toneel in de grote steden, voelde ik me vaak de mooi opgetuigde, professioneel geverfde hoer van de dans die in ieder Zuid-Amerikaans land haar rokken verleidelijk wist op te tillen. Want dansen is natuurlijk, bij nader inzien, niets anders dan artificieel hoereren op de maat van meeslepende merengue-, calypso- en salsamuziek.’

‘Toen ik een jaar of dertig was, het vele dansen moe, mager door zelfopgelegde ondervoeding en geestelijk uitgeblust, ontfermde Ramón Romero zich definitief over mij en nam me mee naar Venezuela, het land van mijn vader. Daar heb ik piano leren spelen. Brahms, Chopin, alleen voor Ramón. Ik had toch niets anders meer te doen met mijn leven.’

Slotakkoord (4)

Ik, Ramón Romero de las Rosas slaap maar bitter slecht onder vochtige beddenlakens. Mijn lakens zijn meestal klam van het vocht. Ik word soms abrupt wakker, mijn armen slaan dan in het donker als defecte molenwieken in het rond en in een meertalige kakafonie klinken de bevelen, Duits, Russisch, Spaans. Ilse sprak me er wel eens op aan. ‘Ik word dan bang, doodsbang voor jou, bang voor jou en onze toekomst’. Komt dit door schuldgevoel, de veelkleurige beelden, de fantoomachtige dromen die mij verbinden met het verleden dat nog steeds geen afgesloten hoofdstuk voor mij is, maar zich in mijn heden heeft gekerfd. Schuldgevoel, wàt schuldgevoel en verraders moeten nu eenmaal sterven.

Wolf Liebknecht, mijn bevelvoerende, kende helemaal geen schuldgevoel, alleen gerechtigheid, rechtvaardigheid en eer en deze begrippen, die hij in München had geleerd, bestaan tegenwoordig niet meer. Het zal zo'n acht jaar voor de grote oorlog zijn geweest dat ik Liebknecht leerde kennen in Dos Morto in de moerassige llano's, waar ik zonder enig vooruitzicht in mijn leven samenhokte met mijn slonzige echtgenote Lucía, eens een mooie bloem.

Hij had toen nog geen Studebaker, werkte voor de in Berlijn gevestigde Auslands-Organisation en reed mee op een vrachtwagen met een paar Duitse specialisten die in het hele land naar olie zochten. Liebknecht - zo vertelde hij - had een betrouwbare chauffeur nodig, iemand die het land van haver tot gort kende en dat prachtige, immense land kende ik eerlijk gezegd pas veel later.

Maar ik reed volgens Wolf Liebkecht snel en toch veilig door het bergachtige landschap, zodat hij gedurende de lange ritten ongestoord kon slapen op de achterbank en zo trad ik in dienst van de AO en werd de vaste chauffeur van de hoogste vertegenwoordiger van deze Auslands-Organisation in Venezuela. Inderdaad, ik heb het geluk altijd aan mijn kant gehad. Lucía zag ik nog een maal terug, maar dit was pas vele jaren later. Heb ik hier berouw van gehad, spijt wellicht? Ik ben ook maar een sterfelijk, zondig mens en mijn dagen lijken nu definitief geteld, al smaakten de zwarte bonen met in olijfolie krokant gebakken bacon vandaag beter dan in de voorgaande weken.

Ik had nog nooit in mijn leven voor een Duitser gewerkt en dan voor één die tot mijn verbazing perfect Spaans sprak. Pas later hoorde ik dat Liebknecht in Colonia Tovar was geboren en opgegroeid, het dorp dat zoveel aan hun Schwarzwald doet denken. En dat hij op jonge leeftijd door zijn grootvader Adelbrecht, zelf in de jaren 50 van de negentiende eeuw naar het dorp geëmigreerd en afkomstig uit Endingen am Kaiserstuhl in Baden-Württemberg, naar München was gestuurd om daar zijn opleiding te voltooien bij de Bayerische Kriegsakademie, ‘om een echte man te worden’.

Het streven van onze organisatie was erop gericht, het leven in de Duitse kolonies in het buitenland in nationaalsocialistische geest te vormen. De reichsauslandsdeutsche moesten in een gesloten rij achter de Führer staan, daar kwam het op neer. De AO was in principe een zuiver politieke organisatie en een belangrijk deel van haar werkzaamheden droeg een geheim karakter.

Zo gaven wij de namen door van Duitse vluchtelingen in Venezuela die acties voerden tegen het nazi-systeem. Wij briefden punctueel alles, voor Hitler of het Derde Rijk minder vleiende uitlatingen over. Wij waren, met andere woorden, een verlengstuk van de Geheime Staatspolizei, de Gestapo. Landeskreisleiter Wolf Liebknecht was met dit alles belast en ik heb meegemaakt dat hij in sommige gevallen politiek actieve Duitse emigranten met geweld dwong aan boord van een onder Duitse vlag varend schip te gaan, dat hen naar Hamburg of een andere Duitse havenstad bracht, de kortstondige pleisterplaats op weg naar het concentratiekamp.

Aan het centraal bureau van de AO in Berlijn werd ook een contactbureau van de Abwehr, de inlichtingendienst, toegevoegd, geleid door Heinz Cohrs, opdat bij het inwinnen van militaire spionagegegevens van de verbindingen van de AO gebruik gemaakt kon worden. Daar werkten wij tot onze voortijdige terugreis naar Duitsland voor en met protesten van de autoriteiten in Caracas werd geen rekening gehouden. En werd een Landesgruppe verboden, dan werd zij onder andere naam voortgezet. Dit geschiedde ook in Venezuela. Wij waren de echte oren en ogen van de Hun. Maar eigenlijk was ik, Ramón Romero, de Hun, de verrader van mijn eigen volk. Ik heb een geweten, ik toon berouw, mea culpa, mea maxima culpa.

(Wordt vervolgd)

Leesvoer

Tonio

Op de Eerste Pinksterdag van 2010 komt de 21-jarige Tonio van der Heijden, het enig kind van A.F.Th. van der Heijden en Mirjam Rotenstreich, bij een verkeersongeval om het leven.

Van der Heijden heeft het enige waar hij op dat moment toe in staat is: in zijn herinnering graven, aantekeningen maken, schrijven. Daarbij voortgedreven door twee dwingende vragen: wat gebeurde er met Tonio in de laatste uren en dagen voorafgaand aan de ramp, en hoe kon dit ongeluk plaatsvinden?
Een zoektocht naar het wat en het hoe, die leidt langs verschillende ooggetuigen, vrienden, politiemensen, artsen en het mysterieuze meisje Jenny, dat in de laatste weken van Tonio's leven een cruciale rol blijkt te hebben vervuld.

Tonio vormt de neerslag van die zoektocht. Een nauwgezette reconstructie van een jongensleven en een radeloze queeste naar zin en betekenis.

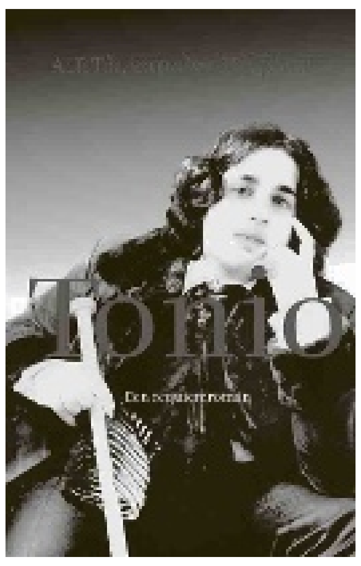

Titel: Tonio
Auteur: A.F.Th. van der Heijden
Uitgever: De Bezige Bij
ISBN 10: 9023459547

Ars Poëtica

De duif

Charles Corsen

Laat mij even hier stil zitten
terwijl de havik op me loert.
Ze zijn de muur bij de hokken
aan het witten en mijn liefste
koert en koert!
Als dan de maan opkomt tussen
de verchroomde tanden van de haai,
tussen duim en eelt en de sterke kant
van de hand,
o. God, de krans rondom mijn hals,
een draai;
volk, ziet aan mijn lot,
ik bouwde een nest voor kerk en gebod;
ik vocht voor mijn liefste op de
tempeltoren;
ik at van het mais, van het vele van
het koren;
nog staan de veren glad om mijn nek,
nog voel ik in mijn hart een juichende
trek;
en ik wiek naar beneden naar een beter
land,
tussen duim en eelt,
en de kracht van een hand.

(uit De Stoep)

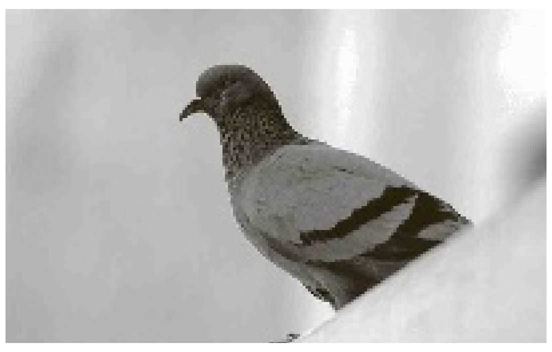

CARIB publishing

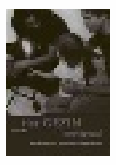

Het gezin Centraal
Dit boek is een praktische gids voor gezinshulpverleners.Het bevat niet alleen ideeën over de visie en theorie achter gezinshulpverlening, maar geeft ook bruikbare richtlijnen voor de praktijk.

Transactionele Analyse
De Transactionele Analyse (TA) biedt een model voor het verkrijgen van inzicht in de individuele persoonlijkheid, in intermenselijke verhoudingen en communicatie. Dit handboek is zowel geschikt voor professioneel gebruik als voor individuele zelfstudie.

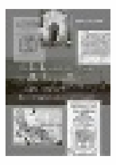

Ik lach met Grotius, en alle die prullen van boeken
Deze rechtsgeschiedenis van Curaçao neemt het eiland als uitgangspunt. De rechtsgeschiedenis van Curaçao kan opgedeeld worden in een aantal hoofdperioden, die in dit boek afzonderlijk belicht worden.

Verkrijgbaar bij de boekhandel
of via email: Office@Caribpublishing.com

Milieu

‘Natuur in gevaar’

Venezuela, een van de landen met de grootste soortenrijkdom ter wereld, slaagt er niet in zijn natuur goed te beschermen. Dat zeggen 34 deskundigen in een recent gepubliceerd rapport over de milieuproblemen in ons buurland. De biodiversiteit is bedreigd, de vervuiling rukt op, waterbekkens takelen af en bossen verdwijnen.

Het rapport, ‘Bijdrages voor een diagnose van de milieuproblematiek in Venezuela’, is een initiatief van het ARA-netwerk, een coalitie van twintig milieuorganisaties in het land. Ze hielden een enquête bij 34 experts. Hun diagnose is niet mals voor de regering in Caracas.

“Het falende beleid wordt geïllustreerd door het feit dat dit land, waarvan meer dan 40 procent van de 900.000 vierkante kilometer milieubescherming geniet, nauwelijks 1 procent van het regeringsbudget aan het ministerie voor Leefmilieu besteedt”, zegt Alejandro Álvarez van Ecojuegos, een van de organisaties in het ARA-netwerk.

Vervuiling

Het rapport richt zich vooral op de vermindering van de biodiversiteit, de toenemende vervuiling, de impact van de oliewinning, het falende beheer van waterbekkens en beschermde natuurgebieden, en de gevolgen van de klimaatwijziging.

De diagnose komt overeen met de resultaten van de jaarlijkse enquête bij meer dan 130 academici en andere deskundigen door de milieuorganisatie Vitalis.

“Jaar na jaar keren dezelfde problemen terug”, zegt Diego Díaz, directeur van Vitalis. “Ze laten een gebrek aan planning, aan efficiënte strategieën zien. Bossen worden niet onderhouden, de waterkwaliteit gaat achteruit, de bodem wordt niet hersteld en de vervuiling neemt toe.”

Biodiversiteit

Venezuela staat negende in de wereldwijde rangschikking van landen met de grootste biodiversiteit. Het telt 650 soorten vegetatie, 15.820 soorten vaatplanten, 27 klimaatzones, 23 reliëfvormen en meer dan 137.000 diersoorten. Het bekleedt de vierde plaats als we naar het aantal amfibieën kijken, de zesde plaats voor het aantal vogels, de achtste voor het aantal zoogdieren en de negende voor het aantal reptielen.

Volgens ARA worden 748 diersoorten en 341 plantensoorten bedreigd. Het land staat op de tiende plaats in de rangschikking van landen met de hoogste ontbossingsgraad ter wereld: jaarlijks verdwijnt gemiddeld 290.000 hectare bos, meer dan 1 procent van het totale bosbestand.

Oliewinning

In het hoofdstuk vervuiling is de oliewinning, de belangrijkste economische activiteit van het land, de grote boosdoener, zegt Álvarez. Bovendien wordt nauwelijks 10 tot 20 procent van al het afval recycled. Het land telt meer dan driehonderd enorme afvalstorten in de openlucht. “Veel afval wordt gewoon in brand gestoken: hoeveel dioxines en furanen komen daar niet bij vrij?”, vraagt Álvarez zich af.

De experts verwachten dat de CO2-uitstoot van Venezuela met jaarlijks 30 tot 80 miljoen ton zal toenemen als het land zijn energieplannen realiseert. Caracas wil de productie van ruwe olie opdrijven van 3,2 miljoen vaten (van 159 liter) momenteel naar 5,8 miljoen in de tweede helft van dit decennium. De regering wil ook de huidige elektriciteitsproductie met ruim een derde opvoeren.

Spotlight op dieren

‘Een gebroken staart’

Voor het bespreken van een kitten met een gebroken staart is een beetje anatomische kennis van belang.

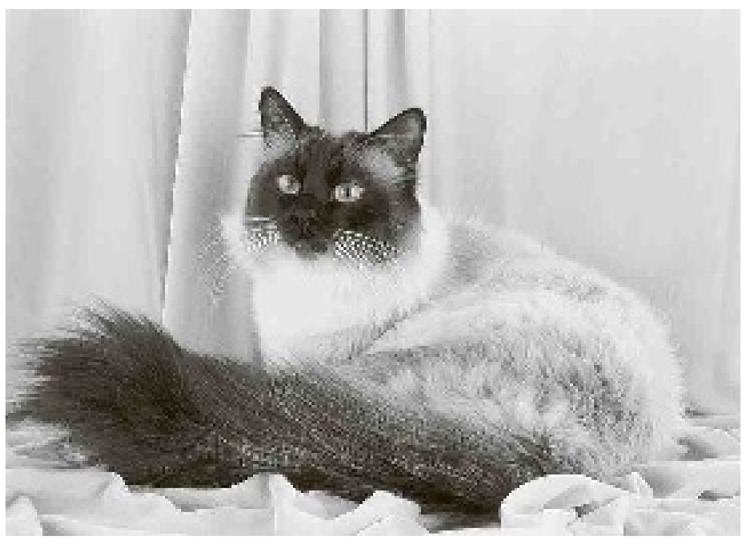

Tekst: Margot Hack

Staarten zijn een fantastisch en expressief onderdeel van het kattenlichaam en erg belangrijk voor de communicatie en het evenwicht. De staart bestaat uit een variërend aantal werveltjes, spieren, ligamenten en pezen die alles bij elkaar houden. Het ruggenmerg loopt niet door tot in de staart en eindigt ter hoogte van de 5e lumbaalwervel. Dit betekent dat een verwonding aan de staart niet een beschadiging van het ruggenmerg geeft. Helaas kunnen verwondingen aan de staart nog steeds wel serieuze zenuwschade tot gevolg hebben.

Omdat het ruggenmerg zo hoog eindigt, moeten er lange zenuwtakken zijn die het merg verlaten en een grote afstand overbruggen om te zorgen voor controle over en gevoel in de staart, achterpoten, urineblaas, dikke darm en anus.

Als je van boven af naar deze zenuwen kijkt, lijkt het op een paardenstaart en daarom wordt dit gebied ook wel met het Latijnse woord voor paardenstaart aangeduid: cauda equina.

Katten kunnen hun staart beschadigen of breken op een heleboel verschillende manieren. Eeen kind kan te hard aan de staart trekken of een staart kan tussen de deur komen. Tijdens een gevecht kan er in de staart gebeten worden en natuurlijk kan een aanrijding door een auto voor een gedislokeerde of gebroken staart zorgen. Men zou kunnen denken dat er bij een gebroken staart een duidelijke wond zichtbaar moet zijn, maar meestal is dit niet het geval; in plaats daarvan zijn tekenen van zenuwletsel (door het uitrekken van de cauda equina) vaak het enige aanknopingspunt.

Katten met een gebroken staart kunnen de volgende symptomen vertonen:

- Een staart die hangt en nooit omhoog gehouden wordt.
- Onvrijwillig urineverlies.
- Een openstaande anus met of zonder diarree of incontinentie.
- Ongecoördineerde bewegingen met de achterpoten.

Bij de dierenarts kan er vervolgens nog geconcludeerd worden dat er sprake is van een overvolle blaas (die eventueel met de hand leeggedrukt moet worden), bloed in de urine, pijn in het begingebied van de staart of juist gebrek aan gevoel in de staart.

Een röntgenfoto zal vaak een breuk of een dislokatie laten zien, maar het kan ook gebeuren dat de wervels intact zijn. Of de symptomen van blijvende aard zijn, hangt af van een uitrekking of een scheuring van de cauda equina. In veel gevallen is het trauma ernstig genoeg om de staart te breken, en dan zijn er vaak bijkomende verwondingen.

“Bij een gebroken poot is het maken van een röntgenfoto altijd noodzakelijk anders kan de behandeling nooit goed gedaan worden!”

Dierenartsenpraktijken Vredenberg, Ronde Klip, Tera Kora en Comenencia
Tel: 737-2185-737-3202

Animal Rights Aruba

“Tuma responsabilidad, cuida y sterilisa”

E-mail: ara@setarnet.aw
Website: www.Animalrightsaruba.org
Tel: 5887709/5945393
Voor donaties: via Paypall zie website

Margot Hack is dierenarts te Ronde Klip

Puzzels

PRIJSPUZZEL

HORIZONTAAL:
1. Plat stuk hout; 5. dwaas; 8. bruine kleurstof; 12. lange smalle ondiepte in zee; 13. kruidensoort; 16. domoor; 17. oude lengtemaat; 18. zangvogel; 19. kriebel; 21. familielid; 22. Zuid–Amerikaanse volksdrank; 24. aardappel; 26. deelbaar door twee; 28. vertragingstoestel; 30. elasticiteit; 31. sprookjesfiguur; 32. adellijke personen; 35. onderbed; 37. voegwoord; 38. dag om te pauzeren; 39. dwarsmast; 40. druktechniek; 42. krantenkolom; 45. edel; 46. afrastering; 48. begerig; 49. geldinstelling; 51. in overvloed; 53. autoped; 55. Chinese afstandsmaat; 56. naaldboom; 58. geldstuk; 60. Frans lidwoord; 61. groet; 63. het voorkomen in een beperkt gebied; 65. kreet; 66. Italiaanse dichter; 67. tijdperk; 68. bel.

VERTICAAL:
1. Beloning; 2. kleur; 3. klaar; 4. herkauwer; 5. geplaag; 6. landbouwwerktuig; 7. eskimovaartuig; 8. oude Franse munt; 9. nachtspiegel; 10. honingbij; 11. tropische vrucht; 14. republiek (afk.); 15. keurig; 18. fijngemalen graan; 20. houten gebouw; 23. ontmoeten; 25. kleding; 27. opgetogen; 29. vogel; 31. blaasinstrument; 33. glansloos; 34. belang; 35. zoon van (voor Schotse namen); 36. oude vochtmaat; 40. deel van een sigaar; 41. erotiek; 43. zin; 44. stad in Italië; 46. bende; 47. leesteken; 50. opera van Verdi; 51. voorzetsel; 52. gevel; 54. bijb. naam; 57. wortel; 59. snavel; 62. voegwoord; 64. bijwoord; 65. bevel.

1	2	3		4	■	5	6	7	■	8		9	10	11
12			■	13	14				15		■	16		
17		■	18				■	19			20	■	21	
22		23		■	24		25			■	26	27		
	■	28		29	■	30			■	31			■	
32	33				34	■		■	35				36	
■	37		■	38							■	39		■
40			41			■		■	42		43			44
	■	45			■	46		47	■	48			■	
49	50			■	51				52	■	53		54	
55		■	56	57			■	58		59		■	60	
61		62	■	63			64				■	65		
66					■	67			■	68				

Uit de inzendingen van de Amigoe-puzzel van vorige week is als winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

Yolanda Wouter-Jansen
Paradera 178-J
Aruba

Lillian Heymans
Kaya Orkidia 6
Curaçao

De winnaar kan zijn/haar prijs na identificatie ophalen op het kantoor van de Amigoe. Curacao: Kaya Fraterna di Skèrpènè z/n tot drie uur n.m. Aruba: Bilderdijkstraat 16-2, tijdens kantooruren. Oplossingen moeten zowel op Curaçao als Aruba zijn ingediend op woensdag voor 12:00 uur. Gelieve duidelijk op de enveloppe te vermelden: Amigoe-puzzel. Vanuit Bonaire kan de oplossing gefaxt worden naar Curaçao: (00599-9) 767-4744. De prijzen vervallen na drie maanden.

ANAGRAM

Op elke verticale regel dient een woord van vier een van vijf en een van zes letters te worden ingevuld. Het woord van vijf letters bestaat uit de letters van het voorgaande woord plus 1, het woord van zes letters bestaat uit de vijf letters van het voorgaande woord plus 1. Als de hele puzzel juist is ingevuld, vormen de letters op de vet omlijnde regel een woord.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

1. Vuurwapen - erwtensoep - de oudste;
2. getroffen - hijswerktuig - hevige storm;
3. wreedaard - wielerwedstrijd - monster;
4. toespraak - scheepsexploitant - modder;
5. draaikolk - soort raskonijn - snelheidswedstrijd;
6. ellende - windrichting - binnenshuis;
7. voornemen - land in Azië - stad in Italië;
8. mestvork - wintersporter - balspel;
9. kier - carbolineren - toegang;
10. verharde huid - verbouw - deel van een woord.

CRYPTO-OVERLAPPER

Op elke regel twee woorden invullen. Twee of meer eindletters van het eerste woord zijn meteen de beginletters van het tweede woord.

■	1	■	2	■	3	■	4	■
5								
■		■		■		■		■
6								
■		■		■		■		■
7								
■		■		■		■		■
8								
■		■		■		■		■

HORIZONTAAL:
5. Indrukken van reizen (6);
   Hardloper op de fiets (6);
6. Verblinden? (7);
   Leuk dat het niet meer voorkomt (4);
7. Letter die geluid maakt (7);
   Die kant is voor een vrouw meer dan riskant (8)
8. Uitgesproken gevolg van de ratio (6);
   Toon Europeanen de motieven! (7).

VERTICAAL:
1. Zet je schrap als tweetal! (4);
   Gereed om in de duinen te liggen? (8);
2. Te waarderen beloningen (6);
   Hij verstuurt het via een station (6);
3. Verwarde grieten zijn betrouwbaar (7);
   Het dansen en zingen met materiaal (5);
4. Die kleding is het niet helemaal (4);
   Akelig beroerd van verliefdheid (7).

WOORDZOEKER

In deze mengelmoes van letters zijn al de onderstaande woorden verstopt. Streep alle woorden door. De resterende letters vormen dan regel voor regel van links naar rechts gelezen de oplossing van deze puzzel.

F	K	N	A	B	F	A	R	T	S	E	N	F
E	K	N	I	V	D	U	O	G	P	E	R	E
I	K	L	E	K	K	U	W	I	N	A	J	T
T	L	L	P	M	U	P	U	E	G	K	E	U
O	A	D	U	R	G	Q	G	N	E	E	L	N
M	A	N	R	B	E	E	E	O	K	E	A	F
O	T	T	E	E	R	R	K	P	G	A	A	G
C	N	U	S	L	E	R	O	E	H	A	R	N
O	E	U	L	G	E	K	Z	K	L	D	E	I
L	N	C	A	T	S	D	N	A	A	E	G	D
M	N	A	O	T	A	I	D	A	N	O	R	IJ
O	A	B	E	L	R	G	U	I	R	G	U	W
O	M	L	B	P	K	E	E	R	M	F	B	N
T	K	G	S	K	I	R	U	M	T	E	E	I
S	A	E	D	IJ	Z	D	A	L	B	S	B	G
D	N	E	R	E	C	I	N	U	M	M	O	C

Acuut
Ageren
Alaaf
Bemiddelen
Bladzijde
Boterkoekje
Bulk
Burger
Communiceren
Dagbladzegel
Equipe
Garf
Gefrankeerd
Goed
Goudvink
Inwijding
Keet
Kletskop
Mannentaal
Murik
Pump
Reek
Regenen
Sprinkhaan
Stoomlocomotief
Strafbank
Struis
Ukkel

PUZZELSLANG

Begin bij vakje 1. Bij elk volgend cijfer begint een nieuw woord. De laatste letter van een woord is telkens de eerste letter van het volgende woord. Bij goede invulling, is in de licht gekleurde vakjes een woord te lezen.

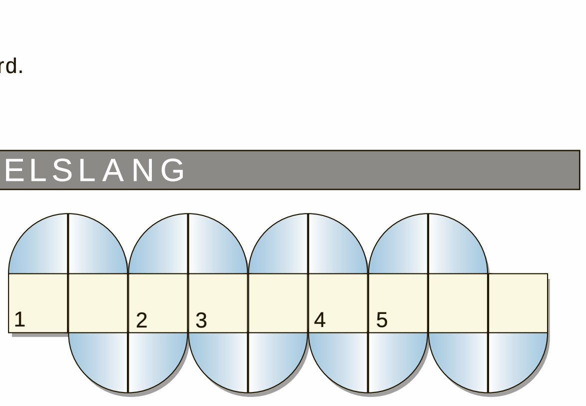

1. Verbolgen; 2. donkere kamer; 3. rangtelwoord; 4. meer in Canada; 5. smaragd.

© Puzzelland/110618

SUDOKU

5			6		3	2		
				9	4			6
3	2			5				
	6						7	
		2		4	7			1
8					2	9		
	1		3				4	9
		8	4	1				
7		4	5			1	8	

Schrijf alle cijfers 1 t/m 9 in alle verticale kolommen, alle horizontale rijen én in alle vierkantjes van 3 x 3 vakjes.

Oplossing vorige week

5	9	3	4	1	8	7	6	2
7	4	2	3	6	9	8	1	5
1	8	6	2	7	5	9	4	3
8	5	4	1	9	7	2	3	6
3	2	7	8	4	6	1	5	9
9	6	1	5	2	3	4	7	8
6	1	5	9	8	4	3	2	7
2	7	8	6	3	1	5	9	4
4	3	9	7	5	2	6	8	1

OPLOSSINGEN VAN VORIGE WEEK

Prijspuzzel: HORIZONTAAL: 3. Ast; 5. opa; 10. ketjap; 12. ultiem; 13. ligging; 16. lamp; 17. tarok; 18. wiek; 20. ten; 22. streek; 26. aragon; 29. edom; 30. atol; 31. opstel; 34. ananas; 37. aha; 39. grijs; 40. plomp; 42. inch; 43. reekalf; 45. vrezen; 46. uitval; 47. esp; 48. aks. VERTICAAL: 1. Skiles; 2. stomer; 3. aal; 4. spit; 6. punk; 7. alg; 8. timing; 9. smoken; 11. igrec; 14. gat; 15. ion; 19. veder; 21. brons; 23. top; 24. eet; 25. kol; 26. ata; 27. ala; 28. oma; 31. opgave; 32. spijker; 33. choke; 35. ninive; 36. schelm; 37. ale; 38. ama; 40. pens; 41. pluk; 43. ree; 44. fis. Crypto-overlapper: Horizontaal: 5. Werkwijzel; 6. bandersom; 7. mismaakte; 8. nevenaren. Verticaal: 1. Bekaaidee; 2. okidomper; 3. wijkraadam; 4. revolteek. Anagram: kerk-akker-Makker; open-opeen-Opeens; tien-inert-Orient; leer-deler-Roedel; rand-nadir-Darwin; slee-deels-Elders; erts-roest-Nestor; teak-kater-Aftrek; slot-salto-Altoos; giro-regio-Roerig. Gevraagd woord: MOORDENAAR. Woordzoeker: SLAGKRUISER Puzzelslang: 1. Oktober; 2. rans; 3. skipper; 4. reno; 5. opening. Het sleutelwoord luidt: OORSPRONG.

'Khmer'

Niets is dit straatarme Aziatische land in het verleden bespaard gebleven: zwakke koningen, wrede oorlogen, bombardementen, mijnenvelden, overstromingen van de Mekong en ander natuurgeweld, vele misoogsten. Kambu-ja, Kampuchea, Cambodja, de naam betekent letterlijk 'zij die geboren zijn door Kambu', waarbij Kambu volgens de uit de tiende eeuw stammende mythe de grondlegger zou zijn geweest van het door theravada-boeddhisten bewoonde land.

Tekst: Hans Vaders Foto's: Archief

Het is ook het land van de Khmers, met zijn turbulente geschiedenis met veel politieke wisselingen, en het heeft tot nu toe altijd nadrukkelijk in de hoek gezeten waar de klappen vielen, nog zeer recent in de laatste decennia van de 20e eeuw met onder meer het aantreden en de beruchte terreur van de Rode Khmer op het platteland.

De nasleep van dit alles valt nog steeds te merken en ondervind je aan den lijve. De economie draait zeer matig, alhoewel enig toerisme op gang begint te komen, maar de economie blijft nog immer afhankelijk van buitenlandse hulp in de vorm van technische bijstand en donaties. Voor 1970 produceerden de boeren genoeg voedsel voor de behoeften van de bevolking. Maar tegen 1986 was dit door de verwoestende conflicten die in dit deel van de wereld oplaaiden nog maar 75 procent.

Landbouw is en blijft in Cambodja nog steeds de belangrijkste activiteit die enige werkgelegenheid verschaft met rijst, rubber en maïs als de meest in het oog springende producten. Industrie is er nauwelijks en de industrieën die er zijn, produceren voornamelijk voor binnenlandse consumptie.

Valt er in zo'n land, dat jaar in jaar uit met forse tegenslagen kampte, nog wel wat behoorlijks te eten? Het lijkt mij een vraag die voor de hand ligt. Maar tegenwoordig is er weer Khmer-voedsel in overvloed te verkrijgen in de kramen op de schilderachtige dorpsmarkten en de restaurants in hoofdstad Phnom-Penh behoeven geen nee meer te verkopen waar dit gaat om een welvoorziene maaltijd op basis van rijst, tropisch fruit, Chinese bami, desserts of verschillende soepen.

Rijst vormt het belangrijkste ingrediënt van de dagelijkse dis van de Cambodjaan. Bijna iedere maaltijd gaat gepaard met een kom rijst, en die is er in vele soorten te verkrijgen, ofschoon bami ook erg populair is. De rijst of bami wordt gegeten in combinatie met een grote variëteit aan curry-gerechten, soep en vlees. De Khmer-keuken heeft veel gemeen met de keuken van buurland Thailand, hoewel er in Cambodja minder specerijen aan te pas komen.

Ook met Vietnam worden gemeenschappelijke schotels gedeeld, evenals de Franse koloniale erfenis, toen Vietnam en Cambodja als Indo-china onder Frans gezag vielen. En waar Fransen zijn of lange tijd geweest zijn blijft het altijd goed tafelen, weet iedere reiziger uit ervaring.

Het is dan ook niet bepaald ongewoon dat Cambodja de langwerpige baguette kent die vaak gegeten wordt met originele pâté, sardientjes uit blik of gebakken ei. Dit met een kop sterke koffie met gecondenseerde melk, ziedaar het ontbijt van de gemiddelde stadsmens. En culinaire geheimen? Die zijn er eigenlijk nauwelijks in Cambodja te ontrafelen en dat is maar goed ook, als er iedere dag maar weer eten op tafel komt.

Dit moet echter wel smakelijk zijn. Cambodjanen zijn gewend hun diner op te luisteren met tenminste drie of vier aparte gerechten. Er is meestal soep, oftewel samlor, die naast de hoofdgerechten wordt geserveerd. Die gerechten zijn zoet, zuur, zout en bitter en brengen de nodige afwisseling.

En echte aanraders in Phnom-Penh? Probeer eens bok l'hong, groene papaja-salade, met kantrop, dit is de Aziatische basilicum en bonen, geroosterde pinda's, kleine tomaten, gezouten kleine krabben, gerookte vis en chili-peper. Dit alles in een dressing van citroensap en vissaus. Een ware aanslag op het gehemelte in de goede zin van het woord dan.

Maar loc lac is toch wel mijn favoriet. Denk hierbij aan gebraden stukjes rundvlees opgediend met verse rode uien, kruiden, komkommer en tomaten. Hierbij een saus op basis van citroen en zwarte peper. Tsja, een arm land, maar met een vorstelijke keuken die in een parlementaire monarchie met als staatshoofd koning Norodom Sihamoni zeker thuishoort en invloeden uit alle windstreken in zich herbergt.

KOOK MEE MET MAY

Pittig gekruid varkensvlees

11/2 pond mager varkensvlees, in stukjes gesneden
1/4 cup milde kerriepoeder
2 eetlepels vissaus
4 sjalotten, schoongemaakt en heel fijn gesneden
2 eetlepels geraspte verse gember
2 theelepels fijn gehakte knoflook
1/3 cup arachide of andere olie
1 kaneelstokje
1 à 2 theelepels chilipoeder naar smaak!
4 cups kokosmelk
zout en vers gemalen zwarte peper

De stukjes varkensvlees mengen met de kerriepoeder, de vissaus, de sjalotten, de gember en de knoflook. Apart zetten en 2 uur laten intrekken.
Een wok verhitten en de olie toevoegen. Als de olie heet is het varkensvlees met de kruiden erin bruin bakken. Steeds omscheppen.
De rest van de ingrediënten toevoegen. Afmaken met zout en peper.
Op een klein pitje laten pruttelen tot het vlees gaar en de saus ingedikt is.

Met witte rijst en een groentengerecht serveren.

Voor 4 personen.

Eet smakelijk,

May

WIJNADVIES

Verzorgd door de wijnspecialisten van Licores Maduro

Menage A Trois Red

Druifsoort: Zinfandel, Merlot & Cabernet Sauvignon
Streek: Californië
Kleur: Diep paarsrood
Geur: Bosbessenjam, kersen met vleugjes kruiderij
Smaak: Zacht en fruitig met veel bessensmaak

Een heerlijke wijn uit Californië met de geconcentreerde smaak van bosbessen en vleugjes kaneel en kruidnagel. De Menage à Trois-wijnen zijn een assemblage van drie verschillende druiven. In dit geval Zinfandel, Merlot en Cabernet Sauvignon. De Zinfandel, ja dit is een blauwe druif, zorgt voor de sappige fruitsmaken en geven een typisch Nieuwe Wereldkarakter aan de wijn. De Merlot geeft wat gewicht om de wijn samen te brengen. De Cabernet geeft wat structuur en karakter aan de wijn. Dit is een perfecte wijn voor de exotische smaken van het gerecht van de week. Ook voor personen die rode wijn te sterk vinden, is dit een perfecte wijn. Zijn zachte karakter en sappigheid zult u zeker kunnen waarderen.

Santé!

Deze wijn is verkrijgbaar bij The Store, Licores Maduro en uw favoriete Supermarkt

Het genot van wijn

De wijnwereld: United States of America

Tekst: Licores Maduro

En deze week weer terug naar de Nieuwe Wereld. We bezoeken een van mijn favoriete wijnlanden, de Verenigde Staten! Ja, geen Californië, maar de Verenigde Staten. Tegenwoordig wordt er in vrijwel alle 50 staten van de VS wijn geproduceerd. Maar wist u dat het eerste bewijs van wijnbouw in de VS uit de 16e eeuw dateert? De eerste wijn werd namelijk al in 1562 in Jacksonville, Florida, geproduceerd door Franse migranten. Ook staten als Virginia en New York hebben een rijke wijngeschiedenis. Nu is het wel zo, dat door de snelle ontwikkeling Californië uitgegroeid is tot de belangrijkste staat op gebied van wijnbouw in de VS. Zij produceren wel 89 procent van alle wijn in Amerika.

Nu bent u waarschijnlijk wel nieuwsgierig waarom dit een van mijn favoriete wijnlanden is. Dit komt door het enorme en diverse aanbod dat voornamelijk door Californië, Oregon en Washington State geproduceerd wordt. Niet alleen dit, maar ook de hoogwaardige kwaliteit. Je kunt bijvoorbeeld Cabernet Sauvignons van wel 10 verschillende gebieden proeven en ze zijn allemaal verschillend. Zelfs in de Napa Valley alleen al, die voor maar amper 4 procent van alle wijnproductie in Californië verantwoordelijk is, vind je een enorm aantal subregio's voor de wijnproductie. Iedereen kent de Napa Valley, maar deze is onderverdeeld in 15 substreken. Het is ongelofelijk en een ieder heeft natuurlijk z'n eigen unieke kwaliteiten.

Dus, de belangrijkste staten waar wijn geproduceerd wordt zijn Californië, Washington State en Oregon. Maar andere staten die steeds populairder worden zijn New York, Virginia en New Mexico. Californië heeft een zeer belangrijke rol gespeeld in de ontwikkeling van de Nieuwe Wereld en werd door Europese immigranten ontdekt in de periode na de Tweede Wereldoorlog. Al daarvoor praatte men erover dat Californië het potentieel had om wereldwijnen te produceren zoals Frankrijk. Door het doorzettingsvermogen, de passie en de visie van mensen zoals Robert Mondavi, Michael Telischof, Mike Grigch en Warren Winiarski om er een paar te noemen, is deze streek uitgegroeid tot een van de belangrijkste wijngebieden van de wereld. Hun drang om de wereld te bewijzen dat ook Californië topwijnen kon produceren die gerust vergeleken konden worden met de beste wijnen van Frankrijk,

heeft zijn vruchten afgeworpen. In 1976 werd in een blindproeverij voor het eerst Amerikaanse wijn geproefd samen met sommige van de beste Franse wijnen. Met een jury bestaande uit uitsluitend Fransen, kwamen de Amerikaanse wijnen beter uit de bus dan de Franse. Natuurlijk zorgde dit voor de verwachte onrust en woede onder de Fransen, maar de meesten zijn er nu wel overheen.
U moet maar eens opletten wat voor diversiteit u vindt over het gehele land. Loop maar eens een keer streek voor streek na en proef de wijnen. Op Curaçao is er nog niet zo'n groot aanbod aan wijnen uit Californië, maar mocht u een keer in de VS zijn, dan moet u maar eens een wijnwinkel binnen lopen, u zult verbaasd zijn van het aantal wijnen.
Helaas zit het er weer op voor deze week. Volgende week terug naar de Oude Wereld, voor weer een land vol traditie, passie en prachtige wijnen, Ciao!

Proffid Caribbean NV: Hotel, Restaurant & Retail Automation, Inventory, Credit Card Interface
www.proffid.com - info@proffid.com - Aruba: +297-5881570 - Bonaire/Curacao: +5999-7378332

‘Appreciative Inquiry’:

Op zoek naar het goede in organisaties

Het veranderinstrument ‘Appreciative Inquiry’ (AI), kan uitkomst bieden voor organisaties die kampen met seksuele intimidatie, overwerkt personeel of wegblijvende klanten. Met AI voer je namelijk diepgaande veranderingen in de organisatiecultuur door. Lucia Meeuwesse, senior consultant en gecertificeerd coach, vertelt waarom. Verslag van een verrassend veranderinstrument dat juist in crisissituaties naar het goede in organisaties zoekt.

Lucia Meeuwesse

Tekst: Maya Mathias

Onlangs gaf Meeuwesse, op uitnodiging van een lokaal adviesbureau, een zeer geslaagde workshop over Appreciative Inquiry (AI), een change instrument, waar zij als adviseur veel mee werkt. Meeuwesse: ‘Appreciative Inquiry’ of anders gezegd ‘waarderend onderzoek’ is in essentie een manier van kijken en onderzoeken die het beste uit organisaties haalt. De grondleggers van deze onderzoeksmethode David Cooperrider en Suresh Srivastva vatten hun zienswijze als volgt samen: ‘An organization is a miracle to be embraced rather than a problem to be solved’.
Een probleem vormt meestal de aanleiding voor organisatieverandering. Bij de traditionele aanpak focust men dan op wat er mis is, en hoe dit kan worden opgelost. De AI-methode kijkt juist naar positieve ervaringen in de organisatie: zijn we al eerder creatief geweest bij het oplossen van een vergelijkbaar probleem, zijn er delen van de organisatie die wel succesvol zijn en hoe doen die dat? Samen met de medewerkers haal je situaties naar boven waarin de organisatie succesvol is of is geweest. Het praten over deze successen genereert al een andere energie dan het focussen op problemen: “Ja, dat was een leuke tijd, ik zou willen dat het weer zo was”, of “zie je wel, we konden het toen, dus we moeten dit nu ook kunnen!” Alle positieve ervaringen worden zorgvuldig opgetekend en gedeeld. Ze vormen de basis voor de gewenste verandering. Vanuit de aanwezige kracht in de organisatie wordt gekeken hoe deze kan worden vergroot en ook kan worden ingezet in de probleemgebieden die de organisatie signaleert.

Seksuele intimidatie

Meeuwesse haalt een bekend voorbeeld aan van een groot Amerikaans bedrijf, dat kampte met seksuele intimidatie en een zeer verziekte sfeer. Dit kon met vertrouwenspersonen en het opstellen van protocollen niet zomaar veranderd worden.
Meeuwesse: “In de problemsolving traditie leidt dit tot vragen als ‘hoe kunnen wij de cultuur van machtsmisbruik en (seksuele) intimidatie doorbreken?’ Maar dat richt de aandacht op iets negatiefs, namelijk het probleem van seksuele intimidatie. In de AI-methode wordt gezocht naar een positieve benadering. Uiteindelijk kwam de directie met het statement: wij willen een diepgaande verandering bewerkstelligen en een bedrijfscultuur creëren die voor iedereen, man én vrouw, veilig en stimulerend is. Dat was een mooi uitgangspunt voor het AI-proces!”

Geen harkjes, maar mensen

“De adviseurs stelden vervolgens de vraag: ‘wie wil meewerken aan een onderzoek en ervaringen delen over werksituaties waar goede cross gender relationships zijn?’ Tot hun verrassing kregen zij een grote respons. Veel medewerkers meldden zich aan met succesverhalen waarin mannelijke en vrouwelijke professionals wel constructief en respectvol samenwerkten in sterke teams en met goede resultaten.”
Meeuwesse: “AI is een boeiend proces dat wel een goede regie en ondersteuning vergt. Het delen van positieve ervaringen die er ook altijd zijn, maakt veel los en zet op zichzelf al een cultuurverandering in gang. Met AI mobiliseer je de energie, veerkracht en expertise die al in de organisatie zit. AI focust minder op formele structuren (de harkjes en het raamwerk van de organisatie), maar veel meer op de mensen die haar maken tot wat ze zijn.”

Discover, Dream, Design and Deliver

Een AI-proces kent verschillende fasen. Meeuwesse: “De eerste fase is de discovery fase. De kern van deze fase is dat je op zoek gaat naar de positieve kwaliteiten van een organisatie op een bepaald gebied. Het formuleren van de juiste startvraag is daarbij cruciaal: waar ga je precies naar op zoek? Het ontdekken van de positieve kracht in een organisatie gebeurt middels interviews, waarbij medewerkers elkaar uitnodigen om te vertellen over hun positieve ervaringen met het gekozen onderwerp. De medewerkers worden getraind in het houden van dit soort interviews. In bovenstaand voorbeeld luidde die vraag ‘Vertel over een situatie waarin jij gelijkwaardige, veilige en succesvolle man/vrouw relaties hebt ervaren’. Je zoekt naar ervaringen en strategieën die nuttig en nodig zijn om het gesignaleerde probleem te tackelen, maar stelt dat probleem, in dit geval de seksuele intimidatie, bewust niet centraal. Doordat iedereen elkaar interviewt ontstaat bewustwording en betrokkenheid door de hele organisatie heen, de eerste stap in het cultuurveranderingsproces. Vervolgens bepaal je in de dreamfase wat je als organisatie wilt zijn. Hierbij verwoorden groepjes medewerkers hun ambities en wensen voor de organisatie in prikkelende en provocatieve stellingen. Bij het Amerikaanse bedrijf luidde de ambitie: Over vijf jaar staan wij als organisatie bekend om onze succesvolle cross gender relaties en stromen vrouwelijke professionals juist om die reden toe. Vervolgens gaat de organisatie in de design fase praktisch aan de slag met de plannen en maatregelen die hiervoor nodig zijn. Hierbij worden werkgroepen door de hele organisatie heen ingesteld en haalbare en inspirerende doelen geformuleerd. In de deliver fase worden deze doelen omgezet naar de praktijk.”

Verwachtingen managen

AI wordt in veel landen en organisaties succesvol toegepast. Meeuwesse: “Het werkt alleen met commitment van de leiding en de bereidheid van de leiding om de resultaten serieus te nemen. Het managen van verwachtingen is cruciaal. Eenmaal uit de fles gaat de geest van verbetering en verandering er moeilijk weer in. Er is dus tijd en budget nodig om het proces ook echt af te maken van discovery en dream naar design en deliver. Een goed ingezet en afgemaakt AI-proces leidt tot meer motivatie, energie en een betere sfeer. Maar ook, afhankelijk van je doel, tot minder overwerk en ziekteverzuim, minder verlies en verloop of in het geval van het Amerikaanse bedrijf minder meldingen van intimiderende situaties en machtsmisbruik.”

Trots op Curaçao

Meeuwesse bracht haar jeugd door op Curaçao, wat haar naar eigen zeggen zeer heeft gevormd. Het internationale en interculturele perspectief boeit haar en ze weet wat het betekent om in meerdere werelden te staan. Naast haar advieswerk in Nederland deed zij boeiende advies- en coachingopdrachten op Sint Maarten en Curaçao. Meeuwesse: “Appreciative Inquiry zou hier prima als change instrument ingezet kunnen worden. Mijn handen jeuken om aan de slag te gaan. Grotere klantgerichtheid, betrokken en proactieve medewerkers, het kan allemaal worden bereikt met deze methode. In gesprekken met lokale managers en ambtenaren proef ik soms cynisme en machteloosheid van ‘zo gaat het hier nu eenmaal en dat blijft voorlopig nog wel zo’. Maar er is ook optimisme en besef van nieuwe mogelijkheden. De Landswording versterkt de liefde voor het eigene en de trots over wat er allemaal wel is bereikt. Er zijn op dit eiland zoveel slimme onafhankelijke geesten die aan Curaçao willen bouwen. Met Appreciative Inquiry vervang je dat gevoel van machteloosheid door bezieling en empowerment van alle betrokkenen. Dat is, volgens mij, juist wat Curaçao nodig heeft.”

Voor meer informatie over Appreciative Inquiry zie l.meeuwesse@hetnet.nl of www.balance.an

De waarde van Appreciative Inquiry
AI geeft een organisatie inzicht in hun meest positieve kwaliteiten.
AI vergoot en versterkt die positieve kwaliteiten binnen organisaties.
AI is een studie van wat (al) goed werkt.

De grondleggers van de Appreciative Inquiry-methode zijn
de Amerikaan David Cooperrider en Suresh Srivastva uit India die met dit instrument voortborduurden op het eerdere action research. Hun leus: ‘An organization is a miracle to be embraced rather than a problem to be solved’.

De kenmerken van Appreciative Inquiry:
Appreciative Inquiry is een waarderend, toepasbaar, provocatief en gezamenlijk proces.

De vijf principes van Appreciative Inquiry
Het principe van constructivisme: Samen creëren we onze realiteit.
Het principe van simultaniteit: Verandering begint al met de eerste onderzoekende vraag.
Het poëtische principe: De organisatie is een open boek dat steeds herschreven wordt.
Het principe van anticipatie: Door ons een mooie toekomst voor te stellen, creëren wij hem.
Het principe van positiviteit: De focus ligt op wat er zou moeten zijn, niet op wat er mis is.

De verschillen tussen de traditionele probleemgerichte benadering en de AI-benadering
Probleemgerichte benadering:
Identificeren van het probleem.
Analyseren van de oorzaak en mogelijke oplossingen.
Plannen en implementeren van mogelijke verbeteracties.
Appreciative Inquiry benadering:
Discover: Waarderen van wat er al is.
Dream: Verbeelden van wat er zou kunnen zijn.
Design: Bedenken wat er zou moeten zijn.
Deliver: Creëren wat er gaat zijn.

Overwerkte verzekeraars

Hoe Appreciative Inquiry werkt in de praktijk blijkt uit de onderstaande opdracht die Meeuwesse als adviseur uitvoerde vanuit deze verfrissende invalshoek.

De startsituatie
Op de afdeling ‘Special Accounts’ van een groot verzekeringsbedrijf wordt geklaagd over de enorme werkdruk. De leiding benadert Meeuwesse om hier iets aan te doen. Op haar advies wordt besloten de hele afdeling van 120 medewerkers te betrekken bij dit proces. Dat is op zich al een behoorlijke interventie voor de organisatie die zoiets nog nooit heeft meegemaakt. In tegenstelling tot de algemene verwachting wordt het woord werkdruk juist vermeden. Medewerkers wordt gevraagd om juist in groepsgesprekken en interviews samen op zoek te gaan naar voorbeelden van inspirerend teamwork waarbij geen sprake was van overbelasting en waarbij men goed samenwerkte met een uitstekend resultaat.

Op zoek naar het goede
Uit de voorbeelden en succesverhalen die naar boven drijven blijkt dat er in het verleden veelvuldig gewerkt is zonder werkdruk en met werkplezier. Er was toen sprake van helder en inspirerend leiderschap, een duidelijke focus op wat men wilde bereiken en een grote betrokkenheid van medewerkers bij deze toekomstplannen. Juist het ontbreken van deze elementen op dit moment binnen dezelfde afdeling leidt tot een zigzagkoers, frustratie en energieverlies. Er lijkt een cultuur te zijn ontstaan waarbij eenmaal genomen besluiten steeds opnieuw ter discussie worden gesteld. Hier komt vervolgens de grote werkdruk en het systematische overwerken uit voort.

Resultaten op korte termijn
Op korte termijn is er grote opluchting bij de 120 medewerkers over de juiste formulering en analyses van het werkdrukprobleem. Medewerkers bedenken met veel energie en enthousiasme zelf nieuwe mogelijkheden en alternatieven om hun werkdruk te verlagen. Voor de leiding is het even schrikken omdat zij zelf deel van het probleem blijken te zijn terwijl het probleem ‘werkdruk’ zo’n veilig probleem was, waar niemand iets aan scheen te kunnen doen. Met alle inspirerende voorbeelden uit het verleden in het achterhoofd gaat de afdeling in subgroepen aan het werk om provocerende stellingen te bedenken, die de werkdruk tegengaan. Deze stellingen worden met veel humor op een levendige gezamenlijke bijeenkomst gepresenteerd. Vervolgens worden werkgroepen samengesteld om een concrete uitwerking te gaan maken van de verschillende voorstellen die zijn gedaan.

Resultaat op langere termijn
Op langere termijn is er een duidelijk waarneembare verbetering van de werksfeer. De leiding neemt zijn verantwoordelijkheid en hakt knopen door. Zij durft daarbij ook een aantal impopulaire maatregelen te treffen en komt daar niet op terug. Er wordt afscheid genomen van een minder geschikte teamleider en werkprocessen worden opgeschoond. De arbeidsproductiviteit stijgt. Er is minder overwerk en minder ziekteverzuim.

MRC
Engine Rebuild and Generators
Kaya A. Leañez 104
Industiepark Seru Lora
P.O.Box 4068, Curacao
Tel (5999) 738-1700
Fax (5999) 738-1718
Email sales@mrc-carib.com
Web www.mrc-carib.com

WE BOUGHT THEM...
TESTED THEM FOR 4 YEARS...
AND NOW IT’S TIME TO INTRODUCE THEM!!

broadcrown
GENERATORS

Broadcrown generators deliver the power you need
Over 30 years' engineering expertise

Broadcrown is a leading independent manufacturer of power generators and generation systems from 12 kVA through to +30MVA.

Trusted around the world to deliver a wide range of standard and bespoke systems from small standby diesel generators to large-scale turnkey power projects.

We provide:

- Prime & standby back up power generation
- Base load generation
- Marine power generation
- Critical power including UPS systems
- Rental applications
- Lease generators starting at **Naf: 350,00** p/month
- No nonsense 24/7 stand-by service .
- Made in England ISO /AMPS/HAS/BSI/FPAL certified
- Famous Stamford New age generator ends .

STOP FOOLING AROUND, CALL OR MAIL US!!

Business Agenda

Curaçao

21-22 juni: Seminar 'The Sky is the Limit'
NetPro organiseert op 21 juni (Curaçao) en op 22 juni (Aruba) een seminar met als onderwerpen: IT-Training, Microsoft Solutions, Virtualization en Cloud Computing. Tevens wordt tijdens het seminar de nieuwste trainingsmethode 'Online LIVE' geïntroduceerd. Voor meer informatie hierover, zie pagina 13 van deze Ñapa.
De toegang is gratis. Graag van de voren registreren. Voor Curaçao: seminar.curacao@netprogroup.com of bel Maaike Peeters, tel. 736-6955 ext. 115. Voor Aruba: seminar.aruba@netprogroup.com of bel Jermaine Pietersz, tel. 583-6999 ext. 200.
Tijd: 08.00-12.00 uur
Locatie: Renaissance Hotel Curaçao en Renaissance Convention Center Aruba

Cursussen van de Kamer van Koophandel

20 en 22 juni
Maneho di proyekto
Voertaal: Papiamentu
Kosten: 80 gulden

21 en 23 juni
Uw eigen bedrijf succesvol beginnen
Voertaal: Nederlands
Kosten: 80 gulden

27 en 29 juni
Análisis del Estado Financiero
Voertaal: Español
Kosten: 80 gulden

28 en 30 juni
Het opzetten van een goede administratie
Voertaal: Nederlands
Kosten: 80 gulden

Alle cursussen vinden plaats van 18.00 tot 21.00 uur in het auditorium van de Kamer van Koophandel. Registratie en betaling vooraf zijn verplicht.
Voor registratie: Kamer van Koophandel, tel. 461-3918, e-mail: businessinfo@curacao-chamber.an Data onder voorbehoud! Het schema kan veranderen. Voor de laatste versie van het schema kunt u contact opnemen met de Kamer van Koophandel, tel. 461-3918.

Aruba

22 juni: Seminar 'The Sky is the Limit'
NetPro organiseert op 22 juni een seminar met als onderwerpen: IT-Training, Microsoft Solutions, Virtualization en Cloud Computing. Tevens wordt tijdens het seminar de nieuwste trainingsmethode 'Online LIVE' geïntroduceerd. Voor meer informatie: zie hierboven (Curaçao).

30 juni: Women in Leadership congres
ATIA organiseert met medewerking van de National Council for Innovation & Competitiveness of Aruba (NCIC) en de Universiteit van Aruba het Women in Leadership congres. Thema's zoals 'Wat is de ervaring van vrouwen in leidinggevende functies op Aruba en in het buitenland', 'Wat zijn de succesverhalen van vrouwen in leidinggevende functies op Aruba en in het buitenland' en 'Hoe bevorderen en steunen bedrijven vrouwen in leidinggevende functies?' Buitenlandse en lokale sprekers zijn uitgenodigd om hun visie te geven en ervaring te delen.
Plaats: Aruba Marriott & Stellaris Casino Grand Ballroom
Tijd: 08.00-15.00 uur (lunch inbegrepen)
Meer informatie: www.atiaaruba.org, www.facebook.com/arubatrade, of email: atiaruba@setarnet.aw

6-7 augustus: Expo Salud
Expo Salud is bedoeld om de gemeenschap informatie te verschaffen over medische ontwikkelingen en procedures die lokaal aangeboden worden en bewustzijn te creëren voor het belang van een goede gezondheid. De tweedaagse expo biedt de bezoeker de gelegenheid om met sleutelfiguren in het medische veld te spreken over uiteenlopende onderwerpen. Locatie: Renaissance Convention Center
Meer informatie: www.exposaludaruba.com of email info@exposaludaruba.com

10 september: Annual Fundraiser & Awards Gala
Gala-avond met gastspreker, dinner en dance. Er zal een boeiend onderwerp worden behandeld met meerwaarde voor de ondernemers van het eiland. Tickets kunnen gereserveerd worden via ATIA, via de website of de facebookpage van ATIA.
Plaats: Marriott Aruba Resort & Stellaris Casino
Prijs: 175 florin per persoon
Meer informatie: www.atiaaruba.org, www.facebook.com/arubatrade, of email: atiaruba@setarnet.aw

Internationaal

12-15 juni: XV Business Future of the Americas Conference
Forum met als doel de discussie over en het begrip van veiligheidskwesties op het gebied van onder meer handel, commercie, politiek en economie die landen en bedrijven mogelijk aantasten. In het programma is ruimte voor handelsafspraken en netwerken.
Plaats: Cartagena, Colombia
Meer informatie: http://www.colombiameetingaaccla2011.com of email: eventos@amchamcolombia.com.co

15-18 juni: Trade and Investment Conference (TIC) 2011
Business to business evenement waar deelnemers lokale en internationale inkopers en potentiële businesspartners kunnen ontmoeten. TIC brengt producenten, dienstverleners, exporteurs, inkopers, distributeurs, groothandelaren en investeerders bijeen op één werkvloer.
Plaats: Trinidad & Tobago
Meer informatie: http://www.tic-tt.com of email tic@ttma.com

22-26 juni: Taste of the Caribbean
Taste of the Islands, Team competition en Bartender of the Year competition, waarin 10 landen uit de regio tegen elkaar strijden om de titels. Georganiseerd door de Caribbean Hotel & Tourism Association (CHTA).
Locatie: Hyatt Regency, Miami.
Meer informatie: www.caribbeanhotellandtourism.com

10-13 juli: CANTO 2011
Het thema van CANTO 2011 is 'Shaping the Future of Information & Communication'. Een ICT-beurs, keynotes over onderwerpen van Applications and Services on the Converged Network, Business to Business Marketing in the Caribbean en Cyber Crime tot Strategies for Developing Models for Convergent Networks. Het biedt een mogelijkheid om groei en ontwikkeling in de regio te promoten en netwerkmogelijkheden.
Plaats: Suriname
Website: www.canto.org/canto2011
Email: registration@voilameetings.com

1-4 september: Design Caribbean
Caribische ambachtenbeurs gericht op regionale en internationale handel.
Plaats: Dominicaanse Republiek
Meer informatie: info@designcaribbean.com of bel: +1(246) 436-0578

De Business Agenda verschijnt wekelijks in de Ñapa. Informatie over zakelijke evenementen, zoals symposia, lezingen, trainingen en conferenties, zowel op Aruba, Bonaire als op Curaçao, is welkom op napa@amigoe.com.

ATHA
In het Belang Van het Jeugdwelzijnswerk
Caya Appeldam 2, Dakota, Aruba
Tel: (297) 5823773 / Fax: (297) 5834290
E-mail: atha@setarnet.aw
Website: www.athaaruba.org

Communicatie

Een cursus 'netiquette' (1)

We communiceren tegenwoordig meer per e-mail dan telefonisch of face-to-face. Onderzoek heeft uitgewezen dat wij momenteel voor meer dan 80 procent via e-mail, sms, ping of andere vormen van digitale communicatie met elkaar communiceren. U heeft vast wel eens een mailtje gestuurd naar een collega die een paar meter verderop zat. Maar hoe gebruikt u e-mail zo effectief mogelijk? De komende twee afleveringen, een cursus 'netiquette' of etiquette voor e-mail gebruikers.

Bob Harms is communicatie-adviseur

Maak spaarzaam gebruik van de 'antwoord allen' knop
De 'antwoord allen'-knop is ontzettend handig in het zakelijke verkeer. U kunt uw boodschap met een enkele druk op de knop het hele bedrijf doorsturen. Maar er zijn wel enkele ongeschreven regels voor het gebruik van deze optie:

- Vraag uzelf af of iedereen het bericht wel moet lezen. Dit is vaak niet het geval als het originele bericht bedoeld is als memo.
- Als de originele e-mail een vraag bevat, antwoord dan alleen als u een antwoord heeft. Antwoord liever niet met 'ik weet het niet'.
- Vermeld geen inside grapjes. De rest van de ontvangers begrijpt die niet en dat komt best gemeen over.
- Antwoord niet met alleen 'dank je'. Als iemand via een massa-mail te kennen geeft dat er pastechi's in de keuken staan, hoeft u niet aan alle ontvangers een bedankje te sturen. Beantwoord alleen de afzender of bedank degene die trakteert persoonlijk.
- Reageer alleen als u de hele groep iets te melden hebt. Is dat niet het geval, dan mag u best zwijgen.

Bespreek geen privékwesties per zakelijke e-mail
Denk goed na wat u vertelt per e-mail. Stuur nooit persoonlijke of gevoelige informatie via uw zakelijke e-mailadres. Dit geldt ook voor gevoelige informatie over anderen. Bewaar dergelijke informatie voor uw privémail of bespreek het face to face. Stelregel: wilt u niet dat de informatie op het intranet of het prikbord in de kantine belandt, verstuur die dan ook niet via uw zakelijke e-mailaccount.

Stel uzelf voor
Heeft u iemand nog maar een paar keer of alleen telefonisch gesproken, dan kunt u zichzelf het best even voorstellen in uw eerste e-mail. Ga er niet van uit dat de ontvanger nog weet wie u bent. Fris het geheugen even op voor u uw vraag stelt of verhaal afsteekt.

E-mail nooit als u kwaad bent
E-mails verdwijnen nooit meer. Ze kunnen bovendien doorgestuurd en uitgeprint worden. Stuur daarom nooit een e-mail als u kwaad bent. Ook slecht nieuws melden, iemand ontslaan of een medewerker een reprimande geven kunt u beter niet via de e-mail doen.

Beperk het gebruik van uitroeptekens en kapitale letters!
Gebruik nooit meer dan een uitroepteken per e-mail. Waarom? Omdat u anders kinderachtig en onprofessioneel overkomt. Beperk ook het gebruik van kapitale LETTERS. Het komt beslist over alsof u schreeuwt!

Reacties: bobharms1@gmail.com

Boeken

Verleiden op internet

Hoe maak je een website onweerstaanbaar?

Online klanten voelen direct aan of u hebt begrepen waar ze voor zijn gekomen. Hebben ze een slechte ervaring op uw website, dan zijn ze zo weer weg en is het maar de vraag of u ze ooit nog terugziet.

In 'Verleiden op internet' laat Aartjan van Erkel zien dat online gedrag voorspelbaar is, en dat eenvoudige ingrepen genoeg zijn om klanten het gevoel te geven dat ze welkom zijn op uw site. Bezoekers laten zich daarna graag overtuigen, én er zijn verrassende psychologische 'knopjes' waar u op kunt drukken om uw klanten onbewust te beïnvloeden.

'Verleiden op internet' geeft u eenvoudige, maar krachtige overtuigingstechnieken om het rendement van uw site te verhogen. Aartjan van Erkel bespreekt homepages, productpagina's, tekstpagina's, webformulieren en beeldmateriaal, en laat zien wat het geheim achter onweerstaanbare sites is. Door de vele praktische tips en voorbeelden komt u op ideeën om uw eigen site te verbeteren en zo het aantal aanvragen, inschrijvingen, reserveringen of bestellingen te verhogen. Vaak kan dat simpelweg door uw teksten of beeldmateriaal te veranderen, dus zonder technische aanpassingen. Daarmee is dit een onmisbaar boek voor iedereen die zich met websites bezighoudt!

Aartjan van Erkel is zelfstandig internetcopywriter en -trainer. Hij helpt bedrijven om hun website onweerstaanbaar te maken, en werkte onder meer voor Booking.com, Ditzo, Microsoft, SpecialBite en ABN AMRO. Zijn blog www.schrijvenvoorinternet.nl won de Dutch Small Business Blog Award 2010.

Titel: Verleiden op internet. Hoe maak je een website onweerstaanbaar?
Auteur: Aartjan van Erkel
Van Duuren Management
EAN: 9789089650726

Marketing

'Etnomarketing'

De aanzienlijke koopkracht van etnische groeperingen in onze gemeenschappen wordt maar zelden goed benut. Wat wij in deze contreien als 'allochtonen' beschouwen (Europese Nederlanders, Colombianen, Venezolanen, Dominicanen en Haïtianen, thans de grootste groepen allochtonen op Curaçao en Aruba) worden volgens onderzoekers vaak ten onrechte benaderd op basis van hun afkomst.

Maar eerst een definitie van 'etnomarketing'. Deze vorm van marketing is in essentie marketing die zich specifiek richt op de allochtone samenleving in het land waar men marketing bedrijft. De term etnomarketing werd eind jaren 90 van de vorige eeuw in Nederland uitgevonden door een communicatieadviesbureau in Utrecht, MCA Communicatie. Dit bedrijf, toentertijd geleid door een van de meest bekwame communicatie-experts van Nederland, Cees van Eijk, specialiseerde zich in communicatie- en marketingactiviteiten speciaal gericht op de vier grootste etnische groeperingen in Nederland, namelijk Turken, Marokkanen, Surinamers en Antillianen.

Op Curaçao en Aruba wonen inmiddels al meer dan 50.000 Europese Nederlanders, Colombianen, Venezolanen, Dominicanen en Haïtianen. Echter van 'etnomarketing', althans gerichte, is er maar weinig sprake in onze regio.

De praktijk heeft uitgewezen dat om een band met allochtonen op te bouwen marketeers zich moeten verdiepen in demografische samenstelling, lifestyle, opleidingsniveau, deelname aan de arbeidsmarkt en mate van integratie in de samenleving. Dan blijkt dat de leeftijdsgroep, sociale en omgevingsfactoren bij etnomarketing een grotere rol moeten spelen dan afkomst.

Voor marketeers die effectief met 'onze' allochtonen willen communiceren, zijn de volgende tips.

1. Geen stereotypen gebruiken
Stereotypen benadrukken culturele verschillen en werken racistische denkbeelden in de hand.

2. Geen paternalisme
Vermijd paternalisme door contact te houden met vertegenwoordigers van de diverse etnische groepen.

3. Check culturele gevoeligheden
Reclame kan ongewild tegen culturele en religieuze gevoeligheden van minderheden ingaan. Als voorbeeld, reclame voor condooms is heel normaal onder de Europese Nederlanders. Maar bij mensen van Latijns-Amerikaanse afkomst ligt dit een beetje gevoelig.

4. Zet allochtone celebrities in
Allochtone celebrities als onderdeel van landelijke reclamecampagnes spreken minderheden sterk aan.

5. Vermijd slechte publiciteit
Vermijd slechte publiciteit vanwege een onbedoeld racistische ondertoon of associatie door overleg met vertegenwoordigers van etnische minderheden.

6. Maak handig gebruik van 'allochtone' media
Bijna alle etnische groepen in de Arubaanse en Curaçaose gemeenschappen beschikken thans over hun eigen 'media-outlets'. Maar hier goed gebruik van door marketing-activiteiten in de eigen taal te ontwikkelen.

Recht

Geboorte en overlijden

De afgelopen week nam ik kennis van het overlijden van een persoon aan boord van een vliegtuig op weg naar Nederland. Deze gelukkig zelden voorkomende gebeurtenis en voor de nabestaanden, met name indien zij ook in het vliegtuig aanwezig waren, uiteraard zeer confronterende aangelegenheid, zette mij aan het denken. Meer in het bijzonder over de juridische gevolgen van overlijden, maar ook geboorten, aan boord van een vliegtuig.

Tekst: Mirto F. Murray

De eerste bron die ik op dat soort mijmermomenten erop na sla is het Burgerlijk Wetboek (BW), als zodanig ter zake ons burgerlijk recht nog steeds de belangrijkste bron van recht.

In de ten opzichte van de titel van dit artikel toch meer voor de hand liggende natuurlijke en chronologische volgorde bespreek ik eerst de geboorte en daarna het overlijden.

Geboorte
Gezien de restricties die de luchtvaartmaatschappijen hanteren ter zake het vervoeren als passagier van een zwangere vrouw - doorgaans, uitzonderingen daargelaten, niet meer vliegen na de zevende zwangerschapsmaand - komen geboorten aan boord van een vliegtuig mijns inziens niet zo heel vaak voor. Betrouwbaar cijfermateriaal kon ik helaas niet vinden.

In artikel 19 van Boek 1 BW e.v. is de aangifte bij de Burgerlijke Stand van de geboorte van een kind geregeld. In geval van een geboorte van een kind gedurende een internationale reis van een vliegtuig dat in Curaçao is geregistreerd is de gezagvoerder van het vliegtuig verplicht een voorlopige geboorteakte binnen 24 uur in het journaal in te schrijven in tegenwoordigheid van twee getuigen en zo mogelijk van de vader.
De gezagvoerder zendt een afschrift van die akte zo spoedig mogelijk aan de ambtenaar van de burgerlijke stand die de geboorteakte opmaakt aan de hand van het ontvangen afschrift.

In de door de gezagvoerder op te maken voorlopige geboorteakte wordt als geboorteplaats opgenomen de coördinaten van de locatie waar het luchtvaartuig zich bevond ten tijde van de geboorte. Als zodanig geldt die locatie als geboorteplaats en niet Curaçao.

Overlijden
Inzake overlijdensgevallen aan boord van een vliegtuig kon ik evenmin betrouwbaar cijfermateriaal achterhalen. Feit is echter dat met enige regelmaat mensen aan boord van een vliegtuig komen te overlijden.

Ter zake overlijden geldt dat in zijn algemeenheid op grond van artikel 19f van Boek 1 BW een overlijdensakte wordt opgemaakt door de ambtenaar van de burgerlijke stand.

Indien het overlijden plaatsvindt aan boord van een te Curaçao geregistreerd vliegtuig geldt dat de gezagvoerder van het vliegtuig verplicht is een voorlopige overlijdensakte in het journaal in te schrijven in tegenwoordigheid van twee getuigen en daarvan zo spoedig mogelijk een afschrift te verzenden aan de ambtenaar van de burgerlijke stand die een overlijdensakte opmaakt.

Afrondend
Aan andere juridische bespiegelingen zoals de gevolgen van de geboorte aan boord van een vliegtuig voor de nationaliteit van het kind of perikelen ter zake het stoffelijk overschot en het vervoer daarvan terug naar Curaçao kom ik in het kader van dit artikel niet toe.

Overigens geldt in Nederland een vergelijkbare regeling ter zake in Nederland geregistreerde vliegtuigen en zal dus de gezagvoerder, na de inschrijving van de geboorte respectievelijk het overlijden in het journaal, een afschrift daarvan aan de ambtenaar van de burgerlijke stand in Den Haag moeten toezenden, die vervolgens overgaat tot het opmaken van een geboorteakte respectievelijk overlijdensakte.

In het geval dat ik hierboven beschreef zal, nu het vliegtuig in Nederland is geregistreerd, dus een Nederlandse overlijdensakte worden afgegeven door de burgerlijke stand in Den Haag.

Moge de meneer in kwestie in vrede rusten... mijmerde ik tot slot.

Mirto F. Murray is partner bij SMS Attorneys at Law

Mens & Werk

'Welkom' oud-landgenoten?

Volgens de laatste cijfers waren er op Curaçao per 1 januari 2010 142.180 mensen geregistreerd en daarvan werkten er 56.582 (uit Statistical Yearbook 2010 van het CBS: Employed Population by Economic Activity). De meesten hebben een vaste full time baan. Dat geeft zekerheid en continuïteit. Deeltijdbanen kent het eiland nauwelijks. Met de vergrijzing in het vooruitzicht, waarbij een grote groep werknemers binnen nu en tien jaar met pensioen gaat, komen er heel wat banen vrij die opgevuld moeten worden. De roep om goed opgeleide Curaçaoënaars terug te laten komen naar hun geboorte-eiland is er en organisaties zijn bezig om Curaçaoënaars die in Nederland wonen te 'recruiten' naar Curaçao terug te keren, maar deze voelen zich niet altijd even 'welkom'.

Tekst: Judice Ledeboer

Er is wel degelijk belangstelling, want men wil Curaçao helpen opbouwen en men wil zijn kinderen ook een zonnige jeugd geven op het eiland in de Caribische Zee met zijn vele stranden en baaien. Er zijn echter een heleboel 'maren'. Allereerst liggen de salarissen hier lager. De kinderen kunnen niet zelfstandig naar school, ze moeten met de schoolbus of gebracht en gehaald worden. Als ouder ben je taxichauffeur van je kinderen. Het onderwijs rammelt aan alle kanten en ook de gezondheidszorg baart iedereen 'zorgen' om allerlei redenen. En zo zijn er ook andere redenen waarom men niet terug wil komen naar zijn of haar eiland.

Toch wagen ieder jaar vele Curaçaoënaars het om hebben en houwen in Nederland in te pakken en te verschepen en zien ze een zonnige toekomst op het eiland, maar helaas kan niet iedereen hier meer aarden en gaat men met de staart tussen de benen terug naar Nederland, waar ze toch meer mogelijkheden zien voor zichzelf en hun kinderen. Degenen die blijven, bijten, zeker in het begin, letterlijk en figuurlijk in het stof om weer wortel te schieten. Dit geldt niet voor iedereen, want er zijn ook oud-landgenoten die zich direct weer thuis voelen op hun geboorte-eiland. Het gaat in deze column om degenen die het moeilijk vinden om weer wortel te schieten.

Een van de redenen dat men hier niet meer kan aarden ligt aan het volgende. Het is bekend dat lokale werknemers niet veel doen aan 'job-hopping' (regelmatig veranderen van baan), want als men eenmaal ergens werkt en het salaris, de secundaire voorwaarden en werkomstandigheden redelijk tot goed zijn, dan blijft men zitten waar men zit. Voor mensen die goed zijn opgeleid (en voor mensen met ambitie) is het dan dikwijls ook moeilijk om op te klimmen, omdat er niet vaak plekken vrijkomen op hoger niveau, waar men juist het komende 'gat' - door de vergrijzing en emigratie in het verleden - moet gaan opvullen. De jongeren die vol enthousiasme terugkomen naar Curaçao zitten dan al snel tegen een 'plafond' aan dat gecreëerd is door mensen die in de loop der jaren niet zijn meegegaan met de tijd en die niet hebben doorgestudeerd en die vaak ook niet voldoende kennis en vaardigheden in huis hebben om hun functie goed te kunnen uitoefenen. Maar ze blijven zitten waar ze zitten. Men ziet de nieuwkomers als een bedreiging en men verwelkomt de nieuwkomer niet echt met open armen.
Ook jonge 'afgestudeerden' die niet van het eiland zijn weggegaan en zichzelf wel hebben ontwikkeld door hier te studeren ervaren dit 'plafond'.

Er gebeuren dan twee dingen. De nieuwkomer in het bedrijf heeft heel snel door dat hij geen schijn van kans heeft om zich te kunnen handhaven op die functie en hij zoekt een andere baan of hij laat zich meeslepen in de cultuur van het bedrijf en wordt monddood gemaakt. Zo verandert er niets. En als het zover is dat er wel een plek vrijkomt, of door het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd van iemand of omdat de werknemer eerder weggaat (wat zelden voorkomt, want waar moet hij naartoe?) is er een probleem. Er is niemand die die functie kan vervullen, want de ambitievolle jongere werkt al lang ergens anders.

Het is de vraag of bedrijven zich dit realiseren. Het kortetermijndenken op personeelsgebied gebeurt hier nog veel te veel. Een gezonde doorstroming vindt amper plaats en men houdt de ogen gesloten voor de niet-presterende werknemers. Dikwijls wordt het excuus gegeven dat een individu of de groep 'niet in beweging is te krijgen'. Daar moet dus aan gewerkt worden.

In tijden van crisis is het geen luilekkerland meer, waar men zonder werkelijke prestaties te leveren op een functie kan blijven zitten. Het is de taak van het management om mensen die niet presteren en mensen die niet bereid zijn om zich verder te ontwikkelen of om trainingen te volgen, aan te spreken op hun functioneren. Ook de 'saboteurs' binnen bedrijven - dat zijn medewerkers die zich verzetten tegen iedere verandering - moeten aangesproken worden op hun ongewenste gedrag en er zullen sancties moeten volgen na diverse gesprekken op niet functioneren. Er zijn wereldwijd zeer grote veranderingen gaande en daar kan de werkende bevolking op Curaçao niet bij achterblijven. Wees blij met 'nieuw bloed' in een bedrijf, omarm de jongeren die hun warme nest verlieten om te gaan studeren, die met hun kennis en ervaringen terugkomen, want ze zijn juist heel waardevol voor het eiland. Dit geldt natuurlijk ook voor de jongeren die hier zijn gebleven en een studie hebben gevolgd en van grote waarde zijn voor het eiland.

Over management

Over organiseren, ondernemen, managen en leidinggeven

Deming in uw bedrijf (3)

De implementatie van Demings 14 punten heeft veel consequenties voor de bedrijfsvoering waar allereerst een totale mentaliteitsverandering voor nodig is. Negentig procent van de bedrijven en organisaties wordt nog steeds gerund op basis van het Command & Control, het industriële managementmodel dat in feite zo oud is als de wereld en dat we thans als verouderd management 1.0 snel af moeten danken. Hoe levend Command & Control echter nog is hoorde ik onlangs in een film waarin Dustin Hoffman tegen een ander schreeuwde 'you work for me, so you do as I say'. Met name zelfstandige ondernemers vinden nog veelal: 'ik ben de baas, dus jij moet precies zo doen als ik wil en zeg'. En dat leidt alleen maar tot slechte service, verlies van personeel en andere teleurstellingen.

Tekst: Jan de Ruijter

8) Met punt 12 van zijn 14 punten zet Deming zich wederom heel sterk af tegen het typisch Anglo-Amerikaanse management in Amerika. Met dit punt 'bevorder trots in het werk, vakmanschap en professionaliteit' schaart hij zich achter het traditionele vakmanschap zoals je dat ziet in Europa in het Rijnlandse businessmodel met maatprocessen door vakmensen met hun echte vakmanschap. Vakmanschap moet de fundering zijn met zelf beslissen, specialisatie en improvisatie tegenover het Amerikaanse gezag van boven, generalisatie en routine. En maatwerk tegenover voorspelbaarheid en standaardisering. In de praktijk zien we op onze eilanden het grote probleem dat Europese specialisten en vakmensen hebben als zij vanuit onze Europese/Rijnlandse cultuur gaan werken voor Amerikaanse bedrijven. Van vakmensen zoals een chef-kok in een hotel wordt plotsklaps verwacht dat zij zich gaan bezighouden met allerlei administratieve werkzaamheden en het maken van veel rapporten verbonden aan Amerikaans management. Dat lukt nooit. Vakmensen willen iets moois maken vanuit hun intrinsieke motief alles goed, zinvol en met plezier en trots te doen. Amerikaanse bedrijven kunnen zich verbeteren door het Europese vakmanschap hoger en naar waarde te waarderen. Helaas voelen we steeds meer de slechte invloed van de mbo'ers en moeten professionals als artsen en politiemensen steeds meer van hun tijd besteden aan formulieren invullen en rapporten opstellen. Tot hun grote ontevredenheid en frustatie.
9) Het aanstellen van slechts 1 leverancier voor een lijn producten zoals gepropageerd door Deming heeft uiteindelijk geleid tot Supply Chain Management (SCM), integraal ketenbeheer. Ook hiervan is Deming de grondlegger. Procter & Gamble, ėėn van Amerika's grootste bedrijven, begon als leverancier met het aanvullen van de voorraden bij hun afnemers en thans is door de toenemende samenwerking tussen leveranciers en afnemers een betere functionaliteit ontstaan voor de aan een keten deelnemende bedrijven. SCM wordt ondersteund door software die de bedrijven in een keten met elkaar in contact laat staan via bijvoorbeeld de kassa's zoals bij de supermarkets waar de kassatransacties doorgegeven worden aan de leveranciers die daardoor het verbruik van de winkels weten en de voorraden zonder veel tijdvertraging kunnen aanvullen.
10) Het enorme belang van punt 14 van Deming 'betrek iedereen bij de veranderingen' zagen we onlangs bij een ketenbedrijf in de regio, waar de medewerkers kennelijk niet betrokken werden bij ingrijpende werkprocesveranderingen opgedragen door de nieuwe eigenaren in het hoofdkantoor, hetgeen onnodig spanningen en een staking van het personeel veroorzaakte. Als die veranderingen met meer overleg, meer geduld en meer training waren ingevoerd, waren stakingen vermeden. Voor het niet voldoende bespreken en trainen werd een wel heel dure prijs betaald!
11) Ook voor Demings punt 6 , on-the-job-training, is een mentaliteitsverandering nodig. Nog steeds menen eigenaren en 'managers' dat ze voor een bepaalde positie slechts twee handen nodig hebben en vullen ze een vrijgekomen positie met iemand zonder die ook maar enige training te geven. We zien het overal om ons heen in de winkels, aan de kassa's, bij de overheid, telefooncentrales. 'Dat weet ik niet' is nog steeds het meest gegeven antwoord op een vraag van een klant. En eigenaren en 'managers' maar klagen over het slechte personeel van tegenwoordig. De regel behoort te zijn dat niemand in contact komt met klanten die daar niet eerst voor getraind en opgeleid is. Bij kwaliteitsbedrijven wordt aan nieuwe medewerkers zeker een week besteed aan familiarisatie en het bijbrengen van theoretische kennis, gevolgd door on-the job-training door een als coach fungerende medewerker met ervaring.
12) Deming waarschuwt tegen leuzen, spreuken, motto's en slogans en dat heeft verdere uitleg nodig. In de praktijk maakte ik het volgende mee.
a) bij een hotel was een credo aan de muur geplaatst, bij navraag bij de manager wat dat was, bleek hij dat niet te weten. Hij had het wel gevraagd aan zijn districtsdirecteur die het ook niet wist, maar het van het hoofdkantoor had ontvangen met de opdracht het in alle hotels in de lobby te hangen. Tja, zo stelt het op het hoofdkantoor bedachte credo niet veel voor en doet wat zielig aan.
b) een lokaal bedrijf heeft een heel mooie slogan die veel belooft, maar in de praktijk is het één van de bedrijven waar klanten lang in een rij moeten wachten terwijl managementpersonen langs lopen, naar de rij kijken en gewoon doorlopen. Als klant in de rij kijk je ze aan waarop zij hun schouders ophalen en lijken te zeggen 'ik kan er niets aan doen, het is niet mijn job om u te helpen'. Weg mooie slogan.
c) bij een bekend bedrijf op Aruba is de klantenbehandeling bij de kassa verschrikkelijk en bij de zoveelste slechte behandeling wilde ik me richten tot het management doch werd 'uiteraard' verwezen naar customer service waar ik meer van hetzelfde kreeg. Maar bij het verlaten van het terrein staat een mooi groot bord met de woorden 'dank u voor uw bezoek, kom snel terug'. Dat zou ik graag doen als die leuze te bemerken was bij de medewerkers.
Holle leuzen die niet 'geleefd' en uitgestraald worden door de medewerkers werken als een rode lap op een stier en dat is wat Deming bedoeld met holle leuzen. Ze werken averechts, de klant ergert zich eraan.

(Wordt vervolgd)

**Jan G. de Ruijter is bedrijfsconsultant op Aruba.
Reacties: j.deruijter@yahoo.com**

Advertorial

NetPro Group

'Innovatief leren'

Patty Varekamp is coördinator education bij NetPro Group aan de Schottegatweg-Oost. Het bedrijf is gespecialiseerd in IT-oplossingen en IT-trainingen en introduceert een systeem waarbij op zeer efficiënte wijze online wordt lesgegeven.

Bij het volgen van een opleiding wordt al snel gedacht aan een wekelijks bezoek aan een school of instituut. Bovendien moet worden afgewacht wanneer kan worden gestart vanwege vaststaande data. Wat biedt NetPro Group? Varekamp vertelt: "Steeds meer bedrijven op Curaçao zien het belang van IT-training in, zowel voor eindgebruikers binnen het gehele bedrijf als voor de IT-specialisten op de IT-afdeling. Waarom investeren in nieuwe programma's en technieken als de personen die ermee moeten werken er niet mee om kunnen gaan? Zo is er bijvoorbeeld een groot aantal bedrijven dat hun medewerkers traint in het gebruik van MS Office 2010. Met name bedrijven die van versie 2003 direct overstappen naar 2010 krijgen te maken met veel veranderingen en extra mogelijkheden die, mits je ze goed weet te gebruiken, de efficiëntie van de medewerkers positief stimuleert."

Varekamp: "Naast het trainen van zogenaamde eindgebruikers, wordt er ook steeds meer trainen van IT-specialisten. De nieuwe versies van producten als Windows Server, SharePoint en SQL volgen elkaar in snel tempo op en om deze producten op een correcte manier te implementeren, te beheren en te onderhouden is de juiste kennis vereist. Training is dus onvermijdelijk."

Door online trainingsmogelijkheden zijn IT-trainingen toegankelijker dan ooit te voren. Managers hoeven hun IT-professionals niet meer naar Miami te sturen om de benodigde Microsoft- of Cisco-certificeringen te behalen. "Dat bespaart bedrijven veel reis- en verblijfskosten. NetPro Group biedt in samenwerking met partner New Horizons South Florida de nieuwste trainingsmethode Online LIVE exclusief aan op Curaçao en Aruba. Bij deze online trainingsmethode krijgt de cursist een digitale, klassikale training met maximaal 20 cursisten tegelijkertijd, die live gegeven wordt door een leraar vanuit een studio in Amerika. Deze digitale en interactieve manier van trainen biedt de cursist de mogelijkheid te communiceren, pratend of via chat, met de leraar en de andere cursisten. De kwaliteit van deze online training doet op deze manier niet onder voor de 'ouderwetse' variant van een klassikale training. Alle trainingen hebben eveneens een 'guarantee to run'. Dus er zullen geen lessen meer verzet worden als de leraar ziek is of de cursisten verhinderd zijn.

Dat klinkt allemaal erg professioneel, maar hoe werkt het nu in de praktijk? "Je logt in en je ziet direct welke medecursisten online zijn. Bovendien wordt het gelijk duidelijk welke opdrachten er die dag worden gedaan. Eigenlijk is het global learning: je ontmoet digitaal mensen uit alle delen van de wereld, terwijl je hier gewoon in het leslokaal zit." Varekamp loopt naar een computer en logt in. Op het scherm zijn wat kaders te zien, met in de linkerkant een kolom met namen van cursisten die online zijn. Rechts een wat breder kader. Daar verschijnt de leraar in beeld met een headset. Door middel van chat kunnen direct vragen worden gesteld en wordt de lesstof behandeld. "Directe communicatie met de docent is voor elke opleiding onontbeerlijk. Dat is hier ondanks de grote afstand dus ook mogelijk", zegt Varekamp.

Door samenwerking met New Horizons South Florida, beschikt NetPro Group over een groot aanbod van trainingsmogelijkheden en hoeven cursisten niet meer maanden te wachten om te kunnen starten met de door hun gewenste training.

Hoeveel tijd neemt een opleiding in beslag? "Dit is afhankelijk van de soort training. Doorgaans wordt er vijf dagen per week van 09.00 tot 17.00 uur gewerkt."

Varekamp is erg enthousiast over deze manier van lesgeven en heeft zelf een cursus met Online LIVE gedaan. "Er werd met twee schermen gewerkt. Het ene is van jezelf, het andere is van de leraar die in Florida zit. Hij heeft toegang tot de schermen van alle cursisten en kan op die manier elke cursist begeleiden", legt ze uit. "Het werkt zo gemakkelijk. Hij vertelt je gewoon op dat moment wat je moet doen en kan ook volgen wat je doet. Hij stuurt dus op tijd bij en beantwoordt ook direct jouw vragen."

Het aanbod van Microsoft-trainingen door NetPro Group is groot en een cursist kan zelf de startdatum bepalen. Dat heeft onder meer als groot voordeel dat dit goed kan aansluiten bij projecten van organisaties. "Als een bedrijf een project in juli wil opstarten, kan bijvoorbeeld in mei of juni aan de bijbehorende training worden begonnen. We kunnen dus nu vanuit de vraag van de klant werken. Dat is natuurlijk veel efficiënter", vertelt Varekamp.

Naast deze digitale manier van trainen blijft NetPro Group ook trainingen organiseren op de 'ouderwetse' manier. "Elke training is uniek. De behoefte van de klant staat centraal en in sommige gevallen betekent dat een leraar voor de klas de beste oplossing is", licht Varekamp toe.

Op 21 en 22 juni wordt dit project geïntroduceerd bij het grote publiek tijdens een seminar in het Renaissance Hotel op Curaçao en het Renaissance Convention Center op Aruba.

Voor meer informatie:
NetPro Group
Schottegatweg Oost 13d
Telefoon: +5999 7366955 ext 107
www.netprogroup.com

Patty Varekamp

De online training is zeer efficiënt. Cursisten krijgen twee schermen: een voor zichzelf, een voor de docent, die vanuit Florida met de cursist kan meekijken.

Net Pro GROUP
IT Solutions & Education

MKB

MKB Advies Curaçao

Zoals de naam al aangeeft is MKB Advies Curaçao gericht op het Midden- en Kleinbedrijf. Het is een online platform voor en door ondernemers, met diverse aan het MKB gerelateerde tips en adviezen. Hierbij wordt kennis van specialisten en ervaringsdeskundigen gedeeld in ruil voor exposure en promotie van een bedrijf, waarbij een publiek wordt bereikt dat geïnteresseerd is in diensten en producten die toegevoegde waarde voor hun onderneming hebben.

Tekst: Bertine Vermeer

Als u naar www.MKBAdviesCuracao.com gaat, dan ziet u op de home page verschillende onderwerpen staan. Hieronder een korte uitleg per onderwerp:

Events
Onder Events vindt u evenementen gericht op het MKB, die interessant kunnen zijn voor uw onderneming.

Workshops
Onder Workshops vindt u informatie over informatieve workshops, georganiseerd door onder meer de Kamer van Koophandel, ICC en Stimul-IT.

Nieuws
Onder Nieuws vindt u zowel nationale als internationale nieuwsberichten die betrekking hebben op het MKB op Curaçao.

Thema Dossiers
Onder Thema Dossiers vindt u tal van praktische tips voor uw onderneming, waarbij u te weten komt wie u op het gebied van de verschillende onderwerpen verder kunnen helpen.

Hieronder een aantal vragen waarop u zoal antwoorden kunt vinden:
- Hoe start ik een onderneming?
- Hoe regel ik mijn belastingzaken?
- Aan welke administratieve verplichtingen moet mijn onderneming voldoen?
- Hoe krijg ik financiering?
- Voor welke subsidie kan mijn onderneming in aanmerking komen?
- Hoe bepaal ik mijn bereik ik mijn doelgroep?
- Wat kan ICT en innovatie voor mijn onderneming betekenen en hoe pas ik dat toe?
- Met welke zaken moet ik rekening houden bij het werven van nieuw personeel?
- Hoe stel ik een arbeidscontract op?

Promotie
MKB Advies Curaçao is niet alleen interessant voor het vinden van nuttige informatie en contacten voor uw onderneming. U kunt het ook voor uw promotiedoeleinden voor uw bedrijf gebruiken.

Levert u diensten of producten aan het Midden- en Kleinbedrijf, dan bestaat er de mogelijkheid om informatieve artikelen aan te leveren, die op de website kunnen worden geplaatst. Daarnaast kan een artikel gebruikt worden voor de MKB-rubriek in Business Ñapa. Hierbij gelden er voorwaarden, waarover MKB Advies Curaçao u graag verder informeert.

Daarnaast wordt na plaatsing van het artikel op de website een nieuwsbrief met het artikel gestuurd naar ieder die zich hiervoor heeft aangemeld. En indien uw bedrijf minstens drie informatieve artikelen per jaar levert wordt er tevens een banner met link naar uw website op de site geplaatst.
Door telkens nieuwe, actuele en interessante artikelen te plaatsen, blijft de inhoud van de site interessant en up to date.

Heeft u een startend bedrijf en wilt u graag aan Curaçao laten weten wie u bent en wat u doet, dan biedt Bedrijf in de Spotlight een podium voor uw onderneming. De naam van uw onderneming en een link naar het artikel verschijnt dan op de home page. In het artikel komt een omschrijving van uw bedrijf te staan, de werkwijze, visie, eventueel aangevuld met tips, ervaringen, een logo en een foto.

Samengevat
Bent u geïnteresseerd in tips en adviezen voor uw onderneming? Wilt u weten waar u met uw overige ondernemersvragen terecht kunt? Heeft u een nieuwe onderneming en wilt u daar graag meer bekendheid aan geven? Valt het Midden- en Kleinbedrijf binnen uw doelgroep en wilt u hen informeren over uw producten en diensten? Ga dan naar www.MKBAdviesCuracao.com en/of neem contact met MKB Advies Curaçao (de adviseurs van ICC), via info@mkbadviescuracao.com, of (+599 9) 737-1360.

MKB Advies Curaçao

MKB Advies Curaçao (www.MKBAdviesCuracao.com) is een initiatief van het Ministerie Economische Ontwikkelingen (MEO) en InnovatieCentrum Curaçao (ICC). Dit online ondernemersplatform is ontwikkeld met als doel de MKB-sector kwalitatief te ondersteunen. Bertine Vermeer, innovatie adviseur bij ICC schrijft deze week over MKB Advies Curaçao en legt uit wat het platform voor u zou kunnen betekenen.

MKB ADVIES CURACAO

Bertine Vermeer is innovatie-adviseur bij ICC, gespecialiseerd in productontwikkeling.

Armoede, rijkdom voor ontwikkeling (slot)

De Ñapa besteedt aandacht aan de ins en outs van het armoedevraagstuk op Curaçao met als doel de lezer te laten zien hoe duurzame ontwikkeling een centrale plek heeft binnen de aanpak hiervan. Door enerzijds in te gaan op de oorzaken en anderzijds te focussen op de verschillende perspectieven. Dit thema wordt belicht vanuit invalshoeken van partijen die binnen de aanpak van armoede een essentiële rol vervullen, te weten de burger, de NGO, de overheid en het bedrijfsleven. Tenslotte wordt op basis van deze bevindingen een duurzame aanpak geformuleerd en blijkt of armoede daadwerkelijk, rijkdom voor duurzame ontwikkeling is.

Tekst: Shakti Aroena Lakhi

Deze week verschijnt het laatste artikel uit de serie 'Armoede, rijkdom voor ontwikkeling', met conclusies en aanbevelingen die gericht zijn op een duurzame aanpak voor het armoedevraagstuk op Curaçao. En tot slot zal de vraag worden beantwoord of armoede daadwerkelijk, rijkdom voor duurzame ontwikkeling is.

Highlights

Het allereerste wat opvalt is dat alle partijen die geïnterviewd werden, beseffen dat elk van hen een eigen verantwoordelijkheid heeft met betrekking tot de aanpak van het armoedevraagstuk. Allen konden goed aangeven wat zij als stakeholder kunnen bijdragen aan de vooruitgang van hun land. Aan de ene kant is de bereidheid aanwezig om gezamenlijk aan het probleem te werken, maar wel onder de voorwaarde dat iedere partij zijn rol hierin goed vervult. Zo geeft Lio Capriles van de Maduro & Curiel's Bank aan dat hij bereid is te helpen, maar dat de overheid een degelijk beleidskader moet scheppen. Minister Koeiman spreekt zelfs over een Nationaal Plan dat door alle belangrijke partijen gezamenlijk is opgesteld en breed wordt gedragen door de gehele gemeenschap.

Aan de andere kant laat de praktijk zien dat de samenwerking vaak ontbreekt tussen de verschillende actoren binnen de gemeenschap. Uit het verhaal van Eman komt naar voren dat ambtenaren vaak van achter hun bureau beleid maken en niet de moeite nemen om in de bario's te komen kijken hoe het reilt en zeilt. Capriles geeft aan dat verscheidene instanties in de praktijk langs elkaar heen werken, waardoor de arme burger van het kastje naar de muur wordt gestuurd. En aan het einde van de rit moet concluderen dat hij helemaal niet geholpen is.

Voortbordurend op het aspect samenwerking, blijkt uit de gesprekken dat in de wijken verdeeldheid is waar te nemen onder de mensen en daarbuiten en dat de verbinding met elkaar vaak ontbreekt. Uit het gesprek met Lucia kwam naar voren dat er geen sociale cohesie is binnen haar wijk. Zij ervaart geen binding tussen haar en haar mede-wijkbewoners. Elkaar helpen bij de alledaagse dingen komt niet voor. De houding van 'ieder voor zich' is in haar wijk duidelijk waar te nemen. De minister verbaast zich erover dat, ondanks onze sterke christelijke basis die ons leert om voor elkaar te zorgen, wij als samenleving blijkbaar de houding hebben dat het ons niet interesseert hoe onze landgenoten overleven, als wij onze schaapjes maar op het droge hebben. Capriles omschrijft deze houding als een I don't care-cultuur. Zo laat het interview met hem zien dat politici en bestuurders uit eigen belang handelen en liever het probleem niet grondig willen aanpakken en de situatie laten zoals die is. Bang om anders stemmen te verliezen. Terwijl wij als burgers het liefste in onze eigen veilige wereld leven en niet de moeite doen om buiten deze kaders te treden.

Levenshouding

Wat verder opvalt in de interviews is de manier hoe veel armen in het leven staan. Dit uit zich onder meer in, zoals Eman dat aangeeft, een geestelijke armoede waar geen besef is van normen en waarden. Kinderen die bijvoorbeeld ongevraagd fruit pakken, omdat zij niet van hun ouders geleerd hebben te vragen om iets te krijgen. Zij kopiëren dit gedrag van hun ouders, omdat zij dit op hun beurt niet hebben geleerd. Koeiman spreekt over het gebrek aan arbeidsethos, waardoor het individu niet zijn verantwoordelijkheden kent en dus niet in staat is een baan te krijgen en/of te behouden.

Ook een laag zelfbeeld onder de armen valt op naar aanleiding van de bevindingen. Terugkijkend op het verhaal van Lucia, kwam naar voren dat zij niet om hulp vraagt. Niet zozeer omdat ze het niet wil of durft, maar veel meer omdat het niet eens bij haar opkomt. Zij beschikt niet over de mondigheid om voor zichzelf op te komen. Ook Koeiman en Eman onderschrijven het belang van mondigheid, een kwaliteit om hogerop de maatschappelijke ladder te komen.

Verder komt uit de gesprekken naar voren dat er angst is voor verandering richting een beter leven. Capriles is van mening dat men vaak onvoldoende gemotiveerd is om te werken. Men blijft dus liever de rest van zijn leven in de onderstand en gebruikmaken van de bijbehorende subsidies dan aan zichzelf te werken voor een beter bestaan. Dit gedrag weerspiegelt eveneens tekenen van een laag zelfbeeld.

Noch de man, noch de vrouw accepteren en vervullen de rol van volwaardige ouder binnen het gezin. Zo kwam naar aanleiding van het gesprek met Eman naar voren dat de vader vaak de grote afwezige is binnen het gezin, terwijl de moeder voor alles moet zorgen. Zij is moeder en kostwinner tegelijk. Kortom, de vader ontloopt zijn verantwoordelijkheden en de moeder kan haar verantwoordelijkheid als opvoeder niet nemen omdat ze te druk is met haar taak als kostwinner.

Onderwijs

Uit drie interviews kwam naar voren dat het onderwijs aan de ene kant gezien kan worden als oorzaak van het armoedeprobleem en aan de andere kant het juist perspectieven biedt om het armoedevraagstuk aan te pakken. Eman geeft aan dat kansarme jongeren amper steun en begrip krijgen op school voor hun thuissituatie. Ze worden vaak aan hun lot overgelaten omdat de docent geen tijd heeft om deze jongeren de aandacht te geven die zij nodig hebben.

Daarnaast geven Koeiman en Capriles aan dat de kwaliteit van het onderwijs te wensen over laat en per school verschilt. Capriles spreekt zelfs van een onderscheid in onderwijs voor rijken en voor armen met een bijbehorend verschil in kwaliteit. Volgens hem betekent slecht onderwijs bijvoorbeeld dat er geen arbeidskrachten opgeleid worden met de juiste capaciteiten, waardoor er een mismatch ontstaat. Volgens Koeiman besteedt het onderwijs weinig aandacht aan het mondig maken van leerlingen.

Conclusie

Door alle bovenstaande bevindingen uit de gesprekken met de vier actoren loopt een rode draad, wat als basis dient voor suggesties voor een duurzame strategie. De essentie is dat de verbinding tussen en ook binnen de lagen in de maatschappij onvoldoende is. Bekijken we dit op persoonsniveau dan zien we kenmerken als een laag zelfbeeld, gebrek aan mondigheid en angst om uit de benarde situatie te komen. Dit impliceert een burger die in mindere mate verbonden is met zichzelf en zich daardoor niet kan ontplooien tot een zelfbewust en verantwoordelijk individu. Dat dit zijn weerslag kan hebben op de relatie tussen de burger en zijn omgeving is bijvoorbeeld te zien aan het ontbreken van een sociale binding tussen de bewoners in de wijk van Lucia. Ook blijkt dat actoren binnen de gemeenschap vaak langs elkaar heen leven en geen rekening houden met elkaar. Arme burgers worden van het kastje naar de muur gestuurd, omdat instanties niet goed samenwerken. De welgestelden uit de samenleving hebben geen weet van de situatie van hun arme lotgenoten en andersom.

Een verstoorde verbinding tussen bestuur en arme burger komt naar voren in een onvoldoende daadkrachtige aanpak vanuit de politiek van het armoedevraagstuk. En tenslotte de burger zelf die het liefst zijn situatie zo wil houden zoals het is, omdat hij anders geen recht meer heeft op allerlei subsidies.

Al met al kan dit leiden tot een verdeeld land dat daardoor moeilijker te besturen is. Een verdeeld land met een onstabiele basis komt internationaal minder sterk naar voren, is daarmee een minder serieuze gesprekspartner en is minder aantrekkelijk voor buitenlandse investeerders.

Duurzame strategie

Zoals in de inleiding van de serie is aangegeven is het doel om te komen tot een suggestie voor een duurzame aanpak van het armoedevraagstuk. Dit wordt gedaan aan de hand van de vier niveaus mirco, meso, macro en mega en de vier p's van people, planet, profit en pleasure van duurzame ontwikkeling.

4 M's-methode

De methode op microniveau richt zich op het creëren van een zelfbewust individu die weet wie hij is en zijn verantwoordelijkheden kent. Een burger die innerlijk goed verbonden is met zichzelf. Zo kan via het onderwijs aandacht worden besteed aan persoonlijke ontwikkeling waar kwaliteiten als mondigheid, zelfredzaamheid en -discipline aangeleerd worden. Zelfvertrouwen kan gestimuleerd worden door jongeren vooruitzichten te bieden op een vaste baan. In het onderwijs kan hierop worden toegespitst door in samenwerking met het bedrijfsleven praktijkgerichte opleidingen aan te bieden die aansluiten bij de behoefte van de markt.

Ook NGO's kunnen hier aandacht aan geven door middel van trainingen en cursussen voor jongeren en volwassenen die zich richten op (zelf)bewustwording. Dat een dergelijke aanpak potentie heeft, blijkt uit het volgende dat bij Lucia is gebeurd. Tijdens het interview met Lucia is het belang van hulp vragen aan bod geweest. Vlak hierna heeft zij haar chef gevraagd om hulp, en met een positief resultaat. Haar baas heeft toegezegd haar te helpen bij het (ver)bouwen van haar huis. Dit is een voorbeeld waaruit blijkt dat als de persoon bewust is van zichzelf en zijn capaciteiten, hij zich in zal zetten om uit zijn armoedige situatie te komen.

Projecten op meso-niveau focussen zich op het bevorderen van de sociale cohesie binnen de wijk, waardoor de leefbaarheid wordt vergroot. Het gaat om activiteiten die gezamenlijk door de buurtbewoners worden uitgevoerd om saamhorigheid te creeren in de wijk. Het gaat bijvoorbeeld om hulp bieden bij het opknappen van huizen van andere wijkbewoners, het schoonhouden van de straten en gezamenlijke buurtcontrole. Ook een multifunctioneel buurtcentrum zoals door Eman wordt aanbevolen, is een oplossing om de betrokkenheid in de wijk te bevorderen.

Macro is het niveau van het verbinden van verschillende actoren binnen de samenleving, waardoor Curaçao een stabieler en eendrachtiger land wordt. Het organiseren van activiteiten die gericht zijn om wijken met verschillende achtergronden te verbinden is een suggestie. Zoals moeders uit verschillende wijken met elkaar laten discussiëren hoe zij hun leven invulling geven. Of een overkoepelend overlegorgaan voor armoedeaanpak, waarin alle belangrijke partijen uit de samenleving zijn vertegenwoordigd en die samen een (duurzame) visie en beleidsplan ontwikkelen zoals aangegeven door Caprilles.

Op meganiveau gaat het om de positie van Curaçao binnen de internationale gemeenschap en in hoeverre Curaçao samenwerkt met andere landen. Projecten op het gebied van uitwisselen van kennis en ervaringen, het leveren van goed geschoolde arbeidskrachten en het aantrekkelijk maken van het investeringsklimaat voor buitenlandse bedrijven. Hiervoor is het investeren in eigen kenniskapitaal van groot belang.

Voor een duurzame aanpak van het armoedevraagstuk is het nodig om op alle vier de niveaus gelijktijdig en in samenhang te werken.

4 P's

De 4 M's methode, zoals hierboven beschreven, maakt ons bewust van het proces en geeft de basis voor een gerichte thematische aanpak met betrekking tot de 4 P's. Het mes snijdt dus aan twee kanten. Een persoon, wijk, gemeenschap en land in balans straalt een gelukkige samenleving uit (pleasure). In deze gemeenschap wonen zelfbewuste mensen die hun verantwoordelijkheden kennen, omdat zij weten wie zij zijn (people aspect). Omdat zij zichzelf waarderen hebben zij respect voor hun leefomgeving en zijn zij zich bewust van het belang van een schoon milieu en prachtige natuur (planet aspect). Zij zijn zelfredzaam omdat zij een voldoende en vast inkomen hebben en zodoende zorgdragen voor een goede koopkracht binnen de samenleving (profit) wat de economie stimuleert.

Tot slot rijst de vraag of armoede, rijkdom is voor ontwikkeling. Deze vraag wordt met een volmondig ja beantwoord. Want indien wij als persoon, als organisatie en als land onze verantwoordelijkheid nemen en elk op onze eigen manier aan de verbinding werken, dan biedt de situatie nu een enorme potentie voor een maatschappelijk verantwoorde aanpak. En is armoede dus rijkdom voor duurzame ontwikkeling.

Shakti Aroena Lakhi studeerde Milieukunde aan de Landbouwuniversiteit Wageningen en is gespecialiseerd in duurzaamheid. Ze is werkzaam als consultant bij Kool Caribe Consult Partner in Sustainability. Reacties: aroena.kcc@onenet.an. Uw mening en betrokkenheid tellen, want een samenleving in balans gaat ons allen aan.

"The Sky is the Limit"
Organized by NetPro

SPECIAL
Introduction of our newest training method:
Online LIVE!
Presented by: New Horizons South Florida

SEMINAR - JUNE 21 & 22, 2011

NetPro Group invites you to attend our FREE Seminar and be part of the presentation of our unlimited IT Solutions and Training possibilities.

AGENDA

08.00 – 09.00	Introduction and Training by NetPro Group (Coordinator Education)
09.00 – 09.45	New Training Method; Online LIVE by New Horizons (Vice President of Sales)
09.45 – 10.15	Coffee break
10.15 – 11.00	Real People, Real Solutions by Microsoft (General Manager Trinidad & Tobago)
11.00 – 11.45	Virtualization by HP (Sales Specialist)
11.45 –12.00	Closing Seminar by NetPro Group

SUBJECTS:
- IT Training
- Microsoft Solutions
- Virtualization
- Cloud Computing

Locations:
Curaçao & Aruba

CURAÇAO - JUNE 21ST, 2011
Tuesday June 21st, 08.00 am till 12.00 pm @ Renaissance Hotel – Curaçao
To register, please send an email to seminar.curacao@netprogroup.com
(please register individually, or specify with whom you would like to attend),
or call Maaike Peeters: (+599 9) 736 6955 ext. 115

ARUBA - JUNE 22ND, 2011
Wednesday June 22nd, 08.00 am till 12.00 pm @ Renaissance Convention Center – Aruba
To register, please send an email to seminar.aruba@netprogroup.com
(please register individually, or specify with whom you would like to attend),
or call Jermaine Pietersz: (+297) 583 6999 ext. 200

LOOKING FORWARD TO SEE YOU

NetPro GROUP
IT SOLUTIONS & EDUCATION

New Horizons Computer Learning Centers South Florida
Microsoft Partner
Elite Partner hp

Schottegatweg Oost 13D - Curaçao
T + (599 9) 736 6955 - F + (599 9) 736 5884
www.netprogroup.com

L.G. Smith Boulevard 134, Oranjestad - Aruba
T + (297) 583 6999 - F + (297) 583 6993
www.netprogroup.com